

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 19. OŽUJKA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 59

Fantomske "presude" Čanku i Kaszi
**Autonomija pod
udarom prijetnji**

**Intervju:
Nikola Jelinčić**



TEMA BROJA: IZBORNA SKUPŠTINA MATICE HRVATSKE



VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE



KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.



OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Matica hrvatska Subotica

Naklada i dalje prioritet.....7

DSHV

Stranačko provjetranje.....8,9

Predstavnici HMI u posjetu Vojvodini

Potrebna profesionalizacija u kulturi..10,11

Intervju

Nikola Jelinčić.....12-14

Seminar o ombudsmanu

U zaštiti »narodnog odvjetnika«.....15

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore

Tri uspješne godine.....16, 17

Obljetnica

Matija Poljaković.....36

Ekskluzivno

Igor Štimac.....42

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Hipoteke prošlosti

Prijetnje smrću i dalje su naša svakidašnjica i ljudi su već gotovo naviknuti na njih. Najnovije mete su autonomaški predvodnici i inicijatori »Subotičke deklaracije« Nenad Čanak i József Kasza, osuđeni na smrt od strane do sada nepoznatog »prijekog revolucionarnog suda dijaspore« iz Chicaga. I sad ti daj pravo glasa dijaspori, prokomentirao je Čanak prijetnju, dajući joj šaljivu dimenziju. Primjer Zorana Đinđića, i ne samo njegov, međutim, ne dozvoljava ovakvo izvrtanje na humor. Previše se toga u ovoj zemlji dogodilo, puno je prijetnji ostvareno, premalo je uhićenih među onima koji 'samo prijete', da bismo si dozvolili neozbiljnost.

Nema sumnje da policija vrijedno radi, ali potrebni su rezultati. Imena, lisičine, tužitelj, sud, zatvor. Moguće je da bi u slučaju »suda dijaspore« trebala pripomoći američka policija, ali i to je samo još jedan dokaz da se mimo svijeta ne može i ne smije.

Ovo je ujedno zgodna prigoda naglasiti kako ovdašnja policija nikad službeno nije objavila rezultate svoje potrage za počiniteljima desetak i više incidenata na sjeveru Vojvodine proteklih mjeseci, među kojima su, također, bile i anonimne prijetnje smrću.

S druge strane granice, tu preko Dunava, nova Hrvatska vlada iz dana u dan demonstrira svoju čvrstu opredijeljenost da Hrvatsku oslobodi hipoteka prošlosti i okrene je budućnosti. U tom cilju čine se koraci kojih do sada nije bilo u dovoljnoj mjeri. Nakon Sanaderovog »Hristos se rodi«, sporazuma sa Srbima u Hrvatskoj i niza radnji kojima se primjenjuje taj sporazum, hrvatski je premijer ovoga tjedna načinio i značajnu gestu na simboličkoj razini, posjetivši Spomen područje Jasenovac. Ivo Sanader je na tom mjestu rekao: »U hrvatskoj povijesti bilo je isuviše stratišta, i tragedija i stradanja. Jasenovac je jedno od najstrašnijih. Zato nećemo, niti smijemo šutjeti, kao što ne smijemo dopustiti da se zločini počinjeni u Jasenovcu i drugdje za vrijeme ustaškog režima u NDH zaborave. Nemamo pravo na zaborav. Treba nam istina o stradalima... Nema političkog cilja koji može opravdati zločin.« Tom gestom i tim riječima hrvatski je premijer pokazao, kako je Hrvatska na dobrom putu ne samo da ispuni uvjete koji se iz inozemstva pred nju postavljaju, nego i da, kao civilizirana i uređena zemlja, preuzme odgovornost i za ono što je u prošlosti netko drugi uradio 'u ime naroda'.

Haaški procesi, ali prvenstveno sveukupna politika pojedinih država prema međunarodnome sudu, najbolji su pokazatelj toga kome je i koliko stalo i do istine, i do budućnosti.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 4. 3.

Serija eksplozija u vlakovima u
Madridu, 200 poginulih

NEDJELJA, 7. 3.

Ivan Mikulić
pobjednik »Dore«

PONEDJELJAK, 8. 3.

U Srbiji provjera ispravnosti
sirena, građanstvo se podsjetilo
na bombardiranje

PETAK, 5. 3.

Obilježena godišnjica ubojstva
srbijanskoga premijera
Zorana Đinđića

UTORAK, 9. 3.

Ivo Sanader posjetio
Spomen područje Jasenovac

SUBOTA, 6. 3.

»Prijeki revolucionarni sud
dijaspore« iz Chicaga prijeti
smrću Nenadu Čanku i
Józsefu Kaszi

SRIJEDA, 10. 3.

Kosovska Mitrovica:
Žestoki sukobi između Srba i
Albanaca, ima mrtvih i ranjenih

PRITAJENI NACIONALIZAM



Svaki dan imamo primjere tuča pripadnika mlađe generacije, kako u osnovnim, tako i u srednjim školama. Prisutna je neka loša, uzburkana atmosfera u Vojvodini. Zbog teških životnih uvjeta u Srbiji javlja se neka vrsta pritajenog nacionalizma u odnosima manjine i većine. **Józsa László**, predsjednik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine, »Danas«, 11. ožujka 2004.

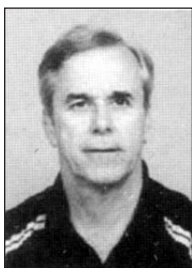
ŽAL CARLE DEL PONTE

Gnusni haški plan bio je razgolićen još prije tri godine, kada je Carla del Ponte u sarajevskom tjedniku Dani potvrdila je da je Tribunal imao namjeru suditi predsjedniku Tuđmanu. Tako bi bio stavljen znak jednakosti između Tuđmana i Miloševića, žrtve i krvnika, pobjednika i gubitnika. Znak jednakosti između Hrvatske i Srbije! Carla del Ponte zacijelo je zbog smrti Franje Tuđmana žalila više od popriličnoga broja Hrvata jer joj je tako propao sudski proces karijere. Veći, mnogo veći od procesa protiv Miloševića, koji je ionako već unaprijed osuđen. Ali osuditi ratnoga pobjednika, predsjednika države koja je napadnuta, koja se branila, koja je oslobađala svoj teritorij – to je već pravnička poslastica. Takav proces Carli del Ponte osigurao bi ulazak u povijest, a njezini mentori bili bi zadovoljni ravnotežom krivnje uspostavljenom između dviju najvažnijih država politički najnestabilnijega dijela Europe. **Joško Kontić**, »Fokus«, 12. ožujka 2004.



ISTA DRŽAVA RAZLIČITA PRAVA

Općenito govoreći, odnos aktualne vlasti u Crnoj Gori prema svim manjinama je na određenoj razini koja obećava, koja bi mogla poslužiti kao temelj za konkretizaciju svih prava prema europskim standardima.



Međutim, prava manjina nisu regulirana nikakvim zakonskim aktima, pa se manjine, tražeći zaštitu na bilo kojoj osnovi, ne mogu ni pozvati na neki članak zakona. Hrvati u Vojvodini uspješno se koriste svim onim što im omogućuje Zakon o pravima manjina,

koji je izglasovan u bivšoj SRJ, tako da je to još jedna u nizu nelogičnosti kada su u pitanju zakonske regulative u uniji SCG. Živimo u uniji u kojoj su Hrvati u Vojvodini dobili sva prava u skladu s europskim standardima, a Hrvati u Crnoj Gori još nisu. Nadam se da će nakon objavljenih rezultata popisa i to pitanje doći na dnevni red Skupštine Crne Gore. **Tripo Schubert**, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, »Hrvatski glasnik«

MOZGOVI NA »SLUŽBENOM PUTU«

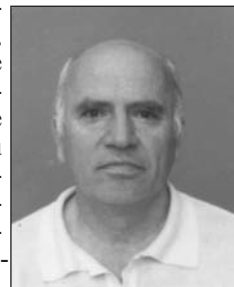
Iako svaka žrtva ima ime i prezime, te zasluhuje individualni pijetet, 150 poginulih, koliko se spominje u optužnici za »zločinački pothvat« nakon Oluje, ne može se nazvati organiziranim pogromom. Tako je do sada mislio i Haški sud, pa je, u odnosu na pripadnike drugih vojski, relativno mali broj časnika iz Hrvatske u pritvoru. Tamo nije završio niti jedan njezin političar, a bez obzira što je fizičkim nestankom Tuđmana i Šuška nestalo za Haag potencijalno najzanimljivijih osumnjičenika. No Carla del Ponte substitut nije potražila u nekom od bivših premijera, ministara ili stranačkih prvaka, kao što je to slučaj sa srbijanskim ex predsjednikom Milutinovićem ili pak Vojislavom Šešeljem i »sitnim« krajinskim ribama poput Mile Martića. Bez sumnje, mozgovi i kreatori rata, dakle glavni krivci za patnje kako hrvatskog tako i srpskog naroda sjedili su do jučer u Beogradu, a danas su na »službenom putu« u Haagu. No, slikovito rečeno, da je priča o partizanu kojeg su streljali zbog ukradenog šala bila obvezna lektira u HV-u, danas bi haški pritvor bio jednonacionalan. Krivnja bi bila individualizirana, a kolektivitet ne bi morao u razbijenom ogledalu tražiti svoju izgubljenu nevinost. **Branko Mijić**, kolumnist, »Novi list«, 12. ožujka 2004.



KAKO BEZ NEPRIJATELJA?

Sada nema Slovenaca, Hrvata, Bošnjaka (tko su pa to?), pa čak ni Albanaca. A sve se ponavlja. Samo bez tih »gnusnih neprijatelja« – »srboždera«. Ne idu ni po naslijeđenim vilama, sastaju se u svojim zabranama. Srbi i samo Srbi. Svima su opet puna usta demokracije, pravde, istine, odgovornosti za sudbinu naroda, a broje »osvojene« mandate kako bi prigrabili što veći dio vlasti.

Bore se naše političke vođe i nadmeću tko će bolje usrećiti taj »njihov« srpski narod. Svatko od njih je uvjeren da zna najbolje kako nas usrećiti. Blago nama, običnim ljudima, kad ih takve dične imamo! **Zdravko Marjanović**, predsjednik Društva srpsko-hrvatskog prijateljstva, »Tolerancija«, glasilo Društva za toleranciju Bačka Palanka.



Dujizmi

- ✓ *Kod nas budale jedino znaju što rade;*
- ✓ *Kad smo došli do pameti, shvatili smo koliko smo glupi;*
- ✓ *Sud me uvažava kao odgovornu osobu;*
- ✓ *Ako se prestanem smijati, drugi će shvatiti da se šalim.*

Dujo Runje

Aktivnosti Matice hrvatske Subotica

Kultura nije privilegij nego potreba

Ove godine se navršava 162 godine od osnutka Matice hrvatske. Prisjetimo se, osnovana je 1842. godine, kao Matica ilirska, a prvi predsjednik bio joj je grof *Janko Drašković*. Kasnije mijenja ime u Maticu hrvatsku.

Sjedište Matice je u Zagrebu. Današnja hrvatska kultura nezamisliva je bez nje, jer su u njoj djelovali mnogi koji su obilježili hrvatsku kulturu.

IZ PRAVILA MATICE: Svrha je Matice hrvatske promicanje narodnog i kulturnog identiteta u područjima umjetničkoga, znanstvenog i duhovnog stvaralaštva, gospodarstva i javnoga života, te skrb za društveni razvitak.

Matica hrvatska u tom smislu proučava i njeguje hrvatsku baštinu, pomaže i potiče suvremena umjetnička i znanstvena nastojanja, skrbi se o razvoju i osobitostima hrvatskoga jezika, vlastitim nakladnim programom u svim medijima i oblicima promiče svoje ciljeve, osniva ogranke, odjele, te trgovačka društva, radi promicanja svoje djelatnosti. Organizira znanstvene i prigodne skupove, predavanja, izložbe, koncerte, tribine, pomaže i potiče nastojanja u duhu svoga programa, napose nastojanja svojih članova, surađuje s umjetničkim, znanstvenim, stručnim, prosvjetnim i ostalim udrugama i ustanovama u smislu zajedničkih ciljeva i prema posebnim ugovorima i sporazumima, napose s hrvatskim kulturnim društvima u drugim zemljama, te maticama u drugih naroda, radi s mladeži u svim segmentima društva.

MATICA HRVATSKA SUBOTICA: Matica hrvatska Subotica osnovana je 6. rujna 1995. godine kao Bunjevačka matica. Dana 26. svibnja 1998. godine mijenja ime u Matica hrvatska Subotica. Od tada je ona ogranak Matice hrvatske sa sjedištem u Zagrebu. Prva predsjednica bila je *Viktorija Grunčić*, učiteljica u mirovini. Danas je ona počasna predsjednica ogranka. Matica hrvatska Subotica ima 120 članova, većinom iz Subotice, ali i iz: Petrovaradina, Đurđina, Novog Sada, Bajmoka, Palića, Bačkih vinograda i Kelebije. U petak 12. ožujka 2004. godine Skupština Matice hrvatske Subotica izabrala je novo rukovodstvo.

HRVATSKO PROLJEĆE: Matica hrvatska je na ovim prostorima imala i ranije svoj ogranak (uskoro će biti 35. obljetnica). Taj ogranak je doživio sudbinu središnjice, to jest ugašen je nakon takozvanog »hrvatskog proljeća«. Preživio je jedino Nakladni zavod

*Dosadašnji
rezultati Matice
hrvatske Subotica
mogu se gledati
dvojako. Netko će
reći da se malo
uradilo, ali pri*



Piše: Stipan Stantić

*tome, ako se
dodaju vremena u
kojim se
djelovalo i finan-
cijsko stanje,
onda je to mnogo*

Matice hrvatske u Zagrebu. Mnogi članovi i u Vojvodini izgubili su posao i doživjeli razna šikaniranja, samo zato što su bili članovi jedne kulturne institucije s hrvatskim predznakom. Danas ih se moramo sjetiti i odati im počast, ta oni su bili ti koji su očuvali hrvatsku kulturu na ovim prostorima.

ŠTO SE RADILO: Dosadašnji rezultati Matice hrvatske Subotica mogu se gledati dvojako. Netko će reći da se malo uradilo, ali pri tome, ako se dodaju vremena u kojim se djelovalo i financijsko stanje, onda je to mnogo. Ne mogu ne spomenuti da Matica hrvatska Subotica ni danas nema vlastiti prostor – trenutačno djeluje u iznajmljenom prostoru u Ulici Matije Gupca 10, zajedno s Pučkom kasinom. To nije adekvatan prostor za rad institucije od ovakvog značaja. A onda, veliki je problem i nedostatak financija.

Najveće dostignuće ogranka je časopis *Klasja* naših ravni, koji izlazi od 1996. godine, pri čemu su svake godine objavljena jedan ili dva broja. Za posljednje dvije godine izašlo je pet brojeva zavidne umjetničke i tehničke kvalitete.

Pokraj *Klasja*, Matica je priredila nekoliko izložbi umjetnika i književnih večeri, među kojima je bila i književna večer *Tone Kujundžić*. Bilo je i drugih aktivnosti, poput predstavljanja časopisa, knjiga itd.

ŠTO ĆE SE RADITI: Matica planira omasovljenje članstva, osobito mlađe dobi, kako bi nastavila svoju kulturnu djelatnost. Prije svega nastojat će se ojačati veze sa središnjicom, kao i s drugim ograncima Matice hrvatske u Hrvatskoj i svijetu. Osim toga, u planu je osnivanje pojedinih odjela, odnosno djelovanje na polju glazbe, zatim likovne i vizualne umjetnosti (film, fotografije), književnosti, znanosti i prosvjete. Matica nastavlja s izdavanjem *Klasja* naših ravni, ali planira i druga izdanja. U tisku je djelo *Balinta Vujkova*. Planirane su brojne književne večeri, kako u Subotici tako i izvan, kao i osnutak ogranka u pojedinim mjestima Vojvodine, kao što su Petrovaradin, Đurđin, Sombor...

Ovom prigodom upućujem poziv svima koji žele raditi na polju kulture, da se uključe u rad Matice hrvatske Subotica. Matica mora biti elitna kulturna institucija, ali ujedno dostupna svakome čovjeku. Kultura nije privilegij, nego potreba, a usudio bih se reći i obveza svih.

**Autor je profesor geografije
i predsjednik Matice hrvatske Subotica**

Smaknuće za Čanka i Kaszu do kraja godine – tvrdi »prijecki revolucionarni sud dijaspore«

Autonomaši pod udarom prijetnji

Dvojica političkih lidera kažu da valja ozbiljno shvatiti ovu prijetnju smrću zbog neminovne asocijacije s ubijenim premijerom Đinđićem

Piše: Goran Peić

Godinu dana nakon ubojstva srpskog premijera *Zorana Đinđića*, ne samo da krivci nisu osuđeni, a nalogodavci otkriveni, već se smrtne presude i dalje izriču političkim neistomišljenicima. Na meti su svi oni koji svojim javnim djelovanjem potiču političku, gospodarsku i civilizacijsku modernizaciju zemlje, jer takva modernizacija podrazumijeva potpun raskid s devijantnom prošlošću i fanatičnom svijesti koja ju je proizvela.

»Subotička inicijativa«, koja afirmira pravo na različitost i poziva na decentralizaciju, izravno ugrožava opstanak retrogradnih i ksenofobičnih elemenata u Srbiji, te su organizatori tog skupa došli pod udar raznoraznih »patriota«. Najhitriji su bili domaći konzervativci u liku SPO-a i DSS-a koji su se već sljedećeg dana oštro suprotstavili gorespomenutoj autonomasnoj inicijativi. Sve bi bilo podnošljivo da se nešto kasnije, 13. ožujka, nisu oglasili i manje tolerantni »patrioti« iz inozemstva – tzv. »prijecki revolucionarni sud dijaspore« iz Chicaga uručio je smrtnu presudu predsjedniku Vojvodanske skupštine *Nenadu Čanku* i predsjedniku Saveza voj-



Moderni Gavrilović Princip: Zvezdan Jovanović

vodanskih Mađara *Józsefu Kaszi*.

NESLANA ŠALA: Fantomska organizacija, koja samu sebe naziva »prijeckim revolucionarnim sudom dijaspore«, pripretila je dvojici istaknutih autonomaša da će ih smaknuti zbog njihovih navodnih pokušaja otcjepljenja Vojvodine od Srbije, suradnje s vanjskim neprijateljima, te opće djelatnosti protiv srpskog naroda. Pismo, koje je simbolično pristiglo na dan obilježavanja ubojstva premijera Đinđića, obećava da će smrtna kazna biti provedena do kraja ove godine.

Đinđić bio primio nekoliko prijetnji smrću, i to upravo iz dijaspore, nakon čega su uslijedila dva pokušaja atentata, prije nego što je iz trećeg pokušaja ubijen ispred zgrade Vlade Srbije.

Reakcija domaće javnosti na odluku »prijeckog suda« bila je oskudna i neupečaljiva. Od političkih stranaka jedino je SPO osudio ovaj nemili događaj. Član predsjedništva te stranke *Slobodan Živković* smatra da je »takav način komuniciranja s političkim neistomišljenicima neprihvatljiv«. On je još dodao da su i njemu dvojica vojvodanskih autonomaša politički protivnici, no da se kani s njima obračunavati isključivo na demokratski način. Što se tiče Vlade Srbije, reagirao je jedino ministar za dijasporu *Vojislav Vukčević*, rekavši da sumnja u postojanje fantomske organizacije iz Chicaga. Nadalje, pravo glasa dijaspore ne bi trebalo dovoditi u sumnju zbog tri osobe, »čije postojanje nije utvrđeno«, smatra Vukčević.



Zasmijavaju ga optužbe: Nenad Čanak

Dijaspore odbacila odgovornost za prijetnje

Predsjednik Srpske narodne obrane u Chicagu *Slavko Panović* odbacio je odgovornost čikaških Srba za prijetnje smrću upućene Čanku i Kaszi. On je »Dnevniku« rekao da nikad nije čuo ni za kakav »prijecki sud«, kao ni za potpisnike toga pisma. »Poznajem većinu srpskog življa u Chicagu i ovdje nema ljudi koji se tako zovu. Možda postoje, ali su zatvoreni u neku ludnicu (sic). Mi se takvim stvarima ne bavimo, niti mislimo da se tako dijele pravda ili nepravda«, zaključio je Panović.



Vjeruje u sigurnosne organe: József Kasza

No, unatoč smrtnoj kazni, Čanak i Kasza kažu da ne planiraju uložiti žalbu na presudu. Dok Kasza vjeruje u sigurnosne organe države Srbije više nego u američku policiju (!?), Čanka ovakve prijetnje zasmijavaju. I zbilja, imena potpisnika pisma zvuče osobito neobično – »sudac« *Jage Ivatović*, te »porotnici« *Mrgud Govedarica* i *Mašan Kapisoda*. Uz to, u prilog tezi da je pismo u biti neozbiljno ide i staro pravilo da »pas koji laje, ne ujeda«, i obratno. Napose, u ovome dijelu svijeta ne postoji takav politički dužnosnik kojemu nikada nije priječeno.

SUVREMENA CRNA RUKA: Ipak, bez obzira na sve to, dvojica političkih lidera kažu da valja ozbiljno shvatiti ovu prijetnju smrću zbog neminovne asocijacije s ubijenim premijerom Đinđićem. Čanak kaže da ga pismo podsjeća na nedavnu prošlost kada su novine bile prepune naslova poput »Antifaški lobi osudio Đinđića na smrt«. Činjenica je da je i premijer

Bez obzira na ozbiljnost prijetnje iz Chicaga, činjenica je da političko nasilje nad »unutarnjim neprijateljem« već dugo predstavlja sastavni dio svakidašnjice u Srbiji, zemlji u kojoj je i dalje opasno biti drukčiji. No, žrtva premijera Đinđića osuđuje indolenciju, a obvezuje na aktivnost. Kao što si Amerika više ne smije dozvoliti nemar u oblasti obrane zbog terorističkih napada 11. rujna 2001. godine, tako i Srbija mora blagovremeno reagirati na sve najave političkog nasilja zbog 12. ožujka 2003., jer, kao što netko reče – ono što je za Ameriku 11. rujna, to je za Srbiju ubojstvo njezina premijera.

Održana izborna skupština Matice hrvatske u Subotici

Naklada i dalje prioritet

Stipan Stantić iz Đurđina izabran za novog predsjednika

Bunjevačka matica u Subotici utemeljena je 1996., a od 1998. godine nosi naziv Matica hrvatska. Punih osam godina na čelu ove organizacije bila je Viktorija Grunčić koja je na izornoj skupštini Matice hrvatske održanoj 12. ožujka u Gradskoj knjižnici imenovana počasnom predsjednicom. Tim povodom jednoglasno je, na prijedlog Upravnog odbora, za novog predsjednika izabran Stipan Stantić, nastavnik geografije iz Đurđina, a zatim su usvojena izvješća o radu Matice hrvatske u proteklom dvogodišnjem razdoblju.

Goste je na početku Skupštine pozdravio potpredsjednik Matice hrvatske u Zagrebu Stjepan Sučić koji se tom prigodom osvrnuo na rad cjelokupne Matice hrvatske sa svim njezinim ograncima, ističući kako je ova organizacija objavila preko 3.000 knjiga, i da joj je danas jedna od zadaća poraditi na tome da bude aktualna i mladima.

»Sudbina našeg naroda ne mogu biti muzeji, već moramo stvarati i osokoliti i one koji će stvarati danas, a za neko drugo vrijeme. Od ovog ogranka očekujem da prepozna vrijednost onih koji su najbolje stvarali i da promislite kako ćete dalje voditi Maticu hrvatsku u Subotici i uspostaviti suradnju s Maticom hrvatskom u Zagrebu. U ovom gradu nikad nije nedostajalo umjetničke riječi i zato se nadam da će Matica rasti, čuvajući i ono ruralno«, rekao je Sučić.

PODNIJETA IZVJEŠĆA: Poslije utvrđivanja činjenice da je od 113 prisutno 37 članova Matice hrvatske, jedina dosadašnja predsjednica ove organizacije Viktorija Grunčić podnijela je izvješće o radu u razdoblju od 2002. do 2004. godine. U

svojemu izlaganju ona je kao prioritetne probleme navela nedostatak prostorija i neophodne opreme za rad MH (računalo, printer, telefon), zatim nedostatak financijskih sredstava. Prema njezinim riječima u ovome razdoblju dominantna je bila nakladnička djelatnost, a bile su organizirane likovne kolonije, izložbe, književne večeri, promocije »Klasja naših ravni«...

Izvješće o tiskanju »Klasja naših ravni« podnio je Lazar Merčević koji je istaknuo, kako se i u proteklom mandatu radilo na afirmaciji književnosti, umjetnosti i znanosti hrvatskih autora u Srbiji i Crnoj Gori, a najviše onih u Subotici. Za dvije godine u pet brojeva »Klasja naših ravni« objavljeni su prilozi oko sto suradnika, ali je kao jedan od gorućih problema istaknuo činjenicu da se i poslije osam godina tiskanja ovog časopisa on priprema u privatnim stanovima.

Prema izvješću Nadzornog odbora ukupni prihodi i rashodi Matice hrvatske iznosili su oko 660.000 dinara od čega je najveći dio sredstava bio utrošen na tiskanje časopisa.

OSVJEŽITI KLASJE: U planu daljnjih aktivnosti ove organizacije, koji je iznijela Viktorija Grunčić, prije svega navodi se izdavanje časopisa za kulturu, znanost i umjetnost »Klasje naših ravni«, omasovljenje članstva, osnivanje ogranka Matice u Vojvodini, organiziranje književnih večeri, likovnih izložbi, izdavanje knjiga i drugo. Kao prioritet istaknuto je osiguravanje prostorija za rad.



Stipan Stantić



Delegati na skupštini

U raspravi o izvješćima i planu rada Bećla Tonković je rekao kako se nikako ne smije dopustiti satjerivanje rada pojedinih hrvatskih institucija u privatizam jer su članovi ove institucije građani Subotice, koji konačno imaju priznati status, a samim tim se ne mogu zadovoljiti samo sredstvima dobivenim za pojedine projekte. Dok su pojedinci branili stav, kako središnjica Matice hrvatske u Zagrebu treba više pomagati rad subotičkog ogranka, Stjepan Sučić iz Zagreba je rekao kako to središnjica radi u skladu s mogućnostima.

Upravni odbor Matice je za novog predsjednika Matice hrvatske predložio nastavnika Stipana Stantića kojega su svi prisutni članovi jednoglasno podržali, a on se zahvalio na ukazanoj povjerenju i najavio uspostavljanje čvršćih veza sa Zagrebom.

Lazar Merčević je predložio i da se u Urediivačkom odboru »Klasja naših ravni« izvrše promjene, odnosno da se umjesto onih koji se ne odazivaju na sastanke, u njegov rad uključe Milovan Miković iz Subotice i Petko Vojnić Purčar iz Novog Sada. Budući da takve promjene nisu u nadležnosti Skupštine, odlučeno je da se o tom prijedlogu glasuje samo kao o preporuci Skupštine Upravnom odboru, čija je riječ o tom pitanju zadnja. Članovi su podržali tu preporuku i uputili je na razmatranje UO Matice hrvatske u Subotici.

D. D.

Novi upravni odbor

Prema Statutu, Upravni odbor Matice hrvatske broji sedam članova (uključujući i predsjednika Matice hrvatske). Budući da je za novi Upravni odbor bilo sedam kandidata za šest mjesta, pristupilo se pojedinačnom glasovanju o svakom kandidatu. Novi Upravni odbor čine: Mark Antonio Bunjevac, Josip Ivanković, Mijilvoj Prčić, Branka Rajković, Biserka Šeterlajn i Viktorija Grunčić, a zbog najmanjeg broja dobivenih glasova bez mjesta u UO ostao je Milovan Miković. Potom je imenovan i tročlani Nadzorni odbor.

Konstituiran novi saziv Predsjedništva DSHV-a

Stranačko provjetravanje

*Za nove dopredsjednike izabrani Josip Gabrić, Martin Bačić, Đorđe Čović, Franjo Vujkov i Josip Pekanović * Blaško Temunović i Josip Ivanković zbog neistina iznijetih u javnost isključeni iz stranke*

Piše: Jasminka Dulić

Konstitutivna sjednica novog saziva Predsjedništva DSHV-a, izabranog na VII. redovitoj i izbornoj Skupštini, održana je 12. ožujka u sjedištu DSHV-a u Subotici.

Na početku sjednice minutom šutnje odana je počast pokojnom premijeru Zoranu Đinđiću, koji je na taj dan godinu dana ranije bio žrtvom atentata.

NEPREDVIĐENA TOČKA: Prva sjednica imala je osim predviđenih točki, a to su – konstituiranje Predsjedništva u novom sastavu, izbor dopredsjednika i rizničara, plan i program rada u ožujku i travnju, i jednu dodatnu točku – a to je pitanje napisa koji su se pojavili u medijima gdje se dovodi u pitanje legalnost rada VII. redovite i izborne skupštine DSHV-a. Josip Pekanović izvijestio je sve prisutne da su se prvo pojavili napisi u medijima puni raznih optužbi, a tek zatim je upućena žalba Nadzornom odboru DSHV-a, gdje dvanaest potpisnika (a mnogi su potpisi nečitki) iznosi želju da se ispita legitimnost delegata, je li bilo prekršaja Statuta, i je li procedura glasovanja bila ispravna. Pekanović je

kazao kako je opća ocjena da je Skupština ujedinjenja protekla u demokratskom ozračju uz poštivanje procedure i da na samoj Skupštini nije bilo nikakvih primjedbi na rad komisije.

TVRDNJE ILI PITANJA: Ovoj sjednici prisustvovali su, osim članova Predsjedništva, i protukandidat za predsjednika stranke na proteklim izborima Blaško Temunović, i član DSHV-a Josip Ivanković, potpisnici napisa koji su objavljeni u medijima kojima se Izborna komisija na protekloj Skupštini optužuje za falsificiranje izbora i potpisnici žalbe kojom se »postavljaju pitanja« Nadzornom odboru.

Više od sat vremena trajala je rasprava o ovom pitanju. Temunović je ostao pri svojoj tvrdnji da je u organiziranju Skupštine bilo niz propusta, pri čemu je tvrdio da i u samoj Izornoj komisiji postoje članovi koji će potvrditi njegove optužbe. Ivanković je inzistirao da Predsjedništvo odgovori na pitanja koja su postavljena u žalbi.

Nakon što su članovi Predsjedništva predočili da se navodi niz optužbi bez ikakvih dokaza, Temunović je odgovorio: »Vi do-



Blaško Temunović i Josip Ivanković

kazite da to nije točno«.

Nakon što su se Temunović i Ivanković izjasnili o ovom pitanju i ostali pri svojim »tvrdnjama-pitanjima«, pristupilo se redovitim točkama dnevnog reda: konstituiranju Predsjedništva, izboru dopredsjednika, razmatranju plana i programa u ožujku i travnju, a na kraju se razmatrao postupak potpisnika i trebaju li se poduzeti određene mjere protiv onih, koji su istupili u javnosti prije nego što je u stranci uopće razmatrana žalba.

IZABRANI DOPREDSJEDNICI: Poštujući dogovor prije ujedinjenja s HNS-om biralo se pet dopredsjednika. Predloženi su iz Subotice Josip Gabrić, Martin Bačić i Đorđe Čović, iz Sombora Josip Pekanović i od strane HNS-a predložen je Franjo Vujkov. Ovi su prijedlozi jednoglasno usvojeni. Za rizničara, odnosno odgovorno lice za financijsko poslovanje i računopola-gača, izabrana je Marijana Čović.

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić iznio je pregled aktivnosti nakon Skupštine i prijedlog Plana i programa za sljedeći period, kojim se predviđa obilazak mjesnih organizacija Stari Žednik u ožujku i mjesne organizacije Vajnska-Plavna-Bođani u travnju. Posljednjeg petka svakog mjeseca predviđa se »otvoreni dan« u sjedištu



Minuta šutnje



Petar Kuntić

stranke, a za travanj je predviđeno i konstituiranje novog saziva Vijeća. Posebna pažnja će se u idućoj periodu posvetiti oživljavanju mjesnih organizacija u Srijemu. U planu su i razgovori s čelnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, prije svega o pitanju obrazovanja na hrvatskom jeziku. Dodatna točka je bila razmatranje istupa u medijima pojedinih članova DSHV-a, kojima je, kako su se složili svi članovi Predsjedništva, nanijeta velika šteta DSHV-u.

NEOSNOVANE OPTUŽBE: Petar Kuntić je izvijestio nazočne da je održan sastanak Izborne komisije 11. ožujka, koja je nakon razmatranja napisa koji su se pojavili u medijima, donijela zaključak da nikakav dopis ili primjedba nisu upućeni Izornoj komisiji, nego su optužbe upućene putem medija. Izborna komisija je nakon razmatranja tih napisa odbacila sve primjedbe i neosnovane optužbe na rad komisije i konačne rezultate izbora, uz molbu da Predsjedništvo zaštititi članove Izborne komisije od raznih kleveta i lažnih optužbi. Zapisnik s ovog sastanka potpisali su svi članovi Izborne komisije. Postavljeno je zatim pitanje – treba li zbog ovakvih neargumentiranih istupa u javnosti, gdje posebnu težinu ima to što su se prvo iznijele neistine u javnost, a zatim se zatražilo od nadležnog tijela da odgovori na pitanja – poduzeti određene mjere protiv onih koji su tako postupili rušeći ugled stranke. Predsjedništvo je nakon razmatranja svih okolnosti donijelo odluku uz jedan glas protiv, jedan uzdržan i jedanaest za, da se Blaško Temunović i Josip Ivanković isključe iz stranke. Prema Statutu, na odluku o isključenju mogu se žaliti Vijeću DSHV-a. U vezi ovog pitanja Predsjedništvo je uputilo i priopćenje za javnost. ■

Priopćenje za javnost predsjedništva DSHV-a

Žalbe su neosnovane

»Povodom napisa u sredstvima javnog priopćavanja i žalbe DSHV-u od strane nekolicine članova DSHV-a na neke nepravilnosti u radu Skupštine ujedinjenja DSHV-a i HNS-a održane 29. veljače, Predsjedništvo DSHV-a nakon razmatranja napisa, žalbe i izjašnjenja dvojice potpisnika, čija su imena nesumnjivo utvrđena, utvrdilo je, da su navodi u sredstvima javnog priopćavanja neosnovani, tendenciozni i neargumentirani, a sve u cilju rušenja ugleda DSHV-a i hrvatske zajednice u cjelini, čime je nanijeta nenadoknativa šteta ujedinjenoj stranci i hrvatskoj zajednici u cjelini.

Priopćenja su dana sredstvima javnog informiranja i drugim institucijama u domicilnoj i matičnoj domovini, s tim da su pretpostavke iznijete kao utvrđene činjenice, a neistina kao istina, bez da se prije toga zatražilo utvrđivanje iznijetih navoda od strane nadležnih tijela DSHV-a. U naknadno podnijetoj žalbi su u svezi iznijetih činjenica u danim priopćenjima otvorena pitanja u povodu tih »utvrđenih činjenica«, a ne tvrdnje. To dokazuje da ni samim davateljima priopćenja iznijete činjenice nisu bile čiste, jasne i argumentirane. U povodu glasovanja izaslanika HNS-a, oni su postali legitimni članovi DSHV-a samim aktom donošenja odluke o usvajanju Deklaracije o ujedinjenju. Članak 30. Statuta DSHV-a nije bio povrijeđen, jer je Skupština prethodno verificirala mandate svih zastupnika iz mjesnih organizacija DSHV-a i HNS-a. Prijedloge za članove svih komisija verificirala je jednoglasno Skupština, nakon pružanja mogućnosti da se svi prijedlozi izmijene i dopune. Na osnovi podnijetog Izvješća od strane članova Izborne komisije na samoj Skupštini, koje je Skupština jednoglasno prihvatila, i posebno danih i potpisanih izjava od strane svih članova Izborne komisije, posebno danih i potpisanih na zahtjev Predsjedništva, može se konstatirati da nije bilo nikakvih nepravilnosti u radu Izborne komisije. Imajući sve ovo u vidu, posebno izjave Blaška Temunovića i Josipa Ivankovića, u smislu da kategorički ostaju pri danom priopćenju, Predsjedništvo je nakon razmatranja svih relevantnih činjenica donijelo sljedeću odluku:

Da nijedan od navoda danih priopćenja i podnijete žalbe ne stoje, niti su osnovani. Članovi DSHV-a Blaško Temunović i Josip Ivanković iznošenjem netočnih i neprovjerenih činjenica u danim priopćenjima sredstvima javnog priopćavanja i institucijama ogrješili su se o članak 16. i 17. Statuta DSHV-a, te se isključuju iz članstva DSHV-a.

Pošto su ostali potpisi na danim priopćenjima nečitki, formiran je Anketni odbor u sastavu Ivan Tikvicki, Antun Merkošević i Ema Buljovčić sa zadaćom da utvrdi činjenice tko su ostali potpisnici, da li su prilikom potpisivanja bili upoznati sa sadržajem dokumenata koje su potpisali, i da li ostaju pri sadržaju potpisanog teksta.

O odgovornosti ostalih potpisnika Predsjedništvo će odlučivati nakon Izvješća Anketnog odbora. ■



Predstavnici HMI posjetili su prošloga tjedna Sombor, Suboticu i Rumu

Potrebna profesionalizacija u kulturi

Očekuje se da će se ubuduće postizati značajniji rezultati u kulturi, informiranju, obrazovanju i uporabi jezika

Hrvatska matica iseljenika

Hrvatska matica iseljenika utemeljena je 1951. godine, a danas djeluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj matici iseljenika, što ga je prvi saziv Sabora nakon demokratskih promjena prihvatio 1990. godine. HMI je definirana kao središnja nacionalna ustanova za obavljanje društvene i privredne djelatnosti od značenja za položaj hrvatskih iseljeničkih zajednica i za hrvatske etničke manjine u drugim državama, za iseljenike s teritorija Republike Hrvatske i Hrvate koji žive i rade u inozemstvu, a potječu iz drugih država, kao i za članove njihovih obitelji koji borave u stranim zemljama.

HMI priređuje specifične kulturne, prosvjetne, sportske, nakladničke i informativne programe namijenjene svim iseljenicima hrvatskih etničko-kulturnih korijena kojih, kako se procjenjuje, u pedesetak država ima više od tri i pol milijuna. HMI djeluje i u svrhu očuvanja baštine i etničko-kulturnog identiteta pripadnika hrvatskih manjinskih zajednica u drugim zemljama.

U Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici 13. ožujka upriličen je susret predstavnika hrvatskih udruga iz Subotice s *Nikolom Jelinčićem* ravnateljem HMI i *Marijom Hećimović*, iz matičinog Odjela za autohtone hrvatske manjine.

Sastanku su prisustvovali predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Lazo Vojnić Hajduk*, član IO HNV zadužen za resor kulture *Berislav Skenderović*, direktor NIU »Hrvatska riječ« *Zvonimir Perušić*, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« *Bela Ivković*, predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta *Branko Horvat*, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, glavni i odgovorni urednik katoličkog mjesečnika *Zvonik* vlč *Andrija Anišić*, ravnateljica Hrvatske čitaonice u Subotici *Katarina Čeliković*, potpredsjednik Hrvatskog društva za pomoć učenika *Bela Gabrić*, *Ervin Čeliković*, potpredsjednik SO Subotica *Lazar Baraković*, i potpredsjednik IO SO Subotica *Mirko Ostrogonac*.

AKTIVNOSTI I PROBLEMI: Svi nazočni predstavnici udruga, društava i institucija upoznali su goste s programima i projektima koji su u tijeku. *Bela Ivković* je istaknuo da su hrvatske institucije do sada imale dobru suradnju s HMI i da očekuju i



dalje da će se ona nastaviti i uručio gostima poklone, sliku sa Likovne kolonije, sliku sa Slamarske kolonije, te jedan paket knjiga *Vojislava Sekelja* »Rič fali«. *Petar Kuntić* je istakao značaj stranačkog organiziranja manjina i izrazio nadu da će suradnja HMI sa sada jedinom strankom Hrvata u Vojvodini biti na višoj razini. *Zvonimir Perušić* je predstavio tjednik *Hrvatska riječ*, podlistak *Hrcko* i planiranu nakladničku djelatnost ove novinsko-izdavačke ustanove, koja je za sada jedina profesionalno ustrojena ustanova sa deset uposlenika. *Perušić* je istaknuo da Hrvatska riječ nema namjeru uzimati monopolistički položaj na polju nakladništva, već da će se podržavati udruge koje se time već duže vrijeme bave.

Lazo Vojnić Hajduk predočio je organizacijsku strukturu HNV-a i istaknuo da je završeno konstituiranje svih tijela Vijeća te se očekuje da će se ubuduće postizati značajniji rezultati u kulturi, informiranju, obrazovanju i uporabi jezika. *Andrija Anišić* je govorio o desetgodišnjem volonterskom radu na izdavanju katoličkog lista »Zvonik«. Ovaj list je u jednom periodu bio jedini list na hrvatskom jeziku, ali i nakon deset godina još uvijek je daleko od profesionalizacije već se temelji isključivo na volonterskom radu urednika i novinara. *Branko Horvat* je rekao kako je HKPD

Matija Gubec svoje prve iskorake u svijet učinio upravo uz pomoć HMI, i istaknuo dobru suradnju s ovom institucijom u posljednjih desetak godina. *Lazar Baraković* je istaknuo i probleme s kojima se suočavaju mali gospodarstvenici i poljoprivrednici i iskazao potrebu da bi, zbog izuzetno teškog ekonomskog položaja hrvatskog naroda ovdje, Republika Hrvatska trebala pomoći Hrvatima ne samo na kulturnom polju već i gospodarskom.

PROJEKTI HMI: *Ervin Čeliković* je govorio o Fondu *Bela Gabrić*, rekao kako je do sada ovo društvo dobivalo pomoć od Općine, Grada Zagreba i dobročinitelja iz čega se financirala jednokratna pomoć učenicima, a da očekuju u budućnosti i suradnju s HMI na planu stjecanja znanja iz hrvatskog jezika i baštine za mlade. *Katarina Čeliković* predstavila je projekte Hrvatske čitaonice, a *Berislav Skenderović* je istaknuo potrebu za profesionalnim kadrovima u kulturi i potrebu za konstituiranjem profesionalnih institucija na polju kulture, te izrazio želju za većom kulturnom i umjetničkom razmjenom s matičnom domovinom, gdje već postoje dobri primjeri suradnje kao što je to suradnja s Osijekom.

U drugom dijelu sastanka predstavljani su nazočnima dugogodišnji projekti i djelatnosti HMI, među kojima dominiraju različite radionice te ljetne ili zimske škole hrvatskog jezika, baštine, čipke, folklor, izrade nošnji, tamburaške glazbe i slično. Pored toga HMI ima i nakladničku djelatnost, izdaje svoj časopis i Hrvatski iseljenički zbornik. Predstavljani su i projekti Odjela za autohtone manjine, gdje su najznačajniji projekti – izbor *Najsela*, Forum hrvatskih manjina, Tjedan hrvatskih manjina i drugi.

J. Dulić

Posjet lokalnoj samoupravi Subotice

Tijekom posjete Subotici upriličen je susret predstavnika HMI s čelnicima lokalne samouprave. Dopredsjednik Skupštine općine Subotice *Lazar Baraković* i dopredsjednik Izvršnog odbora SO *Mirko Ostrogonac*, predstavili su ukratko gostima iz Zagreba Suboticu, njeno stanovništvo, kulturu i gospodarstvo i upoznali ih s funkcioniranjem lokalne samouprave. Ravnatelj HMI *Nikola Jelinčić* je tom prigodom istaknuo kako je cilj Matice pomagati svim hrvatskim iseljenicima, da očuvaju svoj identitet i kulturu, pa tako i onima koji su iz svoje pradovine otišli još prije nekoliko stotina godina, kao što je to slučaj s Hrvatima u Vojvodini, Mađarskoj, Italiji i Slovačkoj.



Večer Hrvatske matice iseljenika u Somboru

Obostrano koristan posjet

O aktivnostima Somboraca govorili Šima Raič, Zoran Čota i Josip Pekanović

HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru organizirao je 11. i 12. ožujka »Večer Hrvatske matice iseljenika«. Dvodnevne aktivnosti vezane za ovu tematiku bile su sadržajne i raznovrsne, te su okupile znatan broj članstva ali i drugih zainteresiranih.

Gosti Društva bili su ravnatelj HMI Nikola Jelinčić i stručna suradnica u Odjelu za hrvatske autohtone manjine Marija Hećimović. Prve večeri održan je radni sastanak na kojem su domaćini informirali goste o djelovanju Društva. Osnovne informacije podnio je predsjednik Šima Raič, ističući kako je Društvo osnovano 1936. godine, da okuplja oko 400 članova, te da u njemu djeluje više sekcija, u koje su uključeni većinom mladi. Ukazao je i na materijalno-financijsku problematiku i suradnju s drugim hrvatskim institucijama ovoga područja.

Dopredsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i urednik lista »Mirosljub« Josip Pekanović osvrnuo se na posljednji popis pučanstva i nacionalnu strukturu grada i općine, na objedinjavanje dvije hrvatske političke stranke, suradnju hrvatskih institucija, predstojeće izbore i značaj lista »Mirosljub«. Tajnik Društva Zoran Čota ukazao je na zakonske odredbe koje se odnose na nacionalne manjine, te je govorio o zastupljenosti Hrvata u skupštinskim tijelima, suradnji s općinskim organima i matičnom državom. Pročelnici sekcija informirali su goste o

radu sekcija, uzajamnoj suradnji unutar Društva, u regiji i sa sličnim društvima u Republici Hrvatskoj.

Drugi dan gosti su proveli u razgledanju grada i prigodnim posjetima. U SO Sombor imali su prijam i vodili razgovor s dopredsjednicima Martom Odri i Danielom Korilom, a potom razgledali dragocjenosti Velike dvorane ove institucije.



Predloženo je da se suradnja HKUD-a »Vladimir Nazor« i KUD-a iz Čakovca u Republici Hrvatskoj podigne na razinu suradnje dviju općina.

U razgovoru su posebno istaknuti i naponi koje treba poduzeti kako bi se osiguralo školovanje djece našega naroda na hrvatskom jeziku, odnosno da im se osigura mogućnost izučavanja hrvatskog jezika i nacionalne kulture. Pri posjetu crkvi Svetog Stjepana kralja i Karmelićanskog samostana podatke o ovim objektima dao je

o. mr. Mato Miloš. U nadaleko čuvenoj Galeriji »Milan Konjović«, u kojoj se čuva oko 8.000 djela ovog velikog slikara, puno podataka pružila je kustosica Irma Lang.

Naposlijetku, posjećena je i crkva Presvetog Trojstva, građena prije 252 godine. Prigodna obavještenja o ovom sakralnom objektu dao je župnik vlč. Josip Pekanović. U razgovoru vođenom u Župnom dvoru vlč. Pekanović, kao dopredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, istakao je problematiku vezanu za izučavanje hrvatskog jezika u školama ove sredine.

U večernjim satima održan je kulturno-umjetnički program u kojem su sudjelovali članovi recitatorske, tamburaške i folklorne sekcije HKPD »Matija Gubec«, te pjevačka grupa KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Folklorna grupa uz tamburaški sastav izvela je splet bunjevačkih igara, a grupa »Bodrog« izvorne narodne pjesme svoga mjesta.

O značaju i razvoju HMI, posebno o očuvanju nacionalnog identiteta, govorili su Nikola Jelinčić i Marija Hećimović. Istakli su aktivnosti ove institucije u susjednim i onim dalekim zemljama, te govorili o mogućnosti studiranja u Hrvatskoj i smještaju studenata u domove. Posebno su naglašeni oblici djelovanja u 2004. godini. Predstavljen je i Zbornik te druga izdanja HMI. Na koncu domaćini i gosti uzajamno su razmijenili i prigodne darove.

Matija Đanić

Predstavnici Hrvatske matice iseljenika u posjetu Rumi

Precizirana daljnja suradnja

Prvi zajednički susret predstavnika svih hrvatskih društava iz Srijema

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Nikola Jelinčić i njegova suradnica iz Odjela za autohtone hrvatske manjine Marija Hećimović boravili su u nedjelju u Rumi, gdje su u prostorijama HKPD »Matija Gubec« razgovarali s predstavnicima hrvatskih kulturno-prosvjetnih društava iz Srijema.

Sastanku su prisustvovali predstavnici HKPD »Matija Gubec« iz Rume, HKC »Srijem« iz Srijemske Mitrovice, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, HKPD »Stjepan Radić« iz Slankamena i HKPD »Josip Jelačić« iz Petrovaradina, kao i dvojica srijemskih svećenika – Marko Kljajić iz Petrovaradina i Krunoslav Đaković iz Srijemske Mitrovice.

Ravnatelj HMI Nikola Jelinčić upoznao je nazočne s programom i ciljevima Hrvatske matice iseljenika, a predstavnici društava su upoznali goste s programima rada i problemima na koje nailaze u svom radu.

Ovaj skup, ocijenili su sudionici, imao je poseban značaj, jer je to bilo prvi put da se predstavnici svih hrvatskih društava iz Srijema

sastanu na jednom mjestu. Jedan od zaključaka ovog skupa je da se ubuduće dva puta godišnje upriliče ovakvi skupovi, svaki put na drugom mjestu, radi što boljeg zbližavanja i međusobnog upoznavanja Hrvata koji žive u Srijemu. Također je dogovoreno da predstavnici HMI ubuduće bar jednom godišnje obidu Hrvate u Vojvodini, kako bi s njima razmijenili iskustva i precizirali daljnju suradnju.

N. Jurca



Nikola Jelinčić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika

Oslonac Hrvatima izvan domovine

*HMI je institucija kulture i njezina je zadaća prije svega u domeni, najšire rečeno, hrvatske kulture, pomagati zajednice izvan matične domovine, pomagati im da sačuvaju svoj jezik, kulturu, tradiciju, običaje **
U Hrvatskoj imamo manjine i polazimo od toga da smo dužni pobrinuti se kao hrvatska država da hrvatskim manjinama u susjednim zemljama isto tako budu osigurana prava

Razgovor vodila: Jasminka Dulić



Krajem prošloga tjedna predstavnici Hrvatske matice iseljenika posjetili su institucije i udruge vojvođanskih Hrvata s namjerom da se upoznaju s njihovim djelovanjem te predstavljaju projekte HMI. U projektima i programima koje realizira HMI svake godine sudjeluju i predstavnici hrvatskih kulturno-umjetničkih i prosvjetnih društava iz Vojvodine. Tim povodom razgovarali smo s ravnateljem HMI Nikolom Jelinčićem.

HR: Kakva je institucija Hrvatska matica iseljenika?

Hrvatska matica iseljenika prati hrvatske zajednice izvan domovine u njihovim aktivnostima, prije svega u vezi kulturnog stvaralaštva i svih aktivnosti kroz koje se čuva i njeguje hrvatska tradicija, hrvatski običaji, hrvatski identitet. U tom se pogledu može računati na pomoć i logistiku HMI u smislu da se pojedinci iz ovih sredina preko naših aktivnosti uključe i dobiju nova znanja i nove vještine, da budu uspješni nositelji brojnih kulturnih i drugih programa tamo gdje žive, dakle i ovdje u Vojvodini.

HR: Je li Hrvatska matica iseljenika vladina institucija?

HMI je osnovana od države, ali nije vladina institucija, jer vlade se mijenjaju izborima, a potrebe ljudi hrvatskih zajednica su definitivno poznate i određene i ne bi trebalo da se promjenom vlade ili stranaka koje drže vlast, mijenja odnos prema hrvatskoj dijaspori i hrvatskim zajednicama. Mislim da bi to trebala biti konstanta koja se neće mijenjati prema dnevnoj politici. I u Hrvatskoj se mora

znati da se mora pomagati, da se moraju osigurati sredstva u proračunu i da hrvatske zajednice mogu dugoročno računati na našu pomoć.

HR: Kad je osnovan odjel za autohtone hrvatske zajednice, odnosno hrvatske manjine u susjednim zemljama?

Odjel za autohtone hrvatske manjine osnovan je 1993. godine. Ranije se Matica nije bavila hrvatskim manjinama već iseljeništvom, ali se osjetila potreba da se formira posebna služba, logistika koja će pratiti autohtone hrvatske zajednice, koja će biti u operativnom smislu s njima u dnevnom kontaktu i koja će odgovarati na njihove potrebe i zahtjeve u granicama mogućnosti koje HMI ima. Tu su se formirali i projekti kao što je Najselo, Tjedan hrvatskih manjina u Zagrebu, Hrvatski forum i još neke druge akcije koje idu iz godine u godinu.

HR: Sad ste u posjetu hrvatskoj zajednici u Vojvodini, imate prijame u Somboru, Subotici i Rumi. Jeste li ranije, prije nego što ste imenovani ravnateljem HMI, boravili na ovim prostorima?

U Subotici sam drugi put, prije toga bio sam tu negdje osamdesetih godina, baš kad sam radio u Hrvatskoj matici iseljenika, kad je ovaj dio tadašnje države posjetio Bernard Luketić, i danas i onda predsjednik Hrvatske bratske zajednice Amerike, najveće organizacije Hrvata i potomaka u svijetu.

HR: Recite nam nešto o Vašem boravku u Somboru, u sklopu obilaska hrvatske zajednice u Vojvodini.

U Somboru smo sa suradnicom iz Matic



ce Marijom Hećimović bili dva dana i program je bio vrlo intenzivan. Pružena mi je prilika da se upoznam detaljnije prije svega s hrvatskom zajednicom, a nadalje da saznam puno o Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor«, u kojem smo boravili oba dana. Prvog dana članovi Uprave upoznali su nas s poviješću tog Društva, s gradom Somborom i onim što je bitno za Hrvate u tom gradu. Tu smo dogovorili i neke konkretne aktivnosti koje će se desiti ove godine kad će Društvo »Vladimir Nazor« i još dva društva iz mjesta koja gravitiraju općini Sombor posjetiti grad Čakovec i u jednom vikendu predstaviti ovaj dio hrvatske zajednice iz Vojvodine. Tamo smo imali priliku vidjeti i amatersko stvaralaštvo, dakle, stvaralaštvo tih društava. Nastupila je folklorna grupa HKUD-a »Vladimir Nazor«, kao i recitatori, a iz Bačkog Monoštora je nastupio jedan krasan zbor s pjesmama iz tog kraja Bačke.

HR: Koji su razlozi Vašeg posjeta Vojvodini?

Ja sam ravnatelj HMI i normalno je da želim posjetiti značajnije zajednice kao što je ova u Vojvodini i u tom smislu je razumljivo što smo došli obići Sombor, Suboticu i Srijem, odnosno Rumu, sresti se s ljudima, upoznati društva, ustanove i institucije, kako bismo vidjeli gdje Hrvatska matica iseljenika, koja inače, kako smo i danas čuli, vrlo dobro surađuje s ovom zajednicom ovdje, gdje ona može i u bu-

dućnosti biti partner, pomoć, logistika, tako da smo puno toga i ustanovili, jer postoje mogućnosti i ja vjerujem da će se ta suradnja nastaviti i da će biti još bogatija u budućnosti. Upoznao sam puno ljudi koji nose aktivnosti hrvatske zajednice i u Subotici, i u Somboru, i u Rumi. Sretni su potrebni, jer, znate, kad se ljudi upoznaju onda se i puno bolje razumiju i iz svega toga rezultat može biti znatno povoljniji i mogu biti zadovoljniji i jedna i druga strana.

HR: U kojem segmentu HMI može pomoći hrvatskoj zajednici u SCG?

HMI je institucija kulture i njezina je zadaća prije svega u domeni, najšire rečeno hrvatske kulture, pomagati zajednice izvan matične domovine, pomagati im da sačuvaju svoj jezik, kulturu, tradiciju, običaje.

HR: Na koji način?

Tako da se pozivaju mladi ljude iz tih sredina da dođu, da se uključe u naše programe, projekte i radionice, gdje će im stručnjaci iz područja jezika, kulture, glazbe, folklora – dakle od koreografije do hrvatske naive, hrvatske čipke, hrvatskih jela, hrvatskog graditeljstva – pomoći da više znaju, da upoznaju, da budu vještiji i sposobniji ta znanja i iskustva koja steknu preko naših radionica prenositi u sredinama iz kojih dolaze, u kojima žive, jer oni su nositelji svih tih aktivnosti u hrvatskim zajednicama, i ovdje i u drugim krajevima svijeta.

HR: Znači li to da se glavna pomoć ogleda u tome da se ostvaruje kontinuirana veza s matičnom domovinom i hrvatskom kulturom? Pruža li HMI i neku financijsku pomoć za ostvarivanje programa i rad udrugu u zemljama gdje žive Hrvati izvan domovine?

Sve naše aktivnosti imaju cijenu i ako netko dođe na zimsku ili ljetnu školu i provede dva tjedna i ima priliku da ga educiraju najbolji stručnjaci, onda je naša pomoć da tu cijenu ne plate oni, dakle da to ide na trošak HMI. Drugo, mnoga vaša društva gostuju u Hrvatskoj i tu su opet troškovi i mi tu uvijek participiramo, bilo da platimo autobusni prijevoz, ili nešto drugo. Zatim, knjige i izdanja također koštaju, nama se obraćaju mnogi pojedinci i institucije da pomognemo na izdavačkom planu s od-

ređenim iznosima, ili da otkupimo određeni broj knjiga, tako da mi i tu pomažemo brojne naslove koji su vezani za život Hrvata u Vojvodini ili autora koji su s ovih podneblja.

HR: Koji su kriteriji Matice prilikom odabira projekata kojima će se pomoći?

Nama se mnogi ljudi obraćaju i sve je stvar procjene. Mi mislimo da bi trebali pomagati sva značajnija kvalitetna djela, bilo da su u pitanju književni ili pjesnički radovi, ili znanstveni radovi koji obrađuju određenu problematiku, tako da, ne samo odavde iz Vojvodine već i iz drugih krajeva svijeta, mi smo dosada tiskali brojna djela ili smo bili jedan od suizdavača. Nadalje, nije dovoljno samo da se knjiga tiska, da se ona pojavi, nego mi želimo i predstaviti te knjige hrvatskoj javnosti i kod nas u HMI Zagrebu. Gotovo se svaki mjesec ti naslovi promoviraju i imamo veliki krug ljudi koje to zanima, koji dolaze na te promocije i, naravno, uz pomoć medija to se onda predstavlja i na širem planu.

HR: Od nedavno je krenulo kod nas obrazovanje na hrvatskom jeziku i djeca iz hrvatskih odjela putovala su na more u Hrvatsku i uz pomoć HMI. Hoće li se to nastaviti?

Da, i to je jedan od naših višegodišnjih projekata, da djeca iz osnovnih škola dođu u Hrvatsku u ljetnim mjesecima. Tu je i grad Zagreb bio angažiran, tako da djeca, dolazeći u Hrvatsku, ne samo da upoznaju pradamovinu svojih predaka, nego istovremeno u programima uče i hrvatski govorni jezik, a naravno da je i Jadransko more za njih atraktivno kao mjesto gdje mogu osjetiti i tu čar školskih praznika koje imaju, i to je realizacija programa koji je dosta ležeran, a svatko od njih tu profitira na više razina. Dakle, uči hrvatski jezik, kako se on govori u Hrvatskoj danas, a uz to i nauči puno toga o Hrvatskoj.

HR: Hoće li i ove godine djeca iz Vojvodine ići na more besplatno?

Mi pokušavamo njima pomoći, to su skupi projekti, ali sigurno ćemo jedan broj mjesta dati djeci iz Vojvodine, a koja će to djeca biti, to ćemo prepustiti organizacijama ovdje kod vas, da one odrede kriterije. U te programe uključena su i djeca iz drugih sredina, naravno, neki to plaćaju, recimo iz zemalja kao što je to Zapadna Europa, tako da u tom projektu, a i u svakom drugom, imamo posebne kriterije za mlade ljude koji dolaze iz zajednica gdje, zbog gospodarskih uvjeta u kojima se živi, nije lako izdvojiti ta sredstva, tako da imamo za njih razumijevanja i tražimo samo da dođu do nas, a mi onda preuzimamo svu ostalu brigu.

HR: Na koji način Hrvatska matica iseljenika pomaže studentima?

Mi pomažemo studentima koji dobiju sti-

pendiju preko Ministarstva vanjskih poslova ili Ministarstva znanosti, da kad dođu u Zagreb ili neki drugi centar, da se snađu, da im omogućimo studentski dom i sva ostala prava s birokracijom koja svuda postoji pa i u Hrvatskoj, da im pomognemo da se skрати ta procedura i onda ih, kad krenu na studij, povremeno okupljamo preko Matice, pozivamo ih na neke važnije skupove koji su vezani za hrvatsku dijasporu, tako da ipak osjete da Matica o njima skrbi.

HR: Dobivaju li studenti iz Vojvodine, kada se upišu na studij u Hrvatskoj, automatski pravo na smještaj u studentskom domu?

To ne, ali postoji kvota koju odobrava Ministarstvo, a mi se borimo da ona bude što veća za Hrvate iz Vojvodine i Boke Kotorske.

HR: Hrvatski forum, koji se održava svake godine u Zagrebu, jedan je od projekata Matice, odnosno Odjela za autohtone hrvatske manjine. Koja je njegova svrha?

Njegova je svrha da sve te zajednice o kojima govorimo, dakle autohtone hrvatske zajednice oko Hrvatske, gdje ima dosta problema, upravo na tim forumima analiziraju problematiku u pojedinim sredinama, da se vidi što bi se moglo poduzeti kako od strane Republike Hrvatske, tako i od strane samih zajednica, da se ti problemi riješe. To je uvijek jedna problemska rasprava s ciljem da se oslikaju poteškoće i da se nađe izlaz iz tih i takvih problema. I hrvatska država ima nekih prava, jer i mi imamo manjine u Hrvatskoj i polazimo od

grupa u očuvanju kulture i identiteta prema Vašem mišljenju?

Vi morate naći načina da se Hrvati okupljaju. Oni mogu biti okupljeni oko Crkve, oko društava i oko aktivnosti. Prema tome, ako se bave folklorom, prije svega uče folklor svoje matične domovine, oni se druže, nastupaju, predstavljaju Hrvate, tu su i roditelji, a ako se druže iz toga nastaje temelj da se postignu i neki drugi ciljevi, da se preko tih udruga koje postoje

k a s n i j e možda formiraju članovi političkih stranaka i da se onda preko izbora postigne ono što još uvijek ovdje nije na zadovoljavajućoj razini, da se participira na lokalnoj i višim razinama vlasti i da se onda postigne bolja pozicija preko instrumenata države. Folklor je dio naše kulturne baštine i nikad ga ne bih odbacivao kao nešto što je nepotrebno. A da je to dovoljno – nije. Ali, ne možete vi, ako ljudi žive samo za sebe, i ako se ne susreću, postići ove druge ciljeve. Tako da ja mislim da je to



jednice koje su poznate i evidentne, ipak je tu jedno bogatstvo institucija, kulturno-umjetničkih društava pa do jučer i političkih stranaka, pa onda imamo Hrvatsko nacionalno vijeće kao jednu instituciju i mislim da od toliko puno subjekata samo s malo boljim povezivanjem i međusobnom tolerancijom može se osigurati, ja bih rekao, i bolja budućnost ukupne hrvatske zajednice ovdje u Vojvodini. A što se nas tiče, s ovim dojmovima s kojima se vraćamo u Hrvatsku mi ćemo kao Matica i ja osobno sigurno bolje sada razumjeti neke njihove potrebe i zahtjeve, a isto tako ćemo prenijeti i na druge institucije u Hrvatskoj, jer ćemo imati prilike uvijek da se na tu temu razgovora, a mi ćemo činiti da ta potpora od strane hrvatske države i svih onih ministarstava, koja su na neki način po prirodi svoga posla zadužena za hrvatsku dijasporu i da to razumijevanje i pomoć bude bolja nego što je bila do sada.

HR: Možete li nešto reći o konkretnom planu aktivnosti Matice za ovu godinu?

Naš je plan pomoći hrvatskim zajednicama aktivnostima kojima se Matica bavi, ali da istodobno i kao jedan od značajnih čimbenika i u hrvatskoj politici prema dijaspori učinimo sve da i Hrvatska učini što joj je dužnost, da se status hrvatske nacionalne manjine u SCG osnaži na način kako to kažu zakonski propisi kad je u pitanju Srbija, a kako će valjda sutra kad se donese taj zakon koji još nije donesen za Crnu Goru osigurati i njima daleko bolju poziciju nego što je danas. ■

Otočanin u diplomaciji

Nikola Jelinčić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, iz Zagreba, gdje je i sjedište Matice, po zanimanju je pravnik, rođen na Braču u mjestu Postire, srednju školu završio u Dubrovniku, fakultet u Zagrebu i od tada živi u Zagrebu s tim da je u dva navrata bio u diplomatskoj službi, jedanput u Novom Zelandu od 1973. do 1977., nakon toga je bio izabran za tajnika Hrvatske matice iseljenika do 1984. godine, kad je otišao u Vancouver gdje je bio glavni konzul bivše države u tom dijelu Kanade.

Po povratku je bio direktor na Zagrebačkom velesajmu Svjetskog trgovinskog centra, bio je direktor projekta Hrvatskog nastupa na svjetskoj izložbi 1998. godine u Lisabonu. Nakon toga imenovan je u Upravni odbor Hrvatske matice iseljenika i od 1. travnja prošle godine bio je zamjenik ravnatelja. Prvog prosinca 2003. godine imenovan je za ravnatelja HMI.

toga da smo dužni pobrinuti se kao hrvatska država da hrvatskim manjinama u susjednim zemljama isto tako budu osigurana prava. Za to postoje određeni instrumenti na razini država i u tom pogledu su ti skupovi potrebni jer za mnoge stvari se tek tamo saznaje da postoje i na koji način bi se moglo otkloniti to što ljude tišti.

HR: Vaša pomoć je uglavnom okrenuta kulturno-prosvjetnim društvima koja se u najvećoj mjeri bave folklorom. Koja je uloga folklornih

više jedan medij koji čine da se Hrvati okupljaju, da se druže i možda i da se žene međusobno i tako se onda širi hrvatska kulturna zajednica, a uvijek je to na neki način i dokaz da imamo stvari kojima se ponosimo, da pokazujemo drugima tko smo i što smo.

HR: Koji su Vaši dojmovi nakon ovog posjeta Hrvatima u Vojvodini?

Moji dojmovi su vrlo pozitivni, jer sam toliko toga čuo. Shvatio sam zapravo da bez obzira i na neke razlike unutar hrvatske za

Četvrti seminar o instituciji ombudsmana

U zaštiti »narodnog odvjetnika«

U ponedjeljak Novom Sadu, a u utorak u Subotici, održani su seminari za predstavnike organa lokalne samouprave deset općina na teritoriju Vojvodine o temi »Institucija ombudsmana u svijetu i u našem pravom sustavu«, a otvorio ga je predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine *Árpád Papp*.

Tom prigodom su o ovoj instituciji zaštite ljudskih prava i kontrolora uprave govorili rukovoditelj ekspertnog tima koji je izradio Odluku o Pokrajinskom ombudsmanu dr. *Tamás Korhecz*, pokrajinski ombudsman mr. *Petar Teofilović*, njegov zamjenik *Zoltán Gabor* i predstavnica Programa za reformu lokalne samouprave u Srbiji *Tanja Pavlović Križanić*.

NAJMLADI ORGAN DRŽAVNE VLASTI: Na seminaru je u uvodnom izlaganju rečeno kako institucija ombudsmana ima korijene u Švedskoj, još od davne 1809. godine, te kako je unatoč tom slučaju ombudsman nova institucija koja doživljava svoj procvat u posljednjih 50 godina. On je najmlađi organ državne vlasti koji predstavlja rezultat razvoja demokracije u suvremenom društvu.

»Kontrola javne vlasti ima suštinski značaj jer je to 'najopasnija' vlast. Danas postoji više modela ombudsmana, ali su svima zajedničke karakteristike: velika nezavisnost i nepristranost u odnosu na gotovo sve organe vlasti, elastičnost u proceduri i pristupu, široka ovlaštenja u postupku istrage, nemogućnost prinudnog izvršenja njegovih odluka, te autoritet institucije i ličnosti, a javnost kao snaga«, rekao je dr. *Tamás Korhecz*.

Postoje i razlike među ombudsmanima, i to prije svega po načinu izbora, načinu uspostavljanja institucije, ovlaštenjima, a ono što javnosti možda i nije dovoljno poznato jest činjenica da na odluke ombudsmana ne postoji pravo žalbe. Istodobno ne postoji mogućnost prinudnog provođenja odluke ombudsmana, mada se zbog autoriteta ove



institucije odluke najčešće provedu i poštuju.

Tipična ovlaštenja ombudsmana su pokretanje i vođenje istrage povodom kršenja prava od strane javne vlasti, priprema preporuka, zakonodavna inicijativa, iniciranje krivičnog i disciplinskog postupka, pisanje izvješća o ljudskim pravima, te promocija ljudskih prava.

Na seminaru je rečeno kako se od ombudsmana ne može očekivati da brzo reformira društvo, razriješi pitanja gospodarskog razvoja, kriminala i sličnog, niti on ima takvih ambicija, ali on može svojim radom pridonijeti izgradnji vladavine prava i razvoju pravne države. Na seminaru su pojedinci postavljali pitanja u smislu može li posjedovanje tako velike moći i autoriteta, što ga ima ombudsman, prerasti u jednu novu prijetnju društvenom sustavu. Odgovoreno je kako ombudsman tu moć ne može zlorabiti jer ne može nametnuti nikakvu obvezu građanima.

POKRAJINSKI OMBUDSMAN: U Srbiji još ne postoji ombudsman na razini re-

publike, već samo pokrajinski ombudsman koji je uspostavljen donošenjem odluke od 31. prosinca 2002. godine, te dva lokalna ombudsmana, u Subotici i Pančevu. Pokrajinskog ombudsmana bira skupština AP Vojvodine dvotrećinskom većinom a mandat mu traje šest godina, najviše dva puta uzastopno. Ombudsman ne može obnašati druge javne funkcije ili profesionalne djelatnosti, ne može biti član političkih partija, sindikata, upravnih i nadzornih odbora poduzeća i ustanova. Pokrajinski ombudsman podnosi godišnje izvješće o svojim aktivnostima, stanju ljudskih prava i o pravnoj sigurnosti u Pokrajini koji se razmatra na pokrajinskom skupštinskom zasjedanju, te objavljuje u Službenom listu AP Vojvodine.

Adresa i telefon

Sjedište Pokrajinskog ombudsmana je u Novom Sadu, Bulevar Mihajla Pupina 16, tel: 021/487-41-44.

U Subotici, ombudsman dr. Gyula Ladocki prima predstavke u uredu broj 7 na drugom katu Otvorenog sveučilišta od ponedjeljka do četvrtka (10-14 sati), a na zahtjev podnositelja predstavke on je dužan sačuvati tajnost njegovih osobnih podataka.



SUBOTIČKI OMBUDSMAN: Ako po završetku istrage ombudsman smatra da nema povrede ljudskih prava niti nepravilnog postupanja organa, obavještava o tome podnositelja predstavke i organ uprave na čije se postupanje predstavka odnosila. Lokalni uredi ombudsmana mogu se otvoriti i u drugim općinama, a za sve vrijede oštri kriteriji odabira toga pojedinca kojemu se povjere uloge narodnog odvjetnika, zaduženog za zaštitu ljudskih prava i kontrolu uprave.

D. D.

U Baru održana Godišnja skupština Hrvatskog građanskog društva Crne Gore

Ne daju se Hrvati

U izvješću o radu istaknuto je kako se u proteklom razdoblju Hrvatsko građansko društvo čvrsto kako se na radost naroda koji živi u Hrvatskoj i Crnoj Gori odnosi između dviju država stalno

U lipnju ove godine Hrvatsko građansko društvo Crne Gore proslavit će treću godinu svojega postojanja. U Baru je 6. ožujka 2004. godine održana treća redovita godišnja skupština ovoga Društva, na kojoj su bili prisutni članovi iz: Herceg Novog, Đurića, Risna, Perasta, Dobrote, Kotora, Škaljara, Mula, Prčnja, Stoliva, Lepetana, Donje Lastve, Tivta, Kavča, Bogdašića, Budve, Bara, Ulcinja, Cetinja i Podgorice.

U izvješću o radu udruge između dvije sjednice što ga je podnio predsjednik HGDCG *Tripo Schubert* istaknuto je kako se u proteklom razdoblju Hrvatsko građansko društvo čvrsto integriralo u crnogorsko-hrvatske tokove i postalo prepoznatljiv subjekt i nezaobilazni čimbenik, zatim, kako se na radost naroda koji živi u Hrvatskoj i Crnoj Gori odnosi između dviju država stalno poboljšavaju, te da se od otvaranja granice na Debelom Brijegu, promet stalno

godom razgovarao s najvišim državnici Crne Gore i hrvatskim udrugama na otoku Gospe od Škrpjela. Nakon toga, u rujnu mjesecu predsjednik Mesić posjetio je i Beograd«, rekao je tom prigodom Schubert.

Prošlogodišnja Skupština u Tivtu promovirala je drugačiji način rada u izvršnim tijelima Udruge, što se pokazalo opravdanim i djelotvornim. Formirano je Predsjedništvo od pet članova kao operativno tijelo Skupštine. Ono je do Treće skupštine održalo deset sjednica. Druga je novina formiranje predstavništava i podružnica u većim gradovima. Osnovano je Predstavništvo HGDCG-a u Zagrebu i podružnice u Podgorici, Baru i Kotoru. Pri kraju su pripreme za formiranje podružnice u Tivtu, a zatim slijedi njihovo osnivanje u Budvi i Herceg Novom.

Podružnice zajedno s povjerenicima predstavljaju produženu ruku Predsjedništva i Upravnog odbora prema bazi – članstvu Udruge. Na taj se način uključuje sve veći broj aktivista, a samim time povećava se i članstvo. Na kraju 2002. godine Udruga je imala 842 člana, a na dan Treće skupštine 1.120.

Popis stanovništva u Crnoj Gori proveden je u studenome i prema konačnim neslužbenim rezultatima u Crnoj Gori živi 7.062 Hrvata. U usporedbi s popisom iz 1991. proizlazi da ih je 818 više, a u postocima 13,1 posto. Najviše Hrvata i dalje ima u općini Tivat – 2.761, u Kotoru 1.842, u Herceg Novom 831, a u Podgorici 734 Hrvata. Trenutačno ih je u Hrvatsko građansko društvo Crne Gore učlanjeno 17 posto. »Hrvatski glasnik« osnovan je s ciljem da na institucionalan i sveobuhvatan način

ostvari pravo hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori u području informiranja i izdavaštva na vlastitome jeziku. Pojava glasnika bila je prema općoj ocjeni, nakon osnivanja HGDCG-a i HGI-a, jedan od najvažnijih događaja u novijoj povijesti hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori«, zaključio je Tripo Schubert.

U PLANU »BOKELJSKI LJETOPIS«: Najavljeno je tom prigodom i da se ove godine priprema tiskati »Bokeljski ljetopis«,



povećava.

ČLANSTVO SE OMASOVLJAVA: »Sve je više kontakata na najvišoj razini. Ovdje posebno treba istaknuti neslužbeni posjet predsjednika *Stjepana Mesića* Crnoj Gori u kolovozu prošle godine. Tom je pri-



Gosti na skupštini

koji bi trebao biti predstavljen na Tjednu hrvatskih manjina u rujnu mjesecu u Zagrebu. Prošlogodišnji Tjedan u organizaciji Hrvatske matice iseljenika bio je posvećen crnogorskim Hrvatima.



Radno predsjedništvo

u Crnoj Gori

integriralo u crnogorsko-hrvatske tokove i postalo prepoznatljiv subjekt i nezaobilazni čimbenik, zatim, poboljšavaju, te da se od otvaranja granice na Debelom Brijegu, promet stalno povećava

»Prema mišljenju svih sudionika sedmodnevnog druženja u Zagrebu naša je udruga na najvećoj organizacijskoj razini predstavila našu kulturnu baštinu. Uspjeli smo da svi prisutni budu upoznati s našom poviješću, kulturom i životnim stvarnostima kroz koje smo oblikovani i koje dijelimo sudbinski s crnogorskim i drugim narodima među koje nas je povijest smjestila. To je bila i prigoda da se susretnemo s mnogim Bokeljima koji su zbog bilo kojih razloga napustili svoje ognjište i nastanili se u Zagrebu i okolici«, zaključio je na Trećoj skupštini predsjednik HGD CG Tripo Schubert.

U planu rada HGD Crne Gore za 2004. godinu između ostalog stoji proučavanje: kulturnih, znanstvenih, pomorskih, graditeljskih, ekonomskih, vjerskih, tradicionalnih i drugih vrijednosti i dostignuća Hrvata u Crnoj Gori, organizacija edukativnih seminara, rad na izdavačkoj djelatnosti, povezivanje sa sličnim društvima u zemlji i inozemstvu, aktivan rad na omasovljenju članstva HGDCG-a, organizacija turističkih putovanja iz Hrvatske u Boku i na Crnogorsko primorje, izgradnja Hrvatsko-



ga kulturnog centra u Kotoru, radijske kontakt-emisije o Hrvatima Boke i Crne Gore na lokalnoj radiopostaji, te početak nastave na hrvatskome jeziku u Dobroti i Donjoj Lastvi u organizaciji HGDCG-a i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

UZVANICI: Što se tiče samih manifestacija, u planu je sudjelovanje na manifesta-

ciji »Dani kulture Boke u Puli«, uskrsnom koncertu mladih glazbenika Boke i Splita, predstavljanje knjige *prof. Milenka Pasi-novića* »Hrvati u Crnoj Gori i Boki s posebnim osvrtom na drugu polovinu XX. stoljeća«, obilježavanje dana osnivanja HGDCG-a – 23. lipnja, predstavljanje knjige *Tome Grgurevića* »Perast koji živi«, predstavljanje prvog broja godišnjaka »Bokeljski ljetopis« u Zagrebu, itd.

Među uzvanicima ove skupštine bili su: generalni konzul RH u Kotoru *Petar Poljanin*, potpredsjednik crnogorske Vlade zadužen za europske integracije *Jusuf Kalamperović*, izaslanik Kotorske biskupije *don Branko Sbutega*, načelnik Odjela za hrvatske manjine, iseljeništvo i useljeništvo MVP RH *Andrija Jakovčević*, s borska zastupnica RH predsjednica Odbora za useljeništvo *Zdenka Babić Petričević*, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Nikola Jelinčić* sa suradnicima, predsjednik Hrvatske građanske inicijative u Tivtu *Dali-bor Burić*, predsjednik Kulturno zavičajne udruge »Napredak« u Gornjoj Lastvi *Zoran Nikolić*, izaslanstvo Dubrovačko-nere-tvanske županije, te predstavnici medija iz Hrvatske i Crne Gore.

D. D.



Učiteljski fakultet u Somboru najavio nastavu i na hrvatskom jeziku

Zapreka formiranju Sveučilišta u Subotici

Učiteljski fakultet u Somboru namjerava od sljedeće školske godine organizirati nastavu i na hrvatskom jeziku, objavljeno je proteklog tjedna u medijima. Navedeni je prijedlog pokrajinskim vlastima Vojvodine uputilo Nastavno-znanstveno vijeće Učiteljskog fakulteta u Somboru na inicijativu lokalne samouprave.

Ukoliko inicijativa bude usvojena nastava na hrvatskom jeziku počela bi u listopadu, a Učiteljski fakultet bio bi prva visokoškolska ustanova u Srbiji na kojoj se nastava odvija na hrvatskom jeziku.

Prema upućenom prijedlogu, odjel na hrvatskom nastavnim jeziku imao bi ukupno trideset studenata. Troškovi studija za dvadeset polaznika financirali bi se iz srbijanskog proračuna, a ostalih deset plaćali bi sami svoje troškove.

Somborski Učiteljski fakultet ovu je inicijativu pokrenuo samo nekoliko tjedana nakon objavljivanja informacije o formiranju Sveučilišta u Subotici, na kojemu će hrvatski biti jedan od nastavnih jezika.

Spremnost Fakulteta u Somboru da organizira nastavu na hrvatskom jeziku tumači se kao jedan od načina da se oteža utemeljenje Sveučilišta u Subotici, koja je centar hrvatske i mađarske manjine u Vojvodini.

Učiteljski fakultet u Somboru ima više od 1.000 studenata, od kojih oko 150 nastavu prati na mađarskom i slovačkom jeziku.

(Hina)



Školska knjiga konačno u Subotici

Povratak na tržište SCG

Javno nadmetanje održano 15. ožujka u Plavoj dvorani subotičke Gradske kuće za zakup poslovnog prostora u Ulici Vladimira Nazora 5, donijelo je uspjeha izdavačkoj ustanovi Nova školska knjiga. Nakon neuspjelih pokušaja proteklih godina ova nakladnička ustanova zakupila je atraktivan poslovni prostor u centru grada između Korza i spomenika Ivanu Sariću.



Mirko Ostrogonac i Milovan Sekulić

Na licitaciji za ovaj poslovni prostor sudjelovali su i ljekarna Galen, poduzeće Gilmor i poduzeće Niza iz Bačkog Petrova sela. Početna cijena iznosila je 35.000 dinara, a u žestokom nadmetanju najvišu cijenu spremna je bila ponuditi Nova školska

knjiga u iznosu od 620.000 dinara za ulazak u zakup poslovnog prostora.

DOBAR PRIJAM: Izdavačka ustanova Nova školska knjiga osnovana je od strane hrvatske nakladničke kuće Školska knjiga, koja je jedan od najuglednijih nakladnika kad je riječ o školskim udžbenicima, znanstvenoj, kulturološkoj i stručnoj literaturi.

»Zadovoljan sam što je Nova školska knjiga dobila poslovni prostor u Subotici i što ćemo imati prigodu otvoriti knjižaru koja će biti ponos grada Subotice. U novoj knjižari ponuditi ćemo Subotičanima kompletnu produkciju Školske knjige, te i mnogobrojnih drugih nakladnika. Smatram da ćemo uspjeti ponuditi široki asortiman i veoma mi je drago da se Školska knjiga vraća na tržište Srbije i Crne Gore«, izjavio je za Hrvatsku riječ *Milovan Sekulić*, direktor Nove školske knjige, i dodao:

»Nedavno smo bili gosti knjižnice grada Beograda, u trajanju od gotovo mjesec dana, i naišli smo na dobar prijam kakav očekujemo i u Subotici.«

NEDOSTAJU POSEBNA PRAVILA: Nova školska knjiga osnovana je 1950. go-

dine, a poznata je po iznimnoj tradiciji, iskustvu i širokom izdavačkom programu koji obuhvaća udžbenike od predškolskog do visokoškolskog obrazovanja, priručnike, lektiru, rječnike, gramatike, znanstvenu, stručnu i popularnu literaturu, dječje listove, stručne časopise, slikovnice i druga izdanja.

»Izrazio bih svoje veliko zadovoljstvo da je nakon trećeg pokušaja ova renomirana kuća, Nova školska knjiga, uspjela dobiti poslovni prostor. Smatram da se u našoj sredini osjeća nedostatak kvalitetne literature u svim područjima i drago mi je da će ta potreba biti zadovoljena. Žao mi je što u pravilnicima lokalne samouprave nije regulirano postojanje posebnih pravila, kako bi se obrazovne institucije poput Nove školske knjige izuzele iz klasičnih nadmetanja, te izbjegle surovu konkurenciju. Nova školska knjiga je ovaj put uspjela ostvariti svoj cilj i mislim da će to biti jedna vrlo popularna knjižara u našem gradu«, rekao je *Mirko Ostrogonac*, član Izvršnog odbora SO zadužen za gospodarstvo i poljoprivredu, tijekom susreta s direktorom Nove školske knjige Milovanom Sekulićem.

Olga Perušić

Osnovana Udruga poljoprivrednika Subotice

Za bolje uvjete proizvodnje

»Prvo pitanje koje će biti postavljeno ministrici poljoprivrede i Vladi bit će – kako riješiti kredite za umjetno gnojivo za prehranu strnih žita, pitanje kreditiranja proljetne sjetve, pitanje 'zelene' nafte i isplate poljoprivrednih mirovina«, kaže Pavle Kujundžić, predsjednik inicijativnog odbora za formiranje Udruge

U Subotici je stotinu i šezdeset poljoprivrednika i vlasnika poljoprivrednih površina osnovalo Udrugu poljoprivrednika Subotice. Udruga će se zalagati za poboljšanje uvjeta poljoprivredne proizvodnje i opći boljitak proizvođača, i aktivno sudjelovanje poljoprivrednih proizvođača u kreiranju agrarne politike na svim razinama.

Na Osnivačkoj skupštini, koja je održana 12. ožujka, prisustvovalo je oko 160 ljudi. Među gostima su bili – *Mirko Ostrogonac*, potpredsjednik Izvršnog odbora SO Subotica i predstavnik subotičkih zadruga. Do sada se u Udrugu učlanilo 199 poljoprivrednih proizvođača i vlasnika poljoprivrednih površina. Tim povodom razgovarali smo s predsjednikom inicijativnog odbora za formiranje ove Udruge *Pavlom Kujundžićem*, dipl. agronomom iz Subotice.

► **Koji je bio motiv osnivanja ove Udruge?**

U Subotici postoji jedna udruga koja je ljetos iznijela teret prosvjeda zemljoradnika povodom suše u kolovozu, kad se i uspjelo nešto ostvariti. Dobiveno je nešto sjemenske pšenice, gnojiva i regresirane nafte, no, to je sve bilo malo, jer je sva ta po-



Pavle Kujundžić

moć iznosila tek oko 3,5 posto od ukupne štete. Sve drugo je palo na leđa poljoprivrednih proizvođača. To je bio jedan od razloga da se osnuje Udruga poljoprivrednika u Subotici. Ovaj oblik udruživanja poljoprivrednika prisutan je i na Zapadu i razlikuje se od zadruga kojima je prvenstveni cilj ostvarenje profita, po tome što je prvenstveni cilj zalaganje za poboljšanje uvjeta poljoprivredne proizvodnje i opći boljitak proizvođača.

► **Koji su ciljevi Udruge?**

Zastupati interese poljoprivrednih proizvođača u individualnom poljoprivrednom sektoru, aktivno sudjelovati u kreiranju agrarne politike, kako na razini Općine Subotica, tako i na pokrajinskoj i republičkoj razini, zalagati se za točnu procjenu bilance potreba poljoprivrednih proizvoda na razini države, zalagati se za osiguranje državne garancije za otkup i isplatu planiranih strateških poljoprivrednih proizvoda, sudjelovati u nalaženju adekvatnih rješenja za kreditiranje poljoprivredne proizvodnje, za izgradnju infrastrukturnih objekata i nabavu poljoprivredne mehanizacije. Osim toga zalagati će se i za denacionalizaciju i povraćaj oduzete zemlje, kao i za sve drugo što je u interesu poljoprivrednih proizvođača i razvoja poljoprivrede uopće.

► **Koji su prvi konkretni koraci koje će društvo poduzeti?**

Prvo pitanje koje će biti postavljeno ministrici poljoprivrede i Vladi bit će kako riješiti kredite za umjetno gnojivo za prehranu strnih žita, pitanje kreditiranja proljetne sjetve, pitanje »zelene« nafte i isplate poljoprivrednih mirovi-

na.

► **Na koji način će funkcionirati Udruga?**

Učlanjenje u Udrugu je dobrovoljno, članom može biti svaki građanin koji ima biračko pravo, koji se pismeno izjasni o tome i koji prihvati Statut i ciljeve Udruge, i voljan je sudjelovati u kreiranju i realizaciji njegovih ciljeva i zadaća. Svaki član Udruge ima pravo u odlučivanju, birati i biti biran u upravna tijela. To navodim zato, što je Udruga zamišljena kao demokratska institucija u kojoj sve ciljeve i zadaće postavljaju članovi, odnosno mjesni ogranci Udruge, a ne kao do sada samo neki lider. Upravna tijela su Skupština, Upravni odbor i Nadzorni odbor. Za predsjednika Skupštine izabran je *Nikola Stipić*, a za dopredsjednike *Milorad Mijatov* i *Nikola Cvijanov*. Osim toga izabrani su i članovi



Nadzornog odbora, a to su: *Ivan Dulić*, *Pere Matković*, i *Miko Oparnica*, a njihovi zamjenici su – *Tomislav Šarčević*, *Ivica Pečerić* i *Antun Nadheđesi*. Udrugom će između dva zasjedanja Skupštine rukovoditi Upravni odbor koji ima po jednog člana iz svakog mjesnog ogranka, i to su: *Nikola Cvijanov* s Biskova, *Miroslav Kiš* s Verušića, *Daniel Kovačić* iz Đurđina, *Miroslava Ivković* iz Novog Žednika, *Marko Crnković* iz Tavankuta, *Franjo Rukavina* iz Male Bosne, *Jovan Milosavljević* iz Višnjeva i *Andrija Ivanković* iz Aleksandrova. Bitno je da se svi poljoprivredni proizvođači u svom mjestu mogu obratiti članovima Upravnog odbora, raspitati se o djelovanju Udruge i davati svoje sugestije.

J. Dulić



VIJESTI

Japanски investitori u Subotici

U kraćem posjetu subotičkoj Lokalnoj samoupravi 11. ožujka bili su predstavnici japanskih investitora, generalni menadžer tvrtke Mitsui za Srbiju i Crnu Goru *Yoshinori Koshikawa*, i predstavnik Japanske banke za međunarodnu suradnju *Takashi Hongo*.



Tijekom razgovora s članom Izvršnog odbora zaduženim za godopdarstvo i poljoprivredu *Mirkom Ostrogoncem* najavili su dolazak većeg izaslanstva japanskih i njemačkih investitora zainteresiranih za ulaganja u pograničnoj zoni, čiji dolazak je planiran koncem mjeseca.



Mirko Ostrogonac je tom prigodom istaknuo kako lokalna samouprava smatra jednom od svojih najvažnijih aktivnosti upravo privlačenje investitora, te kako će biti uloženi maksimalni napor da se novih proizvodnih poduzeća.

Ples za najmlađe

Folklorna sekcija najmlađeg uzrasta Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« (4-7 godina) popunjava svoj sastav. Probe se održavaju utorkom i četvrtkom od 17.30 do 18.20. Uz simboličnu članarinu u glazbenoj, ritmičkoj, folklornoj igraonici djeca se osposobljavaju za pojedinačnu i kolektivnu igru, ples, te stječu sigurnost na pozornici.

Novi TV divani

TV divani emitiraju se u nedjelju 21. ožujka na drugom programu Televizije Novi Sad s početkom u 18.30.

Iz sadržaja emisije: posjet ravnatelja Hrvatske matice iseljenika *Nikole Jelinčića* hrvatskim institucijama u Vojvodini, Godišnja skupština Matice hrvatske, Pet godina postojanja Hrvatskog akademskog društva, predstava »Žensko prelo« KPZH »Šokadija« u Sonti, nastup crkvenog zbora iz Vodica, predstava »Kad se ženi tko pameti nema i udaje koja sriće nema« HKUD »Ljutovo«, sjećanje na Matiju Poljakovića, itd.

tv divani

Poslije više od četrdeset godina postojanja Država priznala Biskupijsku klasičnu gimnaziju Paulinum

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište Paulinum je jedina katolička škola i kolegij na teritoriju Srbije i Crne Gore. Paulinum, koji nosi ime sv. Pavla apostola, djeluje i postoji već neprekidno preko četrdeset godina. Institucija je međubiskupijska i višenacionalna.

Najveći broj subotičkih svećenika, te još veći broj svećenika zrenjanskobiskupije bili su učenici gimnazije Paulinum. Osim svećenika, to su učinili i mnogi drugi koji danas djeluju kao vjeroučitelji, kantori, liječnici, profesori, pravnici, novinari, itd.



Paulinum u Subotici

Na pitanje kroz što je sve Paulinum prošao u svojoj povijesti ravnatelj gimnazije mons. *Josip Mioč* kaže:

»Od svoga osnutka, točno od školske godine 1962/63., Paulinum je prošao razne teškoće i razna iskušenja. Prije svega, radi jednopartijskog sistema države, a zatim i od promjene vlasti. Od 1990. godine stalno se i škola i sjemenište borilo za preživljavanje. Unatoč teškoćama, od 1990. otvorenije je nego u prijašnjim godinama i mnogo toga je promijenjeno. Uvedeni su novi predmeti, upriličena je prostorija za kompjutere, proširena je knjižnica, fiskulturna dvorana, osigurana su audio-vizualna sredstva, novi instrumenti, među kojima i nove orgulje«.

Škola Paulinum je gimnazija klasičnog smjera. Glavni jezici su hrvatski i mađarski, zatim latinski i grčki, a od modernih jezika uči se njemački jezik. Glavni su predmeti vjeronauk i povijest, a postoje i drugi koji su propisani za jednu gimnaziju srednjoeuropskog tipa.

O dosadašnjem statusu Paulinuma mons. Mioč kaže:

»Škola je od osnutka imala međunarodno priznanje, međutim u našoj državi, službenog priznanja nije imala. Škola je imala samo usmeno priznanje. Od ovoga mjeseca, nakon višegodišnjeg očekivanja i pregovaranja škola je dobila i od države verifikaciju, odnosno službeno je priznata«.

U dobivenom Rješenju pokrajinskog Tajništva za obrazovanje i kulturu, stoji između ostalog sljedeće:

»Utvrđuje se da Biskupska klasična Gimnazija s domom učenika (sjemeništem) 'Paulinum' u Subotici ispunjava uvjete u pogledu prostora, opreme, nastavnih sredstava i potrebnog broja nastavnika i stručnih suradnika za početak rada i obavljanje djelatnosti obrazovanja i odgoja gimnazije općeg tipa«.

Prema ovome dokumentu, škola je priznata sa sjemeništem (Domom učenika) i do daljnjeg se nalazi u zgradi Paulinuma. Škola će djelovati prema propisima Crkve i države, kao što već djeluju ovakve škole u Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji, itd.

Direktor ove gimnazije mons. Josip Mioč za verifikaciju i akreditaciju škole zahvaljuje prije svega bivšem ministru za vjerska pitanja *dr. Vojislavu Milovanoviću*, zatim pokrajinskom tajniku za obrazovanje i kulturu *prof. Zoltánu Bunyiku*, te njegovim savjetnicima za školska pitanja.

Nastavak prekinute sjednice SO Subotica

Gradani ne žele besplatan plinovod?

Nakon više od dva sata rasprave, subotička skupština je na sjednici održanoj u utorak donijela odluku o ukidanju parovoda i priključenju dijela potrošača u mjesnim zajednicama Željezničko naselje i Novi Grad na plinovod. Ovaj problem se rješava praktički već nekoliko godina, a odluka je donijeta poslije duge diskusije i mnogo proturječnih stavova o opravdanosti ovakvog poteza gradske Toplane. Razlog je, kako je objasnio direktor Javnog poduzeća »Subotička toplana« *Grgo Horvacki*, u nemogućnosti da se popravi ružnjak, 30 godina star toplovod, što bi iziskivalo veće troškove nego uvođenje plinovoda. Svake godine se na tom toplovodu bilježi gubitak od oko 30 milijuna dinara, a za 20 milijuna se može izgraditi magistralni plinovod od »Severa« do Palića, rekao je Horvacki.

Budući da su svojevrmeno sami građani financirali vlastite priključke na oštećeni toplovod, Toplana se obvezala da svakom kućanstvu o svom trošku uvede plin i osigura osnovnu plinsku opremu. Dio građana je međutim odbio prihvatiti ponuđeno rješenje, zahtijevajući da im se

popravi pokvarena podstanica i ostavi stari način grijanja. Koliki je, međutim, broj nezadovoljnih građana i onih koji odbijaju rješenje Toplane nije izvjesno, jer je na samoj sjednici Skupštine iznijeto nekoliko različitih podataka o tome. Kako je objasnila *Marija Solya*, zadužena za komunalnu djelatnost u Izvršnom odboru Skupštine općine Subotica, većina građana koje je općina kontaktirala prihvatila je plin kao najbolje rješenje, te je praktički samo manjina protiv toga, dok su zastupnici suprotnog stava iznijeli podatak da je upravo većina protiv plina.

Prijedlog *Mirka Bajića*, vijećnika NDS, da predstavnici nezadovoljnih građana, koji su sa strane pratili rad Skupštine, sami iznesu svoj problem pred vijećnike nije



prihvaćen, te su ih tokom diskusije zastupali uglavnom vijećnici NDS, DS, DSVM, braneći tezu da se ovim »zadiru u osnovna prava građana« (Mirko Bajić). On je kao argument iznio i stav da će to povećati stupanj zagađenosti u gradu, ali i optužbu da u tome ima i osobnih interesa.

József Kasza (SVM) je odbornike koji se protive konačnom rješavanju ovog problema optužio da su nepotrebno ispolitizirali stvar, i da pri rješavanju problema treba uvažavati interes svih građana, a ne samo njih stotinjak koji će dobiti plin, podsjećajući da veliki dio građana, pogotovo u prigradskim naseljima, nema ni parno grijanje niti plin. Pri rješavanju problema stanovnika Željezničkog naselja i Novog Grada mora se razmišljati o najracionalnijem rješenju, i posmatrati problem sa stanovišta koristi za cjelokupnu općinu. *Gyula László* (DSVM) je međutim upozorio skupštinu da će nezadovoljni građani svoje pravo potražiti na sudu i da zato uskoro treba očekivati tužbe. Odluka o plinovodu je usvojena sa 38 glasova, šest protiv i četiri suzdržana glasa.

Odbornici subotičke Skupštine su na ovoj sjednici odlučivali i o promjeni organizatora Međunarodnog festivala kazališta za djecu, zbog, kako je naveo predlagatelj, nezadovoljavajućeg rada Savjeta festivala. Međutim, s obzirom na kratak rok prije ovogodišnjeg festivala, većina odbornika je bila uzdržana, te se prijedlog nije usvojio.

V. L.

Grijanje plinom ili obeštećenje

Za Hrvatsku riječ je o problematiki grijanja direktor »Subotičke toplane« *Grgo Horvacki* rekao:

»Neki ljudi ne vide od drveta šumu. 'Toplana' želi riješiti jedan gorući problem. Pripremili smo elaborat, obavili razgovore s građanima, ispoštovali cijelu proceduru i na kraju smo odlučili konkretnim pothvatom riješiti ovaj problem. Nas trenutno zanimaju oni koji žele promijeniti sustav grijanja, a ne oni koji su protiv i koji nisu izravno zainteresirani za to. Ovo se malo ispolitiziralo. Povod ovoj promjeni sustava grijanja je veliki gubitak zbog neracionalne potrošnje energije kojom je razlog veoma loše stanje parovodnog sustava. Taj gubitak saniraju ostali potrošači priključeni na Toplanu i smatram da to nije u redu. Analizirajući takvo stanje Toplana je poslije vrednovanja tih rješenja po tehničkim, energetskim i ekonomskim



Grgo Horvacki

kriterijima kao optimalno rješenje utvrdila individualno priključenje na plinovodni sustav koje podrazumijeva najmanje investicijske troškove, energetske je najefikasnije, a time je osigurana potpuna autonomnost potrošača koji bi taj plin mogli upotrebljavati i za druge namjene u kućanstvu.

Donošenjem ove odluke plin bi dobili naših sto potrošača, s kojima bismo sklopili ugovore i oni bi se već sljedeće sezone grijali na plin. Oni koji se još nisu izjasnili ili su protiv ove odluke (njih oko 30 posto) budući da će oni sada izgubiti mogućnost grijanja na toplovod, Toplana će ih obeštetiti za ono pravo korištenje toplovoda koje im u tom slučaju izostaje. Potrošači koji prijeđu na plin, umjesto prava korištenja toplovoda imat će pravo korištenja plina. Naša obeštećenja će biti točno toliko koliko bi mi trebali uložiti da im osiguramo grijanje na plin.«

Poziv za sudjelovanje na Prvom natječaju literarnih i novinarskih radova »Zlatna ribica«

Za nagradu – tjedan na moru



RIJEKA – Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka organizira prvi nagradni natječaj literarnih i novinarskih radova za učenike hrvatskih dopunskih škola u inozemstvu, i za učenike hrvatskoga jezika u inozemstvu u drugim oblicima organiziranja učenja materinskoga jezika. Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa Republike Hrvatske podupire ovaj natječaj. Tema ovogodišnjeg natječaja: je »U mojemu srcu ima mjesta za sve«.

Literarni radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom i u svim hrvatskim narječjima te njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja).

Učenici mogu pisati lirske pjesme u stihu i u prozi, kratke priče, opise (portrete dragih osoba iz svoje obitelji, mogu opisati stvarnost oko sebe) i putopis o krajoletima domovine svojih roditelja ili svoje sadašnje domovine.

Novinarski radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom. Učenici mogu pisati vijest, izvješće, reportažu, intervju (razgovore mogu voditi s učenicima – svojim prijateljima, pripadnicima drugih naroda i država, sa svojim učiteljima, s osobama iz sredine u kojoj žive).

Prva nagrada je tjedan dana boravka na moru.

Pomoć zrenjaninske »Jugoremedije« Donacije za Katoličku i Pravoslavnu crkvu u Tivtu

TIVAT – Generalni direktor fabrike lijekova »Jugoremedija« iz Zrenjanina primarius *dr. Aleksandar Radovanović* u Tivtu je 25. veljače razgovarao s čelnim ljudima humanitarne organizacije Caritas Kotorske biskupije i Srpske pravoslavne crkvene općine tivatske o mogućnostima pomoći. »Jugoremedija« konstantno pomaže razne društvene i crkvene organizacije. Donacijama podržavamo i gradnju, odnosno obnovu brojnih pravoslavnih i katoličkih crkava u Zrenjaninu, Beogradu i Nišu«, kazao je tim povodom *dr. Radovanović*. Prema njegovim riječima, »Jugoremedija« će Caritasu Kotorske biskupije donirati lijekove u vrijednosti od tisuću eura, a isto toliko u novcu dobit će Srpska pravoslavna crkvena općina tivatska kao prilog za izgradnju parohijskog doma kod Crkve svetog Save. *Dr. Radovanoviću* se na donaciji zahvalio lastovski župnik i upravitelj Caritasa Kotorske biskupije *don Ivo Čorić* i rekao »u protekle četiri godine lijekovima koje smo dobijali od raznih donatora iz inozemstva, posteljnom, medicinskim materijalom, instrumentima i opremom pomogli gotovo sve zdravstvene ustanove i bolnice u Crnoj Gori. Podijelili smo oko 150 specijalnih bolničkih kreveta s električnim podešavanjem, a tivatskom Domu zdravlja smo osigurali rentgen-aparat i time je otvaranje ove suradnje još i značajnije.«

S. Luković

Kulturno-umjetnička društva dobila novčana sredstva

SOMBOR – Kulturno umjetničkim društvima i ostalim oblicima amaterizma somborske Općine, na osnovu natječaja, dodijeljena su novčana sredstva. Od ukupno 856.000 dinara proračunskih sredstava, podijeljeno je 648.806 dinara, odnosno 80 posto od ukupnog iznosa. Preostalih 171.200 su pričuvena sredstva. Prilikom bodovanja komisija se rukovala kriterijem koji je na prijedlog Odjeljenja za društvene djelatnosti utvrdio Izvršni odbor. Bodovanje je vršeno prema obimu djelovanja društva, prema broju sekcija koje rade i prema rezultatima rada, odnosno učešća i uspjeha na smotrama. Najviše sredstava dobilo je KUD »Ravangrad« iz Sombora i to 67.567 dinara, KUD »Vuk Karadžić« iz Čonoplje dobilo je 62.089 dinara, KUD »Đurđevak« iz Kljajićeva 58.436 dinara, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora 42.001 dinar i GKUD »Sombor« 38.349 dinara, a ostalo je podijeljeno drugim Društvima. Ovom prilikom je konstatirano da je za rad kulturno-umjetničkih društava i drugih oblika amaterizma u oblasti kulture, potrebno više sredstava.

Z. Gorjanac

Izbori za savjete MZ u Bačkom Monoštoru

BAČKI MONOŠTOR – U skladu s odlukom predsjednika Skupštine općine Sombor, koji je raspisao izbore za članove Savjeta Mjesne zajednice, na sjednici Savjeta Mjesne zajednice Bački Monoštor održanoj 9. ožujka ove godine donijeta je odluka da se redoviti izbori održe u tri izborne jedinice u Bačkom Monoštoru. Na izborima se bira 11 članova Savjeta u predviđene tri izborne jedinice, i to u izbornim jedinicama 49 i 50 po četiri člana, a u izornoj jedinici 51 tri člana Savjeta. Izborna mjesta će biti otvorena za birače 18. travnja od 7 do 20 sati. Rok za podnošenje kandidatura je petak 19. ožujka. Kandidati, predstavnici stranaka, grupa građana, kao i samostalni kandidati trebaju sakupiti 30 potpisa podrške u svojoj izornoj jedinici.

A. Forgić

Oдноšenje otpada i u naseljenim mjestima

SUBOTICA – U Subotici je 11. ožujka održan i sastanak na kojem su član Izvršnog odbora SO Subotica zadužena za komunalije *Mária Solya* sa suradnicima, direktor JKP »Čistoća i zelenilo« *Dobrivoj Koledin* i predstavnici komunalne inspekcije predstavnicima prigradskih mesnih zajednica predstavili prelazak na su-

stav odnošenja otpada u naseljenim mjestima gdje to do sada nije bio slučaj.

Naime, od 1. travnja će se postupno krenuti s odnošenjem otpada na gradsku deponiju jednom tjedno. Otpad će žitelji prigradskih naselja ostavljati u specijalnim vrećama koje će moći nabaviti u svom mjestu. Prema sadašnjim kalkulacijama, cijena odnošenja jedne vreće otpada veličine 50 litara bi mogla koštati oko 34 dinara, međutim, o tome će Izvršni odbor donijeti rješenje nakon razmatranja svih elemenata.

Gostovanje klape »Bunar« i Žudija iz Vodica, Republika Hrvatska

Dah Jadrana u Sonti



Vodički Žudiji

SONTA – U petak, subotu i nedjelju (12. - 14. ožujka) članovi »Šokadije« iz Sonte ugostili su prijatelje iz Vodica (Republika Hrvatska). Gosti su doputovali u petak poslije podne, te su se, nakon kraćeg za-državanja u prostorijama župnog doma, upoznali sa svojim domaćinima.

U subotu prije podne posjetili su Sombor i Apatin pod vodstvom sončanskog župnika vlč. *Željka Augustinova*. U Somboru su proveli lijepe trenutke u Karmelićanskoj i župnoj crkvi. Popodne su pogledali predstavu »Žensko prelo« u izvođenju dramske grupe »Šokadija«, koja je održana u velikoj sali Doma kulture u Sonti.

U večernjim satima pred prepunom salom predstavili su se starim crkvenim napjevima, koji se izvode na Cvjetnicu, na Veliki četvrtak i Veliki petak. Dah Jadrana donijela je klapa »Bunari«, koja je, s obzirom da je korizma, otpjevala samo jednu pjesmu. Skladna pjesma Dalmatinaca plijenila je srca nazočnih gledatelja, koji su goste nagradili burnim pljeskom. Na koncu programa svi su na nogama, skupa s izvođačima, otpjevali pjesmu »Rajska djevo«. Tijekom večeri vidjeli smo i Žudije u originalnim odorama rimskih vojnika. Žudije su čuvari groba Isusova, a u Vodica-ma ova tradicija traje od 1912. godine. Nakon programa upriličena je zajednička večera u prostorijama župnog doma. U nedjelju je vlč. *Željko Augustinov* držao pje-



Sudjelovanje Žudija na Misi

vanu sv. misu, uz sudjelovanje zbora iz Vodica, a Žudije su na koncu mise prikazali svoje padanje i bježanje prigodom uskrsnuća Isusova. Na većinu nazočnih ova je scena ostavila izuzetno upečatljiv dojam, a teško da će je ikad više i vidjeti. Nakon ručka u ranim popodnevним satima gosti su krenuli put Vodica, a »Šokadija« će uzvratiti posjet početkom svibnja.

Sestra *Klara Pavlović*, Franjevka iz Šibenika, voditeljica pjevačkog zbora Vodičana, prepuna je dojмова: »Dolazimo iz župe sv. Križa iz Vodica. S nama su naše poznate Žudije i župni pjevački zbor. Željeli smo da u ovo korizmeno vrijeme donesemo župljanima iz Sonte bogatstvo našeg tradicionalnog pjevanja, poznatog u cijeloj Dalmaciji. Naša je želja, izrečena u našim molitvama, da ova zajednica ne zaboravi svoje korijene i ne zapusti bogato naslijeđe. I pokraj nekakvog podsvijesnog straha mi smo danas ovdje sretni i zadovoljni što smo naišli na široka srca domaćina i na punu pažnju na svakom koraku. Ovakvo gostoprinstvo je veliki izazov za nas, i nadam se da ćemo vam umjeti uzvratiti svu ovu pažnju.«

Šime Strikoman, predsjednik Turističke zajednice grada Vodica: »Žudije su moja ljubav, a da bih im se na neki način odužio, obradio sam ih u studiji Terra Croatica. Drago mi je da su nas vidjeli i na ovim prostorima. Nevjerojatna je ova gostoljubivost ljudi iz Sonte, a godila nam je pažnja i u Somboru i Apatinu. Za ovako kratko vrijeme uspjeli smo se jako zbližiti, a nadam se da



Klara Pavlović



Šime Strikoman

ćemo i mi biti dobri domaćini Šokadiji.«

Tomislav Mateša, zapovjednik vodičkih Žudija: »S ovoga gostovanja ponijet ću u Vodice najljepše dojmove. Čini mi se da ovi ljudi nisu bogati materijalno, ali su prebogati duhom. Upoznao sam nove ljude, nove obitelji, ovdje sam čuo i ikavicu koja je slična našoj – brzo smo se razumjeli. Mi smo Sončanima pokazali samo dio obreda Žudija, a u crkvi se dalo zamijetiti da smo ostavili snažan dojam na nazočne vjernike. Jedva čekam svibanj, jedva čekam novo druženje sa »Šokadijom«, ovog puta u Vodicama.«

Dejan Sukovac, predsjednik »Šokadije«, je rekao kako osjeća da je ovo početak jedne lijepe, dugoročne suradnje »zahvalio bih se svim članovima »Šokadije«, koji su uložili puno napora u realizaciju ovoga susreta, hvala svima onima, koji su ugostili Vodičane u svojim domovima, i hvala i gostima, koji su nas oduševili skladnošću pjevanja i ljepotom obreda Žudija.«

Ivan Andrašić



Tomislav Mateša



Zbor i Žudiji na subotnjoj priredbi

Država uporna da ostvari projekat regionalne deponije na Lovanji

Policija i sud protiv legitimnih vlasnika

Apeli mještana i zabrinute bokeljske javnosti da će ekološka bomba na Sinjarevu pogubno djelovati na najbližu okolicu, sliv obližnjeg izvorišta Topliš, uvalu Solila koje je prirodno mrijestilište ribe, ornitološki rezervat i prostor za marikulturu, ostali su bez efekta

Piše: Siniša Luković

Priča o izgradnji »privremene regionalne sanitarne« deponije smeća za Kotor i Budvu na lokaciji Lovanja u blizini tivatskog aerodroma mjesecima ne silazi sa stubaca crnogorskog tiska.

Mediji sa zanimanjem prate ishod borbe mještana kotorskog naselja Kavač i tivatske Gradiošnice čije su kuće i imanja najbliže novoj deponiji koja se inače, gradi na njihovom privatnom i zemljištu u vlasništvu crkve Svetog Eustahija iz Dobrote, i državnih institucija Crne Gore koje su zapale da pošto-poto regionalno smetlište lociraju na pragu Tivta i u srcu nekadašnje bokeljske žitnice Tivatskog polja.

LOŠE ISKUSTVO: Protivljenje izgradnji deponije na Lovanji logični je slijed izuzetno lošeg iskustva koje su Kavčani i Gradiošničani imali s državom jer se obećano »privremeno, na par godina« korišćenje obližnjeg Sinjareva kao smetlišta za općinu Kotor, pretvorilo u desetogodišnje bacanje svega i svačega na imanja privatnih vlasnika, čemu su se na kraju, osim komunalaca iz Kotora, pridružile i njihove kolege iz Tivta i Budve.

Svi apeli mještana i zabrinute bokeljske javnosti da će ekološka bomba na Sinjarevu pogubno djelovati na najbližu okolicu, sliv obližnjeg izvorišta Topliš, uvalu Soli-

la koje je prirodno mrijestilište ribe, ornitološki rezervat i prostor za marikulturu, ostali su bez efekta pa su mještani uz podršku NVO »Eurposki dom« iz Tivta, proteklog ljeta u dva navrata organizirali višednevne blokade Sinjareva. Opći komunalni kolaps koji je to prouzročilo u Kotoru i Budvi i djelomice u Tivtu, nadležni iz crnogorske državne vlasti iskoristili su da kao novi argument »u vatru« protiv nezadovoljnih mještana ubace i priču o ugrožavanju »viših državnih interesa i mogućoj propasti turističke sezone«, pa su Kavčani i Gradiošničani popustili i uklonivši koncem srpnja rampu sa Sinjareva, pokazali dobru volju za rješavanje problema.

BLOKADE I PROSVJEDI: Sporazum koji je postignut na pregovorima sa potpredsjednikom crnogorske Vlade *Branimirom Gvozdenovićem* i ministrom turizma *Predragom Nenezićem*, sa stanovišta nezadovoljnih mještana Kavča i Gradiošnice te aktivista NVO sektora koji su bili uključeni u ovaj problem, uopće nije ispoštovan, a država je arogantno prešla i preko svih upozorenja da Lovanja nije pravo mjesto za buduću, makar i privremenu regionalnu deponiju. To je dovelo do nove blokade na Sinjarevu u rujnu prošle

godine, koja je nešto kasnije proširena i na susjednu Lovanju gdje su u aranžmanu Javnog poduzeća »Regionalni vodovod« iz Budve, počeli radovi na izgradnji regionalne deponije.

Argumenti protiv Lovanje kao deponije za tri grada koja bi u tri godine morala »progutati« oko 60 tisuća tona smeća a koji su iz Tivta, Kavča i Gradiošnice upućivani inicijatorima te ideje su ignorirani, pojavili su se radnici »Integral inženjeringa« i otpočeli radove, a ubrzo je stigla i policija koja je u nekoliko navrata intervenirala i spriječila mještane da zaustave uzurpaciju svojih imanja na tom prostoru. Buldožere i policiju na Lovanji nisu zaustavile barikade, mirni prosvjedi mještana, sudski sporovi koji su u međuvremenu pokrenuti protiv države, peticija »Europskog doma« koju je potpisalo oko 3 tisuće Tivćana, ali ni ugledni katolički svećenik i intelektualac don *Branko Sbute-ga* koji je zbog prosvjedovanja na Lovanji u dva navrata bio uhićen i osuđen na novčanu kaznu pred sudom u Kotoru.

VLASNIČKI GALIMATIJAS: Dojam je da je sudska vlast u svemu postupila po onoj narodnoj »dobro jutro narode na sve četiri strane« jer je uvažila tužbu mještana i Kotorske biskupije da je zemljište na Si-

njarevu njihovo vlasništvo te je komunalcima Kotora, Tivta i Budve zvanično zabranjeno korišćenje tog smetlišta koje je ionako van upotrebe zbog blokade.

S druge strane, utvrđeno je da sporna parcela 943 na Lovanji preko koje vodi prilazni put novoj deponiji ne pripada državi kako su tvrdili iz Regionalnog vodovoda i Općine Kotor, već 14-orici mještana Kavča i Gradiošnice. Sama lokacija deponije na parceli 651 proglašena je vlasništvom SO Kotor jer navodno, crkva Svetog Eustahija koja je viševjekovni vlasnik tih oko 60 tisuća četvornih metara zemljišta, nije na vrijeme poduzela određene pravne radnje kojima bi dokazala svoju vlastost. Čak i ovakva odluka kasnije je izmijenjena jer je Osnovni sud uvažio pri tužbe Regionalnog vodovoda i dozvolio mu korišćenje tek izgrađenog prilaznog puta preko privatnog zemljišta na parceli 943 zabranivši mu međutim »otuđenje i opterećenje« te parcele, ali i pristup na njoj mještanima kao legitimnim vlasnicima.

Takav galimatijas doveo je do toga da vlasnici nemoćno sa strane promatraju kako im bageri preoravaju posjed, a radnici »Integrala« sijeku šumu uz trasu puta. Stoga su najavljene nove krivične tužbe protiv države, a mještani Kavča i Gradiošnice nagovijestili su da će se povodom »slučaja Lovanja i drastičnog kršenja ljudskih, ekoloških i imovinskih prava građana«

tužbom obratiti i Međunarodnom tribunalu za ljudska prava u Strazburu.

U sjenci priče o kršenju ljudskih prava koja uzgred, osim interesovanja Crnogorskog helsinškog komiteta i još nekoliko NVO nije izazvala šire reakcije čiji je izostanak posebno vidljiv kada je u pitanju na primjer misija OESC-a u Crnoj Gori, ostale su nepobitne činjenice o ekološkoj šteti deponovanja 60 tisuća tona smeća u srcu Boke, na lokaciji koja je svim urbanističkim planovima bila predviđena za turističke sadržaje poput golf-terena ili žičare. Na ovo se od crnogorskih državnih ustanova više gotovo nitko ne osvrće jer je s najvišeg mjesta u državi poručeno da je »projekt deponije Lovanja veoma značajan za buduću i finansijski mnogo obilniju suradnju Crne Gore sa Svjetskom bankom kao donatorom toga projekta«.

ŠIRI INTERESI: I sam predsjednik Crne Gore *Filip Vujanović* je u tom kontekstu govorio o »bivšim vlasnicima« zemljišta na Lovanji kojima uzgred budi rečeno, ona nikada nije oduzeta ili otkupljena, a koji moraju »prepoznati širi državni interesi« i vjerojatno se pomiriti s izgradnjom takvog postrojenja u neposrednoj blizini svojih domova. Logička pitanja tipa kako je Općina Kotor mogla izdati građevinsku dozvolu za regionalnu deponiju kada za svaki objekt veći od tisuću četvornih metara dozvole može izdati jedino Ministarstvo urbanizma, kako se uopće može gra-

diti takvo postrojenje kad zakon ne poznaje termin privremene deponije i gdje je ekonomska logika u uništavanju smećem jedne lokacije da bi se nakon tri godine sve to ponovilo na drugom mjestu, padaju u vodu pred odlučnošću države da projekt Lovanje »progura« ne pitajući za cijenu i posljedice.

Osim onih ekoloških, povrijeđenog dostojanstva i imovine mještana ovog dijela Boke, ostaju i mnogo teže posljedice odnosno presedani – vrlo će teško naime, političari ubuduće Tivćanima i dijelu Kotora objasniti zašto je država na njihov prosvjed jurišala svom sudsko-policijskom silom, a istovremeno s druge strane zaliva u Zelenici legitimne, ali mnogo radikalnije prosvjednike protiv izgradnje silosa za cement uvažavala »odlaskom njima na noge« ministra urbanizma *Bora Vučinića*. Zeleničani su od vlasti dobili obećanja da izgradnje silosa neće biti dok se ne podvrgne reviziji čitav postupak izdavanja dozvole o njihovoj gradnji koju su uzgred budi rečeno, izdali za to nadležni organi. Kavčani i Gradiošničani se ne mogu izboriti ni deklarativno za takvu reviziju, već samo gledati kako policajci od njih brane njihova imanja na Lovanji. Sve su prilike da Crna Gora iste stvari »mjeri različitim metrom« i da su »svi ravnopravni, ali ima i ravnopravnijih« što bi rekao *George Orwell*.



Nemar u Boki: Ekološka bomba u ekološkoj državi

Bunjevačko-šokački Hrvati (24.)

Ilirski preporod

Protjerivanjem Turaka, nakon velikog bečkog rata 1683. -1699. godine, Beč, pod vladavinom Habsburga, započinje veliku obnovu Ugarsko-hrvatskog kraljevstva. Ta obnova se oslanja na još dosta živu feudalnu baštinu. Svi obnoviteljski potezi za obnovu carstva su usmjereni k obnavljanju feudalizma, ka restauraciji. Bit će polučeni određeni rezultati, ali oni će ubrzo biti anulirani velikim europskim potresom – francuskom revolucijom 1789. godine. Oboren je stari poredak (ancien regim), feudalno društvo se raspada. Stvara se nova građanska klasa.

Nova znanja na području znanosti omo- gućuju nagli razvoj industrije, saobraćaja i trgovine. To tjera države na nacionalnu integraciju, da poveže pokrajine i stvori čvrstu centralističku vlast. To lakše uspijeva velikim narodima i državama, a mali narodi će se morati još dugo boriti za vlastitu nacionalnu integraciju i neovisnost. To naročito vrijedi za južnoslavenske narode, a u tom sklopu i za Hrvate.

IZMEĐU TALIJANA I MAĐARA: Kao simbol novoga doba i napretka u našim krajevima može se smatrati pojava prve parnjače »Carolina« 1818. godine, koja je napravljena u »ilirskoj« zemlji – u Trstu. Parnjače će se ubrzo pojaviti i na plovnim rijekama. One će i uništiti dosadašnje jedrenjake, koji su dotle povezivali zemlje uz mora. Kolika je bila moć hrvatskih jedrenjaka, vidi se iz zapisa *Mate Balote*: »Lošinjski jedrenjaci duge plovidbe prvi su povezali gospodarstvo Austrije s velikim zemljama preko oceana. Kapetan *Ante Bušanić* bio je prvi, koji je s brigantinom Joakim stigao 31. ožujka 1844. godine u Bombaj, ploveći iz Trsta u Iliriji za Indiju. Kako mu je posljednje zadržavanje bilo u Livornu, trebalo mu je, da od Livorna oplovi Afriku (sve to prije Sueckog kanala) i stigne u Bombaj punih 160 dana. Trgovinom i novim tehnikama Austrija će čvrsto držati u svojim rukama gospodarsku moć. U njenim rukama će biti i sva politička moć.

Geopolitički, Hrvati se nalaze između italijanske iridente, bečkog centralizma i mađarskog polufeudalnog nacionalizma. Beč je sve kontrolirao. Imao je snažan policijski i administrativni aparat u svojim rukama. Hrvati nisu mogli sami, a nisu mogli ni s Talijanima zbog iredente, a ni s Mađarima zbog isključivog nacionalizma. **MLADI GAJEVCI:** Pobuna ili oružani

sukob nije imao nikakve šanse. Jedinu šansu su vidjeli u južnoslavenskoj uzajamnosti. Ni to nisu mogli oružjem, pa su pokušali perom – kulturom. Srbi su također živo željeli svoje oslobođenje. Vidjeli su svoju šansu u oružanom otporu »bolesniku s Bosfora«, što je započelo Prvim srpskim ustankom 1804. godine. Ilirski preporod Hrvata su pratili s dužnom pažnjom. Tražili su šansu ugraditi ga u svoju nacionalnu ideologiju.



Ljudevit Gaj

Austrija je sa simpatijama gledala na srpski ustanak i podržavala ga, jer još nije definitivno obračunala s portom. Srbi su išli korak po korak, pa su prvo postali kneževina, a nakon Berlinskog kongresa 1878. godine i kraljevina s voždovskim i piemontskim težnjama prema ostalim južnoslavenskim narodima.

Prethistorija Ilirskog preporoda počinje u štajerskom Grazu 1827. i 1828. godine. *Ljudevit Gaj* (1819.-1872.) iz Krapine, sin apotekara upisuje u Grazu filozofiju. Tako upoznaje *Frana Kurelca* (1811.-1874.), *Dimitrija Demetra* (1811.-1872.), *Stanka Vraza* (1810.-1851.), *Mojsija Bal-tića* (1804.-1879.), *Božidara Petranovića* (1806.-1875.) i *Ljudevita Vukotinovića* (1813.-1893.). Ovi studenti u Grazu osnivaju Ilirski klub, koji je okupljao Hrvate, Srbe i Slovence. Ovom krugu će se kasnije pridružiti još mnogi, kap na primjer

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.



Piše:
Josip
Temunović

*Ivan Mažuranić, Bogoslav Šulek i drugi. Treba naglasiti da su ovo bili sve mladi ljudi. To naročito vrijedi za pokretače lista »Novine Horvatzke«, čiji je prvi broj objavljen 6. siječnja 1835. godine u 726 primjeraka, kojima je Dor. Lyedevit Gay bio »Vandavatelj y Redaktor«. Najstariji među njima bio je *Antun Mažuranić* s 29 godina, a najmlađi *Ognjeslav Utješenović* sa samo 17 godina. *Babukić* i *Vukotinović* imali su po 21 godinu, *Štoos* 26 i *Gaj* 25.*

PROGLAS: Gaj počinje rad na preporodu s objedinjavanjem jezičkog i pravopisnog programa. Godine 1830. u Budimu izlazi njegova »Kratka osnova horvatsko-slavenskog pravopisanja«. Slijede *Novine Horvatzke* 1835., pa samo četiri dana kasnije i *Danicza Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka*. Proglas *Ljudevita Gaja* kojim najavljuje novine smatra se početkom kulturnog i političkog okupljanja Hrvata na suvremenim nacionalnim osnovama. Početak proglasa glasi: »Szvetloj y Prepostuvanoj Gozpodi vszakoga Ztalisha y Reda szlavnoga Naroda Szlavenzkoga vu jusneh ztrankah, kakoti: Horvatom, Slavonczem, Dalmatinom, Dubrovnichanom, Szerblyem, Krajnzem, Stajerczem, vszem zadnyich Roda nashega y Jezika Lyubityelem y Zavetnikom.«

Gaj piše kajkavskim narječjem, ali u Danici naglašavaju da će se članci objavljevati i na svim drugim »ilirskim« narječjima. Gaj naglašava, potaknut mišlju o široj južnoslavenskoj integraciji, koji je njegov cilj: »... da vsa narečja velikoga našega naroda, koliko moguće je, jedno k drugom približuje se.« Mladi gajevci su ubrzo izvršili »udar« na pravopis i kajkavštinu i prelaze na štokavsku ijekavicu. Vele da će ukinuti sve nazive koji su »posebni ili jednostrani« i da će ih zamijeniti »s našim starim i u dogodovščini glasovitim obćinskim imenom.« Od godine 1836. njihova izdanja izlaze pod nazivima *Ilirske narodne novine* i *Danica ilirska*, te prelaze isključivo na štokavštinu i novi pravopis. ■

Kako je umirao moj narod (21.)

Slučaj jednog konvertita

Slučaj Branislava Sančanina je poseban i iznad svega interesantan, jer otkriva da je »homo sapiens« najčudnija »animal (i)rationale«! Konvertita (obračenik), da li, i novo kršteni katolik, doskora nekršteni veliki borac za pravoslavlje, upisan je za sva vremena u matice krštenih jedne srijemske župe pod brojem 27., na strani 146. za godinu 1993. Možda njemu nije odgovarao »miris pravoslavnog tamjana«, a ni »blizina Karlovaca« što će možda zaključiti čitatelji, ako dopiju dočitati ovu priču o »čovjeku« do kraja?! Gospodin Sančanin je istoga dana, za njega sudbonosnog prosinca i potvrđen ili krizman, što znači i njegovo obećanje da će zrelo i ozbiljno svjedočiti svojim životom pripadnost Katoličkoj crkvi.

Sančanin je strpljivo dolazio pred taj sudbonosni dan na pripremu i pouku za inicijaciju (ucjepljenje) preko spomenutih sakramenata u članstvo najmnogoljudnije konfesionalne zajednice na zemaljskoj loptici i vjerojatno je spoznao ponešto iz onog što mu je bilo po njegovim pisanijama i prije jasno, uz ipak potrebno izvjesno korigiranje i nijansiranje suptilnijih problema.

»OTKRIĆE« SANČANINA: Za vjerovat je da je u pred katekumenskoj pouci spoznao da kult Bogorodice Marije nije zaživio u ovim krajevima nakon petrovaradinske bitke 1716. godine, već je on živ, kako u Katoličkoj, tako i u Pravoslavnoj crkvi od njihovih početaka, a isto tako živ u srpsko-pravoslavnoj i Katoličkoj crkvi u Hrvata kao kod malo kojih europskih naroda od vremena njihovog pokrštavanja do danas. Povijesnu činjenicu da su se »u bitkama protiv Turaka borili ne samo katolici, već i pravoslavni, i protestanti i drugi« nije trebalo dokazivati, jer ni jedan ozbiljan povjesničar, kao i površni poznavatelj bitke na Tekijama kod Petrovaradina, nije to nijekao. I u čemu je, stoga, bilo otkriće Sančanina? Sančaninova tvrdnja, da je Vatikan veliku pobjedu kršćana nad Turcima na dan Snježne Gospe 5. kolovoza 1716. godine pripisao zaslugi Bogorodice, što je kasnije rezultiralo time da je ovo mjesto postalo veliko svetište, a džamija na Tekijama ponovno pretvorena u crkvu s tri oltara, katoličkim, pravoslavnim i protestantskim, nije točna, izuzev točnog datuma povijesne bitke i istine da je džamija na Tekijama pretvorena u katoličku bogomolju, što je i prije džamije bila. Ako je Sančanin htio ozbiljno pisati o tekijskoj bici, onda je trebao odgovornije, istine radi, proučiti svakom turisti dostupne podatke o toj temi i lako bi uočio da su

Eugen Savojski i kršćanska vojska pripisali pobjedu kršćana pomoći i zaštiti Bogorodice, a ne Vatikan!

Katoličke crkve do reforme s Drugim vatikanskim koncilom imale su uz glavni oltar i sporedne oltare, najmanje dva, a u većim crkvama i katedralama i desetak, te je Sančaninova tvrdnja o pravoslavnom i protestantskom oltaru u crkvi Gospe Snježne na Tekijama također neosnovana, s tim više što on govori o nečemu u čemu je totalan laik, neznalica. Dokaz za to je i

REPUBLIKA HRVATSKA

DOMOVNICA

kojom se dokazuje da je

BRANISLAV SANČANIN
(ime i prezime)

JMBG 2110964390026 rođen 21.10.1964.
(dan, mjesec, godina)

u NOVI SAD, VOJVODINA, SRBIJA
(mjesto, općina, država)

s prebivalištem u SRBIJA, NOVI SAD
(država, mjesto, adresa)

HRVATSKI DRŽAVLJANIN

Podaci o državljanstvu upisani su u knjigu državljana matičnog ureda

GRAD ZAGREB	općine	GRAD ZAGREB
na stranici	pod red. br.	470927
Klasa: 224-01/94-	o 2/51	
Urbroj: 251-02-02-94-	2615	
U	ZAGREBU	
Dana	24.02.1994.	

Stamp: Republika Hrvatska, Ministarstvo unutarnjih poslova, Grad Zagreb, Matični ured.

njegovo saznanje o postojanju i protestantskog oltara na Tekijama u svetištu Bogorodice Marije. Najneinformiraniji intelektualac i poznavatelj povijesti kršćanstva zna da Luterovi protestanti Mariju, Isusovu majku, ne priznaju kao Theotokos – Bogorodicu, već samo kao njegovu fizičku roditeljku. I otkud bi baš na Tekijama kod Petrovaradina protestanti štovali Bogorodicu na nekom svom sporednom oltaru? No, oprostiti se može i ovo neznanje Sančaninu, jer je to pisao prije krštenja, a vjeronauka nije bilo u školama u Titovoj Jugoslaviji, a ni u »Novoj demokraciji«. Koliko mi je poznato do danas nije uveden. Dobronamjeran bi čitatelj mogao izvući i pouku iz dosad već napisanog: inženjer neka se bavi svojim poslom, po-

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«



Piše:

Marko Kljajić

vjesničar i znanstvenik svojim, teolog svojim, novinar istinom u obliku pisane riječi, a političar politikom. Gospodin Sančanin pokušao je sve to raditi i još više, biti i voditelj popularne novosadske »Radio skalek«. Vrlo ambiciozan i perspektivan momak.

MA LJUDI, JE LI TO MOGUĆE?: Isti »gospodin majstor« ne samo što je od velikog borca za pravoslavlje konvertirao u katolika, već je i od velikog branitelja srpskog naroda i Srbina evoluirao u Hrvata. »Ma ljudi, je li to moguće?« Da, moguće je! Toliko se kao predsjednik Nove demokratije – pokret za Sr. Karlovce, borio perom i riječju za poboljšanje općinske vladne kritizirajući je »da nije sposobna da preuzme svu političku i moralnu odgovornost za događaje koji predstoje« i da bi proširenjem ili osnivanjem nove vlade efikasnije bila pružena »konkretna pomoć pripadnicima srpskog naroda u ostvarivanju bitno narušenih nacionalnih, građanskih i drugih prava«. Isti »gospodin majstor« poziva sve Srbe »da snagom razuma u cijelosti shvati (mo) da zemljom bukte oružani sukobi i građanski rat u kome je naš narod (srpski) ponovo izložen genocidu«. Ističe i podsjeća da su »SAO Krajina, Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem dijele (naše) srpske zemlje, gdje se ponavlja ustaška namjera iz prošlog rata, a to je prije svega naša sramota« i zbog svega toga da se zna: »Katolička crkva nema ni zakonskog, a još manje moralnog prava, da na branici pravoslavlja i srpstva traži išta, barem dok ne okaje sve svoje genocidne grehove prema srpskom narodu, jer stiglo je vrijeme za vraćanje dugova«. Branislav Sančanin je »postao« Hrvatom i hrvatskim državljaninom nakon podnesene molbe i priloženog krsnog lista, a rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, a domovnica s grbom Republike Hrvatske izdana 24. veljače 1994., čeka novo obraćenog katolika i novopečenog Hrvata, Branislava Sančanina, dok se njegov glas razliježe vojvođanskim eterom s novosadske Radio skale.

Tekst je objavljen u Glasu ravnice br. 41. svibnja 1994.

Hrvatska revija, časopis Matice hrvatske, najnoviji broj

0 nacionalnoj svijesti bačkih Hrvata

Uklještenost Bunjevaca između mađarizacije u XIX. i srbizacije u XX. stoljeću

Piše: Vojislav Sekelj

Prije izvjesnog vremena dobio sam časopis Matice hrvatske »Hrvatska revija« broj 3. godište III/ 2003. Svojim izuzetnim prilogima zaslužuje našu pozornost, bar na razini kratkog sa- držajnog prezentiranja.

Časopis je utemeljen 1928. godine, a obnovljen 1951. u Buenos Airesu, od 1991. godine ponovno izlazi u Hrvatskoj, a u obnovljenom tečaju izlazi od 2001. godine kao Hrvatska revija. Izlazi tromje- sečno, nakladnik je Matica hrvatska, na- kladnika potpisuje Igor Zidić, dok je glav- ni urednik Mladen Klemenčić.

POLITIZACIJA DO DANAŠNJIH DANA: Svojim većim sadržajnim dije- lom časopis dotiče tematiku dijaspore i odnos dijaspore prema domovini. Po kon- cepciji tekstova možemo ih odrediti da su oni u trokutu: novinarsko-eseističko-povi- jesnog profila.

Ovom prigodom iz sadržaja izdvajamo: *Gojko Borić* »Dijaspore i domovina«, pri- log o ograncima hrvatskog naroda i hrvat- ske zajednice izvan granica Republike Hr- vatske. Slijedi tekst *Grozdana Cvitana* »Pomalo politička razglednica iz Južne Amerike«, novinarsko zapažanje hrvat- skih iseljenika.

Prilog *Krešimira Bušića* »Iz prošlosti Hrvatske zajednice u Bačkoj« je tekst po- sebno interesantan za nas, tretira povije- snu problematiku usporene nacionalne in- tegracije bačkih Hrvata. Na povijesno do- kumentaran način govori o uzrocima i raz- lozima koji dovode do toga da narod- njačka svijest bačkih Hrvata teško i sporo dolazi i sazrijeva do nacionalne svijesti. Prijelaz od narodnjačke do nacionalne svijesti i pripadnosti hrvatskom korpusu uklještena je između mađarizacije u XIX. stoljeću i srbizacije u XX. stoljeću. To za posljedicu ima podjelu na ovim prostori- ma na Hrvate i Bunjevce. Podjela koja se politizira i zlorabi do današnjih dana.



Bački Hrvati se kroz desetljeća življenja na ovim prostorima oportuno opredjeljuju za bunjevački etnos, korak koji vodi jed- noj tihoj asimilaciji, budući da kida kapi- larne veze s matičnom državom. Jer, na tom fonu ona ima više folklorističkih ele- menata nego duhovnu, kulturnu i povije- snu težinu i utemeljenost, a u sve to vješto uskače dnevna pragmatična politika. Ovaj tekst, što se tiče ovdašnjih Hrvata, za- slučuje seriozniji prikaz, te ga možemo sugerirati Hrvatskoj riječi da ga u nastav- cima u cijelosti prenese.

VOJNA MOĆ TOMISLAVA: Slijedi tekst *Antuna Pinterovića* »Predsjednik pred Unijom«, kritički osvrt na govor

predsjednika *Stjepana Mesića* pred forumom europskih političara i diplomata u Kraljev- skom zavodu za međunarodne odnose u Bruxellesu. Dalje čitamo tekst *Lucije Benyovske* »Goranov Lukovdol«. Povod je 90 godina od rođenja i 60 godina od tra- gične smrti hrvat- skog književnika *Ivana Gorana Ko- vačića*. *Vladimir Geiger* donosi čla- nak o »Krivotvorini novca«, a *Tatjana Buklijaš* »Genetika u srednjovjekov- nim klostirima«. Putopisni zapisi iz Cambrida, o zna- menitom, eliti- stičkom, engle- skom i svjetskom sveučilišnom sre- dištu.

Nastavlja se tekstom *Zlatka Matijevića* »Hrvatska pučka stranka«, a potom ide grupni rad mladih hrvatskih povjesničara – *Ivana Brigovića*, *Harvoje Čape* i *Đorđa Mihovilovića* »Kontroverzije o kralju To- mislavu« U prilogu čitamo o hrvatskom vladaru Tomislavu i o njegovome dobu. Raspravlja se o temeljnim odrednicama Tomislavljeve vladavine, o vojnoj moći, ratovima i uspjesima onodobne Hrvatske, te o crkvenim saborima i sukobu svećeni- ka glagoljaša i latinaša. U časopisu čita- mo i niz drugih vrijednih priloga. Časopis je grafički izuzetno visoko i moderno di- zajniran. Može se pratiti na internetu, na adresi: http://www.maaticca.hr/hrvat-ska_revija



Piše: vlač. mr.
Andrija Kopilović

*Razmišljam o
toj našoj
zajednici u
kojoj toliko
toga niče,
organizira se,
uspinje se
prema svjetlu.
S druge strane
primjećujem
kako se ipak
netko stalno
laća
zabranjenog
posla da čupa,
trijebe,
presaduje prije
vremena*

Kad nas svjetlo obasja

»Vidim da smo sami«

Neočekivano, kao i prijašnjih godina, naglo je zakucalo proljeće. Snijeg je okopnio, a temperatura je samo za par dana porasla trostruko. Sve je živnulo. Pada mi na pamet jedna zakonitost koja me i duhovno oplemenjuje. Pšenično zrno proizvelo je nov život: klicu. Ono traži svoj put prema gore, ispruža se prema svjetlu. Razmišljam. To je iskonska kretnja svega što živi: uspinjanje – prekoračivanje sebe. Kako veličanstvena zakonitost. Isklijati, izniknuti, rasti i narasti. Sve prema gore.

A ono što je proizvelo tu težnju rasta je jedno suprotno kretanje: silaženje – sebedarje. Sunce, naime, šalje svoje svjetlo dolje. Ono u svojim zrakama daje sebe; pri tom proizvodi život i rast. Tako dva kretanja, koja se međusobno nalaze i ukrštaju, daju puninu životu. Svjetlo teži dolje prema zrnu. Zrno teži gore prema svjetlu. Kada se te dvije datosti susretnu, život buja i cvjeta.

NEDOSTAJE NAM SEBEDARJE: Dalje razmišljam u tom svjetlu proljetnoga ohrabrenja u našoj zajednici. Toliko toga je posijano. Mnogo zrnja ležalo je u zemlji. Trebalo je samo malo toploga sunca – nove zakonitosti – pa da se ispruži prema svjetlu. I da počne rasti. Uspinjati se – prekoračivati sebe. Tko to ne uspijeva – zakrčlja. I baš sam se poplašio toga »zakrčljavanja«. Kako rekoh, mnogo je posijano i mnogo je niklo. Nije nam uskraćeno Božje sunce, ali nam je često uskraćena ona zraka koja daje sebe i pri tom proizvodi život i rast. Nedostaje nam sebedarje pa se dogodi da svatko »raste za sebe«, a onda više nemamo njive i polja nego izniklo stablo ili biljčicu, ali koja živi sama za sebe i tim samim izložena kasnije kušn-

jama vremenskih nepogoda, vjetra i oluje, lako podlegne, slomi se i mjesto da donosi plod i obogaćuje, ostaje krš i možda nerazvijen žbun.

Šteta. Mislim, naime, ako nam je Bog, gospodar povijesti, namijenio ovu njivu koja je sada dobro zasađena i iz koje niču mnoge vrijedne i nove klice, moramo se sa brati i puno poraditi na sebi da bi ono sunce koje je svima darovano tako dospjelo do svih da, cijela njiva uzraste i donese obilat rod. Isus je bio strpljiv. Kada je primijetio da s pšenicom raste i kukolj, nije dao čupati kukolj u rastu. Pustio ga je neka raste do žetve, a onda se već našao netko komu je on dao zadatak da odvoji pšenicu od kukolja. Jasna prisposoba i jasna aluzija. Proljeće je zato da se ne čupa nego otvori prema suncu. Raste i dopušta se da pokraj nas također raste, a pustimo gospodaru povijesti da On razlučuje. Inače se bojim da će se dogoditi njiva koja će biti dobro pripremljena, posijana ali na kraju raščupana.

PRIČA SA SALAŠA: Sjećam se jedne pripovijetke Ivana Kujundžića. Još kao mlad svećenik tu knjigu sam crtežima ilustrirao, a zove se »Deran s očima«. U toj knjizi jedna pripovijetka govori o jednom bračnom paru koji je živio na salašu. Cijeli život su marljivo radili. Nisu poznavali razlike noći i dana, niti godišnja doba. Radili su da bi imali i da bi imali što više. Radili su marljivo i pomalo lakomo. Nisu imali vremena živjeti. Nisu dali život nikomu da ne bi morali ono što zarade, steknu i postignu s nekim dijeliti. Radili su, zaradili i imali. Bili su sjajni, bili su dobri, samo nisu dali život drugome.

Konačno je došla najveća revolucija ondašnjeg vremena: struja

na salaš. Prvi su je instalirali i prvi su imali u cijelome kraju električnu energiju na salašu. Da bi pokazali drugima i sebi kako im je lijepo, prvu večer su uključili sve žarulje. Salaš je bljesnuo u svjetlu kao »Božićna grana«. Sjećam se tada da je u priči udarna poruka u ovom dijalogu: »Vidiš li ženo kako je sada sve lipo, kako je svitlo kao po danu?« Ona mu odgovori: »Da, čovče, vidim ko po danu, tako je svitlo i sad tek vidim kako smo gorko sami!«

Razmišljam o toj našoj zajednici u kojoj toliko toga niče, organizira se, uspinje se prema svjetlu. S druge strane primjećujem kako se ipak netko stalno laća zabranjenog posla da čupa, trijebe, presaduje prije vremena. A malo-malo pa se naoblači do te mjere da i sunce sakrije svoje zrake kojima daje sebe, pa se nekako umjetno zaustavi život i rast. Bojim se. Što ako se jednoga dana upali svjetlo tako jasno da ćemo sve vidjeti jasno i da će nam biti sve jasno i postati jasna spoznaja: sve imamo, samo više nema nas.

Kad tako razmišljam, želio bih sebi postaviti, a i vama, nekoliko pitanja. Gdje u ovoj stvarnosti prepoznati sebe? Gdje je uistinu prava želja rasti kao klica? Gdje stvarno nalazimo svjetlo i toplinu? Gdje naš život treba biti više i dublje ukorijenjen? Iz čega crpsti hranu za rast? Imamo li hrabrosti kao pšenično zrno koje se mora predati samoprijegorno da bi drugi mogli živjeti i rasti? I najvažnije pitanje: da li smo svjesni da kao sunce moramo darivati svjetlo i toplinu da drugi mogu rasti? Iskonska kretnja svega što život znači je uspinjanje – prekoračivanje sebe i davanje sebe i tako rađanje života. Eto, razmatranje koje je i Korizmeno i Uskrsno. ■

Miroslav Krleža GOSPODA GLEMBAJEVI

(»Prosveta« - »Nolit«,
Beograd 1982.)

Miroslav Krleža je pisac ogromne energije kojoj nema ravne u povijesti hrvatske književnosti. Krleža se ogledao u svim literarnim rodovima: pisao je novele, drame, romane, eseje, kronike, putopise, dnevnička razmišljanja, političke članke, lirske pjesme i pamflete.

Od izuzetnog značaja za Krležino djelo je njegova literatura o Glembajevima. Krleža prati život jedne zagrebačke porodice u čitavoj njenoj razvojnoj liniji. U prozu o Glembajevima, pored jednog većeg broja novelističkih fragmenata, spadaju i tri drame: »Gospoda Glembajevi«, »U agoniji« i »Leda«. To je povijest propadanja zagrebačke patricijske porodice, koja u dalekoj prošlosti, preko kriminala i ubojstva počinje da krči put k ugledu i bogatstvu, da bi, u vremenu poslije Prvog svjetskog rata, izgubivši socijalne pozicije, počela pokazivati znake biološke i psihičke degeneracije.

Glavni junak prve drame glembajev-

skog ciklusa je Leone, a drama se odvija na relaciji sukoba Leonea s ocem Ignjatom, dok su ostali likovi podređeni modeliranju sredine i eksponiranju glavnog junaka. Drama otkriva osnovne crte životnog puta ove porodice, kao i široku skalu podataka o uzajamnim odnosima u njoj, kao i o njenom odnosu sa svetom.

»Ekselencija Ignjat Glembay, šef firme Glembay Ltd. Company, bankir, veleindustrijalac i finansijski magnat, najstariji predstavnik otmjene patricijske obitelji (...) On je u savršeno skrojenom fraku (...) Jaka, nešto izbočena čeljust i neobične mišićave vilice: čuje se na prekide kako škripi nervozno zubima. Monokl sjedi mu posve prirodno, kao da ga nema« (*Gospoda Glembajevi*). To je slika Ignjata Jacquesa Glembaya, seniora i šefa kompanije, ali ispod maske izvanjskog lica, iza dostojanstvene livreje

časnosti, kao i kod ostalih Glembajevih krije se banda hazardera, varalica u igri, kurtizana i ubojica. Porodična drama Glembajevih odvija se na društvenom, etičkom i biološkom planu, a povezanost ovih plana u jedinstvenu ravan ostvarena je preko lične drame glavnog junaka Leonea, koji se nakon jedanaest godina vraća u roditeljski dom, ali susret s porodicom rasplamsao je prigušene konflikte i pretvorio ih u pravu porodičnu tragediju. Osnova razuđene anti-etičnosti lika Leonea svodi se

na konfrontaciju strasti i pameti, nagona i razuma, animalnog i ljudskog. Leone svoje skupove opreka živi istodobno, ne ukidajući ih, nego trajući kao dvojnik, a prije 'spuštanja zavjese' na kraju drame, čitatelji će otkriti jesu li svi Glembajevi prokleti.

Z. S.



Iz predstave Egona Savina

Jarboli USLOVNA SLOBODA

Samizdat, 2004.

Poslije vrlo uspješnog drugog albuma »Suvišna sloboda«, izdatog za B92, Jarboli se vraćaju izdavaštvu vlastite produkcije. Ovaj mini LP sa šest pjesama snimili su u kućnom studiju (što se pak, zahvaljujući suvremenoj tehnologiji, posebno ne zamjećuje), i izdali ga za svoju etiketu »Odličan Hrčak«. Nedavno su završili svoju četverodnevnu (beo) gradsku turneju, gdje su za četiri dana svirali na različitim mjestima u Beogradu.

Koncept ovakva djelanja leži, kako sami autori kažu, u sagledavanju rocka kao čisto lokalnog fenomena. Ovakvim potezima skupina svjesno bježi od prilike koja im se pružala prošlim izdanjem, da postanu pop skupina širih interesa grupa. Izvan ovih medijskih

uobličavanja i pokušaja, njihov talent i posvećenost, kao i ono najbitnije, kvalitetne pjesme, čine ih velikim srbijanskim bendom posljednjih desetak godina.

Zvuk novog izdanja donosi više elektronskih manipulacija (peti član, klavijaturistica *Sonja Lončar* je punopravno prisutna), dok živog bubnja nema uopće. Gitarističko poigravanje koje ih je i zvučno definiralo, sada je krajnje svedeno. Lo-fi estetika i namjerna naivnost izraza su i pokraj spomenutih formalnih izmjena, zadržani i predstavlja bit stvaralaštva ovih momaka. Autorsko dvojstvo skupine, mrzovoljni *Boris Mladenović* i infantilno maštovati šansonjer *Daniel Kovač*, još uvijek uspješno funkcionira. Na razini sadržajnog Jarboli nastavljaju ispjevavanje vlastite umjetničke nelagodnosti i neslaganja, ciničnog stava prema institucijama, kao i potrebe za pronalaženjem mira i sklada u ovakvome svi-



jetu. Svoju apokaliptičnost u formi veselog, liječe sugestivnim mantrama o sredenosti (»Sve je u redu...«) i željom za iskrenim ljubavnim odnosima (»Volio bih da se pokrijemo poplunom, da nam bude lijepo i fino...«). Uopćeno, ovaj album je logično uspješan nastavak gradske priče koju ovi inteligentni dečki od početka pričaju.

Za sve one koji žive poljuljanog smisla, a teže k oslobođenju...

D. B. P.

Novi »Zvonik«

Iz tiska je ovih dana izašao najnoviji broj katoličkog lista »Zvonik« s obiljem zanimljivosti za čitatelje, iz kojih posebice izdvajamo sljedeće zanimljive tekstove: »Susret predsjednika Biskupskih konferencija jugoistočne Europe u Beogradu« (u rubrici »Aktualnosti«), poemu »Molitve pod križem« u povodu Korizme 2004. autorice s. *Blaženke Rudić*, »Prikaz dokumenta »Ecclesia de Eucharistia« mr. *Andrije Kopilovića* (u okviru rubrike »Crkva-Majka i učiteljica«), razgovor s prof. *Kristinom Pavlović* predsjednicom udruge za cjeloviti spolni odgoj »Teen Star« iz Hrvatske, te vizualno vrsno osmišljeni ovitak naslovne stranice kao i posljednje stranice lista naslovljene »Od Zvonika do Zvonika u boji« koja fotografijama i prigodnim pod-tekstovima prati zbivanja bitna za našu vjersku zajednicu u periodu između izlaska dva broja »Zvonika«. Tu su, dakako i stalne rubrike »Riječ urednika«, »Meditacija«, »Vjeronauk u školi«, »Svetac mjeseca«, »Poetski kutak« »Skupa na liturgiji«, »Upoznajmo Bibliju«, »Djeca«, »Mladi«, »Obitelj«, »Ekumenizam«, »Povijesni kutak« i mnogi drugi jednako zanimljivi i poučni.



Novi broj »Klasja naših ravni«

U netom tiskanom broju časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«, čiji je nakladnik Matica hrvatska Subotica, od posebice zanimljivih priloga izdvajamo prozne tekstove *Jasne Melvinger* »Prambaka«, poetski zapis *Lazara Franciskovića* »Skaska o vatri«, osvrt-uvodnu riječ *Nace Zelića* na zagrebačku promociju romana »Uzmi-dodaj« *Vojislava Sekelja*, te iscrpni kalendar događaja u minuloj 2003. godini, konkretno zbivanja u kulturi u periodu od travnja do lipnja. Opširnije o novom broju »Klasja...« pisat ćemo u našem narednom broju.



Predavanje u Bajmoku

U prostorijama Hrvatskog kulturno umjetničkog društva »Bajmok« vlč. *Josip Temunović* održao je predavanje na temu »Bunjevačko-šokački Hrvati« 10. ožujka. Gosta je ispred HKUD-a pozdravio doskorašnji predsjednik društva *Petar Skenderović*, dok je vlč. Temunović svojim predavanjem prikazao povijest i kulturu bunjevačkih i šokačkih Hrvata.



Održana prva radna sjednica Izdavačkog savjeta NIU »Hrvatska riječ«

Usvojena inicijativa za pokretanje izdavačke djelatnosti

Polazeći od činjenice da u djelokrug rada Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« pripada i izdavanje časopisa na hrvatskom jeziku za kulturu i znanost, kao i knjiga na hrvatskom jeziku, Izdavački savjet NIU »Hrvatska riječ« je na svojoj sjednici, održanoj u subotu 13. ožujka, usvojio Prijedlog inicijative za pokretanje izdavačke djelatnosti u okviru Ustanove. Na sjednici je konstatirano da je hrvatska manjinska zajednica jedina brojčano značajnija manjina koja živi na prostoru Autonomne Pokrajine Vojvodine koja još uvijek nema, unatoč postojećim nastojanjima, sukladno, institucionalno i od države poduprto, uređeno pitanje naklade knjiga i časopisa na vlastitom materinjem jeziku. Organizacijski i formalno-pravni preduvjeti za to stvoreni su nakon osnutka NIU »Hrvatska riječ«, jer je, osim izdavanja tjednika »Hrvatska riječ«, predviđeno, kako Odlukom o osnivanju tako i Statutom Ustanove, i izdavanje časopisa za kulturu i znanost, te knjiga i druge periodike.

Na temelju toga, Izdavački savjet je jednoglasno usvojio prijedlog da se pristupi procesu izdavanja časopisa za kulturu i znanost, po proceduri kako predviđa Statut Ustanove. Odlučeno je također i da prijedlog za naziv časopisa bude »Naša riječ«, zatim da će izlaziti, u početku, dva puta godišnje, te da se uređuje prema najvišim standardima znanstvenog, estetskog i umjetničkog vrednovanja djela. Izdavački savjet je pozdravio izlaženje već pokrenutog časopisa za djecu »Hrcko«, te potvrdio njegovu potrebu i korisnost, a tako i uklopljenost u osnovnu programsku djelatnost NIU »Hrvatska riječ«.

Isto tako, Izdavački savjet je na sjednici iskazao jednoglasnu suglasnost da se u okviru NIU »Hrvatska riječ« pristupi i procesu pokretanja izdavanja knjiga na hrvatskom jeziku, također po proceduri koju propisuje Statut. Prihvaćen je prijedlog da se to ostvaruje u sljedećih pet edicija: edicija »Baština« (usmjerena na objavljivanje književnog, povijesnog i znanstvenog naslijeđa vojvodanskih Hrvata), zatim edicije »Suvremena poezija« i »Suvremena proza« (objavljivala bi se neobjavljena recentna djela suvremenih književnika), edicija »Istraživanja« (namijenjena je za objavljivanje znanstvenih djela, eseja, monografija, zbornika od neposrednog interesa za vojvodanske Hrvate...), i na koncu, edicija »Pučko stvaralaštvo« (u kojoj bi se objavljivala književna djela koja spadaju u domenu pučkog književnog stvaralaštva).

H. R.

Josip Dragomanović



Josip Dragomanović se rodio 1828. godine u Komarnici, kraj Nove Gradiške, a preminuo 1908., u Novoj Gradiški. Gimnaziju je počeo učiti u franjevacu u Požegi, da bi potom sedmi razred gimnazije završio u Zagrebačkom nadbiskupskom sjemeništu.

Nakon službovanja u pješačkoj pukovniji i dobivanja časničkog čina, ponovno se vraća iz Nove Gradiške u Zagreb, hoteći nastaviti bogoslovlje, no biva odbijen, te u potrazi za egzistencijom dolazi u Sarajevo, gdje je od 1851., u službi austrijskoga generalnoga konzula.

Godine 1862. premješten je u Mostar, potom 1872. postaje vicekonzulom u Prevezi (Grčka), da bi se naredne godine obreo u Livnu. Godine 1878. postaje kotarskim predstojnikom u Ljubinji i Žepču.

Nakon umirovljenja 1890. nastanio se nanovo u Novoj Gradiški gdje je i ostao i radio sve do svoje smrti.

Dragomanović je bio vrsni znalac francuskog, njemačkog, talijanskog i turskog jezika, savršeno je poznavao i arapski i perzijski jezik i pismo, a služio se i engleskim i ruskim jezikom, te je kao prevoditelj lako dolazio do visokih službi. Bio je zacijelo najsvestraniji i najcjenjeniji ali i ponajbolji prevoditelj svoje epohe. Godine 1870. preveo je ali i djelomice preradio i dopunio tursku slovnice »Kavdi idi Osmanije« *Mehmeda Fuada* i *Ahmeda Dževdeta*, dok je 1882. godine preveo, ponovno na turski jezik, privremeni obrambeni zakon po nalogu ondašnjega ministarstva. Za osobite zasluge na polju obnove crkava i zalaganja za njihovu izgradnju te obnavljanje zapuštenih pučkih škola i prosvjete, u cjelini, ponajviše za djelanje po Hercegovini, osobno ga je papa Pio IX. 1872. godine odlikovao Redom sv. Silvestra pape.

R. G. Tilly

PETAK, 12. 3. 2004.

▶ Narodno kazalište Sombor:

O. Bogajev »Mrtve uše«, Mala scena u 20 sati

▶ SNP Novi Sad:

G. Verdi »Rigoletto«, scena Jovan Konjović u 19 sati

M. Stojanović »Sigurna kuća«, scena Pera Dobrinović u 19 sati

J. Glovacki »U lovu na bubašvabe«, komorna scena u 20 i 30 sati

▶ Hrvatsko narodno kazalište Osijek:

Koncert Stefana Milenkovića u 20.00 sati

SUBOTA, 13. 3. 2004.

▶ Dom kulture Ljutovo: Osmi Dani Kazališta, početak u 20 sati

▶ Narodno kazalište Sombor:

G. Petrović »Opsada crkve Svetog Spasa«, u 20 sati

▶ SNP Novi Sad:

W. Shakespeare »San ljetnje noći«, scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

K. Donev »Avion Bjegunac«, gostovanje NK Subotica, komorna scena u 20 i 30 sati

▶ Dječje kazalište Subotica:

»Csipkerozsika« u 11 sati

▶ Hrvatsko narodno kazalište Osijek:

Godišnji koncert HKUD Osijek 1862. »Pozdrav proljeću«, u 20 sati

NEDJELJA, 14. 3. 2004.

▶ Dječje kazalište Subotica:

»Kuće koje nije umjelo da laje« u 11 sati

▶ Franjevačka crkva u Subotici:

Nastup Schole Cantorum iz Bečeja, na misi u 10 sati i iza mise

PONEDJELJAK, 15. 3. 2004.

▶ SNP Novi Sad:

A. Novaković »Zubi«, komorna scena u 20 i 30 sati

UTORAK, 16. 3. 2004.

▶ SNP Novi Sad:

J. Đorđević »Kome vjerujete«, scena Jovan Konjović u 20 i 30 sati

G. Rossini »Seviljski brijač«, scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

Stevo Žigon, portret umjetnika, »Kazališni muzej«, komorna scena u 19 sati

SRIJEDA, 17. 3. 2004.

▶ SNP Novi Sad:

V. Gombrović »Venčanje« komorna scena u 20 i 30 sati

B. Nušić »Sumnjivo lice« u povodu 140-te godišnjice B. Nušića, predstava se izvodi 140 put u 19 i 30 sati

▶ Narodno kazalište Subotica:

Humanitarni koncert u organizaciji United Games-a scena »Jadran« u 19.30 sati

ČETVRTAK, 18. 3. 2004.

▶ SNP Novi Sad:

M. von. Meyenburg »Paraziti«, scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

B. Brecht »Ono što grabe meso sa stola«, Teatar Alfa i Omega N. Sad, komorna scena u 20 i 30 sati

▶ Narodno kazalište Subotica

N. Romčević »Laki komad« gostovanje »Narodnog kazališta« iz Zrenjanina, scena Jadran u 19 i 30 sati.

Kolekcija fotografija »Ris« Augustina Jurige

Život pretočen

u slike

Foto-monografija

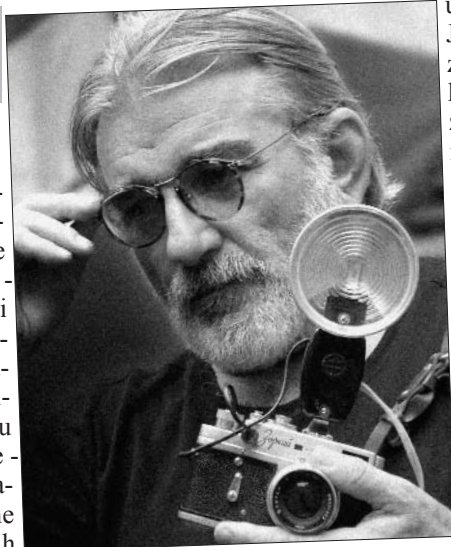
Poznati subotički fotograf *Augustin Juriga* objavio je koncem prošle godine foto-monografiju »Ris«. U knjizi se jedna za drugom nižu slike snimljene na »Dužijanci« prilikom takmičenja risara. Još od konca sedamdesetih godina Augustin Juriga fotografijama je bilježio slijed događaja na ovoj tradicionalnoj žetelačkoj manifestaciji u subotičkom kraju.

Iako je fotografija u svojoj osnovi (re)prezentacija realnosti, Augustin Juriga majstorski izolira, naglašava i pridaje važnost onome što nam želi predložiti, kao odnos između subjekta i događaja koji ga okružuju, čime nadilazi nivo suhoparne dokumentarnosti. »Ris« je kolekcija fotografija koje pripadaju žanru ambijentalne umjetnosti čije su opće odrednice vezanost za određeno podneblje ili umjetnička privrženost jednom ambijentu.

VOJVOĐANSKO PODNEBLJE: »Fotografije koje se nalaze u ovoj kolekciji nastale su u velikom vremenskom rasponu. Dok sam kao fotoreporter odlazio na takmičenja risara, nisam razmišljao da ću jednoga dana napraviti foto-monografiju o risu. Kako se fotografijom bavim više od trideset godina, vremenom se u mojoj arhivi nakupilo jako puno fotografija, te sam izvršio selekciju i načinio izbor fotografija prema tematici i tako stigao do cjelina fotografija o suvremenim, sportskim i kulturnim manifestacijama, s otvaranja svih izložbi u galeriji 'Franzer', kao i o izgradnji grada. To je dosta materijala, a kako mi je tematska jedinica risa bila najbliža, jer sam i egzistencijalno i stvaralački saživljen sa žetelačkim radovima koji su jedna od karakteristika vojvođanskoga podneblja, odlučio sam se za foto-monografiju o risu«, kaže Augustin Juriga o svojoj knjizi u kojoj je znalački demonstrirao pojam autentičnosti ambijentalne umjetnosti usklađivanjem naturalizma i samosvojnog stila kao jedinstvenog izraza na fotografijama u ovoj kolekciji.

»Koncem sedamdesetih i tijekom

osamdesetih godina na takmičenjima risara bilo je mnogo socrealističkih simbola, ali tu simboliku ne donose moje fotografije u 'Risuu'. Politička obilježja nisu me interesirala, nego sam želio prikazati dio kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, jer je među bačkim Hrvatima jedan od najpoznatijih običaja 'Dužijanca', u sklopu koje se odvija i takmičenja risara. Nekoliko godina unazad ris je dobio jednu novu i lijepu notu, na takmičenje risara dolazi mlada,



Nagrade

Augustin Juriga proveo je preko 20 godina svoje fotografske karijere radeći u Međuopćinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Subotici, gdje je njegova aktivnost bila oslonjena na dokumentarni rad. Godine 1998. dobio je specijalno priznanje »Dr. Ferenc Bodrogrvári« grada Subotice za retrospektivnu izložbu i foto-monografiju »Salaši u mom oku«, a u Gospođincima mu je 2000. godine dodijeljeno »Zlatno paunovo pero« za kolekciju fotografija na temu seoskih groblja. Augustin Juriga sudjelovao je u svim do sada objavljenim foto-monografijama o gradu Subotici, a radio je i na seriji izuzetnih kalendara, za koje je više puta nagrađivan na izložbama novogodišnjih kalendara.

lijepa i 'dotjerana' publika i baš time, što gledatelji obraćaju pažnju na svoju dotjeranost i izgled, pridonose svečanosti i živosti te manifestacije. Uz tradicionalne narodne nošnje risara, to je spoj tradicionalnog i suvremenog, što sam među ostalim želio zabilježiti na fotografijama od kojih je svaka jedna zasebna priča, kao na primjer ona, koja prikazuje kako čovjek u narodnoj nošnji stoji pokraj starog modela traktora,

kakav se već desetljećima ne proizvodi, i razgovara s nekim mobilnim telefonom«, kaže Augustin Juriga o atmosferi s takmičenja risara koju je majstorski zabilježio na svojim fotografijama. Pokraj atmosfere i lokalnih boja koje

uključuju etnicitet, Juriga je uspio izraziti i univerzalnost u kolekciji »Ris«, jer žito nije samo predmet impresije fotografa, nego je u konceptu ove foto-monografije putem subjektivističke fotografske optike žito preraslo u simbol podneblja bačke ravnice.

INTERNET I KEMIJA: Foto-monografiju »Ris« pomoglo je i Ministarstvo kulture

Republike Hrvatske. Uz hrvatske udruge i institucije iz Vojvodine, jedini ste pojedinac koji je putem raspisanog natječaja prošle godine dobio sredstva za realizaciju projekta. Kako ste saznali za natječaj?

»U sufinanciranju 'Risa' sudjelovalo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a tiskanje knjige pomogli su još i Skupština općine Subotica i tiskara Birografika iz Subotice. Za natječaj sam saznao putem Interneta, koji osim toga što omogućuje dostupnost informacija, omogućuje i strahovito brz prijenos fotografije, koja je opet jedna vrsta informacije. Digitalna tehnika bitno je utjecala na razvoj fotografije, na brzinu njene izrade, a tu su i programi za tehničke intervencije na fotografiji. Ipak, kemija ne ide u zaborav, jer pomoću kemije pri obradi fotografija mogu se postići čak i neke savršenije fotografije spram digitalne slike.

Je li umjetnička fotografija u nas cijenjena?

Jest, ima mnogo izložbi za taj oblik fotografije, primjerice u Novom Sadu svakog mjeseca imate barem jednu takvu izložbu. Povjesničari umjetnosti, likovni kritičari i uopće umjetnici iz raznih oblasti stvaralaštva mogu dati svoje relevantno viđenje umjetničkog kvaliteta fotografije, dok je do svakoga čovjeka da izložene fotografije, baš kao i one iz kolekcije »Ris«, doživi na svoj način.

Z. Sarić

O knjizi Dionigia Tettamanzia »Kršćanstvo i globalizacija«

Ekonomija je radi čovjeka

Posljednijih godina u središte opće pozornosti izbija ideja globalizacije i mnogovrsna sukobljavanja oko nje. Ova knjiga predstavlja pokušaj da se trijezno i argumentirano progovori o globalizaciji s kršćanskog motrišta. Njen autor, kardinal *Dionigi Tettamanzi*, jedan je od najpoznatijih katoličkih teologa. Niz godina bio je nadbiskup Genove, a lipnja 2002. godine *Ivan Pavao II.* imenovao ga je nadbiskupom Milana. Kardinal Tettamanzi priznati je stručnjak za područje moralne teologije i specijalnih područja morala, posebice bioetike.

Knjiga »Kršćanstvo i globalizacija« dio je napora globalnog društvenog pokreta, koji je nastao kao pokušaj suprotstavljanja neoliberalnom obrascu globalizacije isticanjem emancipacijske paradigme jedne drugačije, humanističke globalizacije. Treba istaći kako taj pogrešno nazvani »anti-globalistički pokret« ne zahtijeva kraj svakog »globalizma« ili trgovine, već globalizaciju »odozdo«, u obliku društvene borbe za demokraciju, socijalnu pravdu i ekološku održivost.

SOCIJALNI NAUK KATOLIČKE CRKVE: Kardinal Tettamanzi svoju analizu globalizacije produbljuje na temelju karakterističnih elemenata koji je sačinjavaju, kao što su – ekosustav, financije, tehnologija, hiperkonkurencija, radna snaga, informacije, kultura i gubitak značenja države ili nacionalnog sustava shvaćenog kao osnovno polazište, jer se »poglavito smanjila moć nacionalnih vlasti na novčarskom, financijskom i poreskom području, zbog toga što je povijest kapitalizma prestala biti uokvirena i ograničena nacionalnim granicama«. Kardinal Tettamanzi u ovoj knjizi nudi argumentirano promišljanje o globalizaciji utemeljeno na socijalnom nauku Katoličke crkve. »Nije čovjek radi ekonomije, nego je ekonomija radi čovjeka. Odmah istaknimo da se ovo »načelo« nipošto ne postavlja, nego je naprotiv u otvore-

nom sukobu kako s redukcionizmom utkanim u dojučerašnje velike socijalne ideologije, tako i s današnjom liberističkom bahatošću«, piše kardinal Tettamanzi, suprotstavljajući svoje mišljenje maksimi univerzalnog globalnog gospodarskog sustava (*share holder value*), prema kojoj je jedini cilj proizvodnje maksimalizacija profita i vrijednosti kapitala njegovog vlasnika.

ZAHTJEV ZA ETIČKOM REGULACIJOM: U tom kontekstu i u pogledu na globalizaciju kršćanima pomaže socijalno učiteljstvo Crkve. »Učiteljstvo, valja istaknuti, koje na kršćanski laikat mora gledati ne samo kao na primatelja ili jednostavno slušatelja i izvršitelja, nego i, makar uz određene uvjete, kao na djelatnog sudionika, kao na pravoga i istinskog protagonista«, piše kardinal Tettamanzi u svojoj knjizi, a kako smo danas uronjeni u kulturu koju možemo nazvati »funkcionalističkom«, a ne »vrijednosnom«, jer vrijedi kultura koja slijedi i hrani to što funkcionira,

tj. vrijedi tržišna kultura na globalnoj razini, nema dvojbe kako u takvom kulturnom kontekstu etički sud o globalizaciji ekonomije mora biti pažljiviji i određeniji. Kardinal Tettamanzi piše kako »bez sumnje treba jasno i snažno potvrditi prijeko potrebne zahtjeve za pravdom i solidarnošću i kako barem u nekoj mjeri jesmo i moramo biti odgovorni protagonisti povijesti«, dok u poglavlju »Čujmo glasove svijeta«, kardinal među ostalim piše: »Nismo protiv globalizacije, jer je ona nezaustavljiv povijesni proces, i još više, jer ona odgovara nactu Boga Stvoritelja i Oca, koji želi da svi ljudi i svaki pojedinac budu kao članovi njegove jedinstvene obitelji. Ponavljamo: mi smo za čovječnu i očovječujuću globalizaciju!« Knjigu je objavio nakladnik »Verbum« iz Splita 2003. godine.

Z. S.



IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Ante Evetović Miroljub
SUDRUGOVIMA

Jezici zlobni samo nas grde,
Zlotvori naši na nas se srde.
Okom nas prijekim jednako glede,
Jer znadu da nam još sile vrijede.
Od našeg truda biti će ploda
Na korist roda.

Zalud se zavist toliko trudi,
Hrabrost da čupa iz naših grudi,
Mi stalno samo u borbi stojmo,
Osvete, prijetnje mi se ne bojmo.
Cilj nek nam bude: zlatna sloboda
Našega roda.

Hodite braćo, u kolo amo,
Složno i hrabro borimo s samo.
Za naša sveta narodna prava!
Pa sinut mora i naša slava.
Vrijeme je, sunce da grane veće
Narodne sreće.

ANTE EVETOVIĆ MIROLJUB (1862.-1921.) rodio se u Bačkom Aljmašu ali je, premda bješe jedno od tri naestero djece siromašnog seljaka, ipak dospio na gimnaziju u Kalocsi. Potom studira bogoslovne znanosti ali i filozofiju, da bi najzad napustio fratarski red i prešao u svjetovne svećenike. Najdulje se kao župnik zadržao u Valpovu, gdje je i preminuo. Od zbirki pjesama valja mu izdvojiti onu za života, »Sretini i nujni časi«, tiskanu i objavljenu najprije u Osijeku, 1908. godine, te prvu od dvije posthumno tiskane, onu naslovljenu »Spomen izdanje pjesama« (Subotica, 1931. godine). Ante Miroljub Evetović zacijelo spada u najplodnije hrvatske pjesnike (puno je objavljivao po listovima i književnim časopisima, periodici), te svakako jednog od najprefinjenijih liričara posvemašnje poezije pisane na hrvatskom jeziku, ne samo iz ovih krajeva, već uopće. Po dubokom psihološkom uranjanju u samosvojni poetski svijet, po estetskoj prefinjenosti, malo se koji hrvatski pjesnik može mjeriti s njim. U njegovoj poeziji nije zanemarena ni socijalna angažiranost (»Siroti bogataši«, primjerice), a njegova iskrenost i neposrednost dolaze do izražaja i u pjesmama u kojima kritizira političko nenarodno korteštvo (»Biraju se poslanici«, na primjer). No, Evetović je, čini se, ipak najsnažniji u pjesmama u kojima su glavni motivi nacionalnog domoljublja (ali) i religioznoga zanosa. Cjelokupnim je svojim djelovanjem a posebice poetikom utjecao izuzetno snažno na pjesnike i kulturne djelatnike kako tadašnjih tako i kasnijih generacija.

Pripremio: R. G. Tilly

Eugen Kumičić

Pionir naturalizma

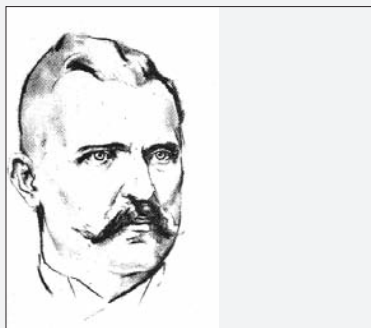
Eugen Kumičić rođio se u Brseču, pokraj Mošćenice u Istri, 11. siječnja 1850. godine. Otac mu je bio pomorac. Gimnaziju je završio u Rijeci 1870., a potom je upisao medicinu u Pragu, koju je napustio nakon godinu dana i u Beču završio povijest i zemljopis. Na talijanskoj gimnaziji u Splitu predavao je hrvatski jezik, kao i u Zadru, gdje se počeo baviti književnim radom. Dvije godine proveo je u Parizu i šest mjeseci u Veneciji (1875.-1877.), pripremajući profesorski ispit iz francuskog i talijanskog jezika.

Vrativši se u domovinu 1878. godine pozvan je u odred koji je sudjelovao u okupaciji Bosne i Hercegovine. Od 1879., do 1883. godine predaje na zagrebačkoj realnoj gimnaziji. Prvenac, novelu »Slučaj« objavio je 1879. godine, a godine 1883., odrekao se službe, da bi se kao *Starčevićev* sljedbenik do kraja života posvetio književnosti i političkom radu. Zajedno s *Matkom Laginjom* i *Erazmom Barčičem* pokrenuo je u Kraljevici list »Primorac« (1873.), bio urednikom pravaških listova »Hrvatska vila« (1882.-1883.) i »Hrvatska« (1887.-1888.), u kojima je tiskao mnoge književne i političke članke. Pripadnost pravaškom pokretu bitno je obilježila njegov književni rad.

Važnija djela Eugena Kumičića su »Slučaj« (1879.), »Jelkin bosiljak« (1881.), »Olga i Lina« (1881.), »Neobični ljudi« (1882.), »Primorci« (1882.), »Začudni svatovi« (1883.), »Gospođa Sabina« (1883.), »Sirotac« (1885.), »Pod puškom« (1886.), »Teodora« (1889.), »Otrovana srca« (1890.), »Obiteljska taja« (1891.), »Urota zrinjsko-frankopanska« (1892.-1893.), »Pobijeljeni grobovi« (1896.), »Petar Zrinjski« (1901.) i »Kraljica Lepa ili propast kraljeva hrvatske krvi« (1902.).

Iako u hrvatskoj književnoj povijesti još uvijek nema suglasnosti o granicama stilske formacije realizma, u ovom 'zlatnom dobu hrvatskog romana' i osamdesetih i devedesetih godina devetnaestog stoljeća kada je u svom stvaralačkom zenitu i Kumičić, često se izdvaja godina 1881., godina *Šenoi-*

ne smrti kao kraj jednoga razdoblja te istodobno i kao početak drugoga, označen pojavljivanjem Kumičićeve »Olge i Line«. Godina Šenoiine smrti označava »ponajprije generacijsku, a ne toliko stilsku i poetičku smjenu« piše književni teoretičar *Krešimir Nemec*, jer tada nastupa novi naraštaj pisaca rođenih pedesetih i šezdesetih go-



dina, a čija je književna koncepcija baštinila od Šenoe više nego što je to ponekad sama htjela priznavati. Tom naraštaju iz vremena procvata hrvatskoga romana od 1881., do 1900., pripada, dakako i Eugen Kumičić, strastveni pravaš i nastavljatelj Šenoina modela, ne samo najčitaniji, nego i najplodniji hrvatski realist. »Glavni zagovornik realizma u hrvatskoj kritici *Jan-ko Ibler* u svojim 'Literarnim pismima' iz 1881. godine, kao uzorni romaneskni model navodi upravo Kumičićev 'Jelkin bosiljak' (objavljen 1881.), jer je u njemu pisac ostvario tri bitna načela – uvjerljivost karaktera, tendencioznost i realističnost prikazivanja. Iste godine, također pod pseudonimom Jenio Sisolski, izlazi mu roman *Olga i Lina*«, piše među ostalim o djelu Kumičića književni teoretičar *Ana Lederer*.

Kao i brojni značajni hrvatski romani 19. stoljeća, Kumičićeva »Olga i Lina« izlazi ponajprije u nastavcima u sušačkoj »Slobodi« 1881. godine, iste godine i u knjizi, a objelodanjuje se potom i sve do naših dana. Po strukturi »Olga i Lina« je »trivijalni ljubavni roman, zanatski doduše ipak nešto ko- rektnije izveden od, recimo *Becićeve* 'Kletve nevjere' ili *Kovačićeve* 'Baru-

ničine ljubavi'«, piše o ovom romanu *Krešimir Nemec*, dok je sam pisac o svome romanu zabilježio i sljedeće: »U tom romanu trsio sam se da pokažem, da otkrijem rane našega takozvanoga otmjenoga zagrebačkoga svijeta. Pisao sam oštro, bezobzirno, žestoko i iskreno, a nisam išao za finom pikanterijom, već za golom istinom, slijedeći u tom najveću modernu francusku školu«. Roman »Olga i Lina« književni povjesničari su kritički i analitički strogo ocijenili, a književni teoretičar *Ivo Frangeš* zaključuje kako je Kumičić »jedan od onih pisaca kojima značenje daleko premašuje estetsku vrijednost; upravo kao što i njegov članak 'O romanu' dobiva povijesnu važnost ne toliko po idejama koje je iznio, koliko po reagiranjima i posljedicama koje je izazvao«. Kumičićev roman »Olga i Lina« zahuktali je fabularni vlak s mnogobrojnim obratima i događanjima, ali nekonzistentne kompozicije. »U crno-bijeloj podjeli aktera 'Olge i Line' nema nijansi, karakteri su plošni, kompozicija i, uopće stilistika su nesavršeni, a i u fabuliranju Kumičić je sklon stereotipima romantičarske provenijencije uz dakako temeljni spomenuti model trivijalne literature«, piše *Ana Lederer* o ovome romanu.

U isto vrijeme kada je prikazivao zagrebačko građansko društvo i hrvatsko plemstvo, Kumičić je pisao i romane o Istri i hrvatskom primorju. I u njima je slikao aristokrate, trgovce i činovnike, varalice, trovače i silnike, ali je pored toga u tim romanima prikazivao i seljake, župnike, kapetane, mornare i ribare. Svrha 'zagrebačkih' i 'istarskih' Kumičićevih romana bila je ista: Kumičić je u njima htio biti socijalni kritičar i nacionalni borac. I ekonomskim i političkim nedaćama i u Hrvatskoj i u Istri po njegovu su mišljenju krivi predstavnici povlaštenih klasa, podrijetlom stranci. Unatoč svim zamjerkama, Kumičićev opus ima stožerno mjesto u oblikotvornom standardiziranju hrvatske proze, a njegove pripovjedačke vrline uvijek su mu osiguravale brojnu čitateljsku publiku.

Priredio: Z. Sarić

U HKC »Bunjevačko kolo«

Večer sjećanja na Matiju Poljakovića

U organizaciji Hrvatske čitaonice Subotica održana je 16. ožujka večer sjećanja na književnika *Matiju Poljakovića* u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo«. Ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković* pozdravila je publiku i goste večeri, književnike *Milovana Mikovića*, *Lazara Merkovića* i *Milivoja Prčića*, kao i *Mladena Poljakovića*, sina Matije Poljakovića (23.11.1909. - 15.3.1973.).

Katarina Čeliković izrazila je zadovoljstvo što su se nakon tridesetak godina ponovo okupili prijatelji i poštovaoci Matije Poljakovića, a potom je najavila i prikazivanje filmskog portreta o ovome književniku koji je snimio *Rajko Ljubić*.

DRAMSKI OPUS: »U jednom razdoblju Hrvatsko narodno kazalište iz Subotice, osnovano 1945. godine, potom Hrvatska drama kako je ono nazvano 1951. godine, a potom 1956., preinačeno u Dramu na srpskohrvatskom jeziku, bilo je uistinu prepoznatljivo upravo po svom 'kućnom piscu' Matiji Poljakoviću i njegovim djelima prai-zvedenim u rodnom mu gradu. Kronološki to su: 'Ča Bonina razgala' 1950., 'Niko i ništa' 1952., 'Vašange' 1952., 'Kuća mira' 1953., 'Napraforgók' 1954., 'Buckanje sa smutipukom' 1955., 'Par žutih cipela' 1959., 'Bolto u raju' 1960., 'Ča Bonina razgala', obnovljena 1961., 'Ludograd' 1962., 'Naše i vaše zgode i nezgode' 1962., 'Ode Bolto na ogled' 1967., 'Kad Bog đavlu ku-muje' 1967., 'Bolto na fronti' 1967., i 'Jedna cura sto nevolja' 1969. godine«, rekao je književnik Milovan Miković i istaknuo kako je jamačno najgledanija Poljakovićeve predstava bila »Ča Bonina razgala«, a teatrologija o Bolti pri-vukla je također pozornost brojnog gledateljstva. Unatoč tomu, najviše odjeka i priznanja kritičara pripalo je satiri »Par žutih cipela«.

»Matija Poljaković je kao 'kućni pisac' poznao ansambl i njegove mogućnosti te je izvjesno neke komade pisao imajući na umu tumače pojedinih uloga, primjerice *Gezu Kopunovića*

kao Boltu, nadalje glumice kao što su *Klara Peić* i *Katarina Bačlija*, glumca kakav je bio *Josip Bajić* i još neke. Drugačije rečeno, svojim je tekstovima pridonio podizanju, jamačno i popularnosti nekolicine vodećih ličnosti subotičkog hrvatskog glumišta. Tomu moramo dodati da je Matija Poljaković postavljao svojih djela na ovdašnju



Sin Matije Poljakovića, Mladen

scenu uvjetovao vlastitim odlučujućim utjecajem na izbor redatelja s kojim je tijekom postavljanja djela tijesno surađivao. Doista, iz popisa premijera zapažamo: od 15 izvedbi čak 11 režija potpisuje *Mirko Huska*, dvije režije pripale su Petru Šarčeviću i po jedna Josipu Bajiću i Mihályu Virágu«, rekao je Milovan Miković, a potom je ocrtao komade s kojima je Poljaković stjecao popularnost. Ti komadi su jednostavne fabule iz bunjevačkog salašarsko-pri-gradskog života u čijem su središtu mahom ljubavni jadi, teški bunjevački tvrdičluk, zavrzlake, banalnosti i sukobi iz pučke svakodnevice, uvećane iracionalnim animozitetima i socijalnim razlikama. Taj manji dio Poljakovićeve opusa pisan u znaku folkloranaišao je na izvanredan prijem kod kazališne publike i kao da nije ostvio dovoljno prostora da druga njegova djela, koja su u dramaturškom pogledu sloje-



Milovan Miković

vitija i složenija, te radi toga u redatelj-skoj i glumačkoj domeni zahtjevnija.

SJEĆANJA I FILMSKI PORTRET: Književnik *Lazar Merković* govorio je o životnom putu Matije Poljakovića koji pučku školu i gimnaziju završava u Subotici, a nakon mature dvije-tri godine pohađa nastavu na teološkom fakultetu u Zagrebu te upisuje pravni studij, također u Zagreb, a potom se vraća u rodni grad gdje diplomira na Pravnom fakultetu sredinom tridesetih godina.

»Čim je Drugi svjetski rat završen, Matija Poljaković kao časnik postaje zamjenik komandanta grada Subotice. Međutim brzo dolazi u sukob s 'oficijalnim' načinom razmišljanja zbog čega slijedi kazna: sotonizacija, isključenje iz mnogih udruga, asocijacija i na kraju i na radnom mjestu dobiva otkaz«, rekao je među ostalim *Lazar Merković*, dok je književnik *Milivoj Prčić* iznio osobna sjećanja.

»Bio sam još malo dijete kada je Matija Poljaković dolazio u posjete mom ujaku Marku. To je bio moj osobni univerzitet, jer drugu prigodu za učenje standardnog hrvatskog jezika kojim su oni govorili nisam imao«, istaknuo je *Milivoj Prčić*. Svoja sjećanja na Matiju Poljakovića iznijeli su još i književnik *Vojislav Sekelj* i odvjetnik *Grgo Bačlija*, a potom je *Mladen Poljaković* evocirao uspomene na svog oca, nakon čega je prikazan dokumentarni film *Rajka Ljubića* u kojemu pored obilja prikazanog dokumentarnog materijala, o djelu Matije Poljakovića govore sudac i diplomat u mirovini *Naco Zelić*, književnici *Tomislav Žigmanov* i *Milovan Miković*, kao i glumci *Katarina Bačlija* i *Geza Kopunović*.

Z. Sarić

Vrsna predstava – malo gledatelja

Blistav nastup Ljutovčana

Po tko zna koji se put ponovila već uobičajena situacija kad su u pitanju, globalno uzevši i uopćeno govoreći, kulturni programi i manifestacije koje imaju afirmirati stvaralaštvo i duh(ovnost) hrvatskoga korpusa, što s ovih područja, što iz matične države, što i šire, iz dijaspore.

Dakle, kao što je to, primjerice, bio slučaj s nezaboravnim nastupom velikog hrvatskog pjesnika, filmskog glumca, prevoditelja i kazališnog glumca za djecu *Enesa Kiševića*, eminentnog umjetnika iz matične države, Republike Hrvatske u posjetu i nadahnutoj umjetničkoj večeri ne tako davno u svečanoj sali Glazbene škole u Subotici, takav je bio i slučaj s inače vrsnom predstavom amaterske glumačke trupe (amaterske samo po opredjeljenju, nikako i po umijeću, što su u subotu navečer i pokazali ponovno sramotno i nedopustivo malobrojnoj publici kazališne scene kina »Jadran«) Dramskog odjela HKC Ljutovo koje već dulje vrijeme tako marljivo, vrijedno i uspješno vodi njegov ravnatelj, prvi čovjek i predsjednik Glumačkog odjela, »prvi čovjek ekipe jednakih«, *Antun Bajić*.

INDOLENCIJA: I pokraj vrsne glume, odličnog enterijera i scenografije i duhovitih dijaloga koji su bazirani na sjajnom tekstu nekada vrlo uspješnog komičara i glumca, istinskog šarmera i zabavljača, svestranog *Laze Pančića*, čija karijera seže počecima u daleke večeri »Gat In The Night«-a, ranih 80-ih minuloga stoljeća, o bravuroznoj redateljskoj postavci cijeloga komada, za koju je najzaslužniji talentirani *Nedor Klinocki* da i ne zborimo, čini se kao da je u polupraznoj dvorani spomenutoga kina/kazališne scene, bila prisutna samo malobrojna publika tek najbližih prijatelja i rodbine glumaca i pomoćnog osoblja HKC »Ljutovo«.

A to, takva indolencija spram makakvog oblika kulturnih manifestacija, sada (točnije već dulje vrijeme) postaje zbilja alarmantan problem ako ne za opću kulturnu situaciju u Subotici i okolini, ono svakako za hrvatski korpus s cijeloga našeg voJVodanskog prostora.

LJUTOVČANI U ODLIČNOM IZDANJU: Minule subote, 13.

ožujka na kazališnoj sceni subotičkog Gradskog kazališta u nekadašnjem kinu »Jadran« glumci iz Dramskog odjela HKC »Ljutovo« odigrali su predstavu (i to majstorski, tu nema zbora). Po tekstu *Laze Pančića*, komediju naslovljenu »Kad se ženi tko pameti nema, a udaje koja sriće nema«, s tematikom vezanom za uobičajene (pred)bračne nesuglasice, sreće i tuge jedne ovdašnje



tipične bunjevačko/hrvatske obitelji, njihove okolice i susjedstva.

U odličnoj režiji već poslovično inspiriranog *Nandora Klinockog*, u komplotno briljantnoj glumačkoj postavci (što ruku na srce i nije bilo baš toliko teško s toliko dobrim i zahvalnim tekstom spomenutog *Laze Pančića*) bilo bi možda nepravedno nekoga posebice isticati, ali u zbilja maestralnoj glumačkoj ekipi koja je brojila ravno 14 likova na nas je, ipak, poseban dojam ostavila glumačka kreacija Đukine (*Vince Jaramazović*) divojke Dome, u kreaciji *Ane Ivković*, mada bismo istakli i neodoljive role koje su publici podarili *Marija Bajić* u ulozi supruge pijanog tetka Mate (*Petar Horvat*), te simpatičnu epizodu poštara Šime, koga je igrao *Arsen Baić*.

Predstava za dugo sjećanje, koja Ljutovčanima odista služi na čast!

R. G. Tilly

Ivan Mikulić pobjednik »Dore«

Pjesma »Daješ mi krila« u izvođenju *Ivana Mikulića* pobjednica je ovogodišnje, dvanaeste po redu, »Dore« i predstavljat će Hrvatsku na kvalifikacijama za Eurosong 2004 čiji je ove godine domaćin Turska.

Ovogodišnje izbornu natjecanje za hrvatskog predstavnika održano je proteklog vikenda u Opatiji u dvije polufinalne večeri i nedjeljnom velikom finalu, na kojem je nastupilo dvanaest najuspješnijih izvođača u Kristalnoj dvorani hotela »Kvarner«.

Skladba »Daješ mi krila«, koju je otpjevao simpatični Ivan Mikulić, nadmoćno je pobijedila dobivši gotovo maksimalan broj glasova, ispred skladbe »Noah«, koju je izvela *Andrea*, pjesme koja joj je od početka zbrajanja rezultata bila jedina su-



Ivan Mikulić

parnica za prvo mjesto. Na trećem mjestu se našla pjesma »Malo pomalo« koju je izvela sve popularnija »Karma«.

Autori pobjedničke pjesme »Daješ mi krila«, koja će Hrvatsku po novom sustavu natjecanja predstavljati na kvalifikacijama za Eurosong u Istanbulu, su: Ivan Mikulić (glazba), *Duško Gruborović* (stihovi) i *Vedran Ostojić* (aranžman).

Uz Hrvatsku, na kvalifikacijskoj večeri koja će se održati 12. svibnja za mjesto na finalnoj večeri natjecat će se i poslije ovogodišnje stanke i SCG koju će predstavljati *Željko Joksimović* sa skladbom »Lane moje«. Deset najbolje plasiranih pjesama stječe pravo sudjelovanja u finalnoj večeri Eurosonga 2004 koja je na programu 15. svibnja.

D. P.



Veliki romani svijeta za djecu: »Vjetar u vrbama«

Knjiga je najbolje društvo

Piše: R. G. Tilly

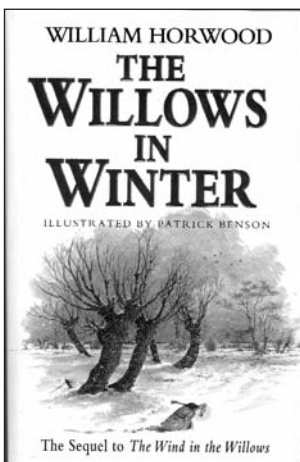
Svi Vi, draga djeco znate za veliku većinu klasičnih djela literature za djecu, od *Andersenovih* bajki do, primjerice, onih braće *Grimm*. Sve su bajke svih naroda na svijetu slične, te tako nije čudno što u nekim bajkama, pričama za djecu našega naroda nailazimo na slične motive iz bajki kakvih drugih, srodnih nam, ali i posve dalekih, različitih naroda, kakvi su Danci, recimo, ili Irci. Bez ikakve dvojbe najglasovitija i najomiljenija bajka-roman za djecu u zemljama i među djecom s engleskog govornog područja, od Novog Zelanda do Engleske, roman je pokojnoga engleskoga pisca *Kennetha Grahamea* (1859. -1932.) »Vjetar u vrbama«.

Najomiljenije štivo literature za djecu pisane na engleskom jeziku »Vjetar u vrbama« nastalo je kao niz priča koje je pokojni pisac pričao svome sinu pred spavanje, kada je ovaj bio mali. Uostalom, koji to pravi roditelj ne čini, pa i vama, zar ne, draga djeco? Kad je sin poodrastao (i, na žalost, preminuo od neizlječive bolesti), pisac je te priče sakupio u predivan roman o životu simpatičnih zvijerčica – Žapca, Krtice, Gospon Jazavca, Vodenog Štakora i inih junaka.

USPJEŠNO I S NASTAVCIMA: Prvo izdanje je u velikoj nakladi objavljeno davne 1908. godine i posvećeno je pokojnome sinu piščevom. Od tada je doživjelo bezbroj izdanja. Roman govori o dogodovštinama spomenutih junaka, prijatelja, koji se bore povratiti od Krtice ukradeni dom kojeg su mu zaplijenile zle Lasice, i prepun je predivnih opisa gornjeg toka rijeke Temze, koju je *Kenneth Grahame* toliko dobro poznao i ljubio, provodeći na njoj i njenim obalama silne sate.

Nakon sinovljeve smrti, *Grahame* je izvjesno vrijeme proveo u Londonu, pišući takozvanu »ozbiljnu« literaturu (kao da štivo za djecu nije »ozbiljno«!), ali ga je nostalgija natjerala da se brzo vrati u svoj dom u Berkshire-u, gdje je ostao do konca života, provodeći, dakako, svaki tren kraj svoje voljene rijeke, snateći prelijepi krajolik, prepuštajući se zvucima ili tek – tišini prirode. Nakon ogromnog uspjeha ove knjige i *Grahameove* smrti, u znak počasti prema pokojnom piscu i najomiljenijoj knjizi za djecu engleske literature uopće, *Grahameov* je sunarodnjak, engleski pisac srednje generacije *William Horwood* napisao dva nastavka knjige »Vjetar u vrbama«, jednu naslovivši »Vrbe sred zime«

(čiji ovitak vidite uz ovaj tekst) a drugu »Žabac, pobjednik«. Obje knjige po duhu su toliko bliske knjizi koja ih je inspirirala, koja je ponukala *Horwooda* da joj napiše čak dva nastavka, da su obje doživjele jednak uspjeh poput »Vjetra u vrbama« i već se slobodno mogu smatrati suvremenim klasicima literature za djecu i omladinu.



SNIMLJEN I FILM: Zasebna je priča o vrstnom ilustratoru, crtaču i slikaru, likovnom umjetniku velike nadarenosti, *Patricku Bensonu*, koji je svojim divnim crtežima obogatio ove dvije potonje knjige, nastavke knjige o novim avanturama vjerne Krtice, dobrodušnoga Vodenog Štakora, neodoljivog i luckastoga Žapca, te pravdoljubivoga Jazavca. Valja spomenuti kako je 2001. godine skupina glasovitih britanskih komičara »Leteći cirkus Monty Pythona« snimila cjelovečernji igrani film na osnovi knjige »Vjetar u vrbama«.

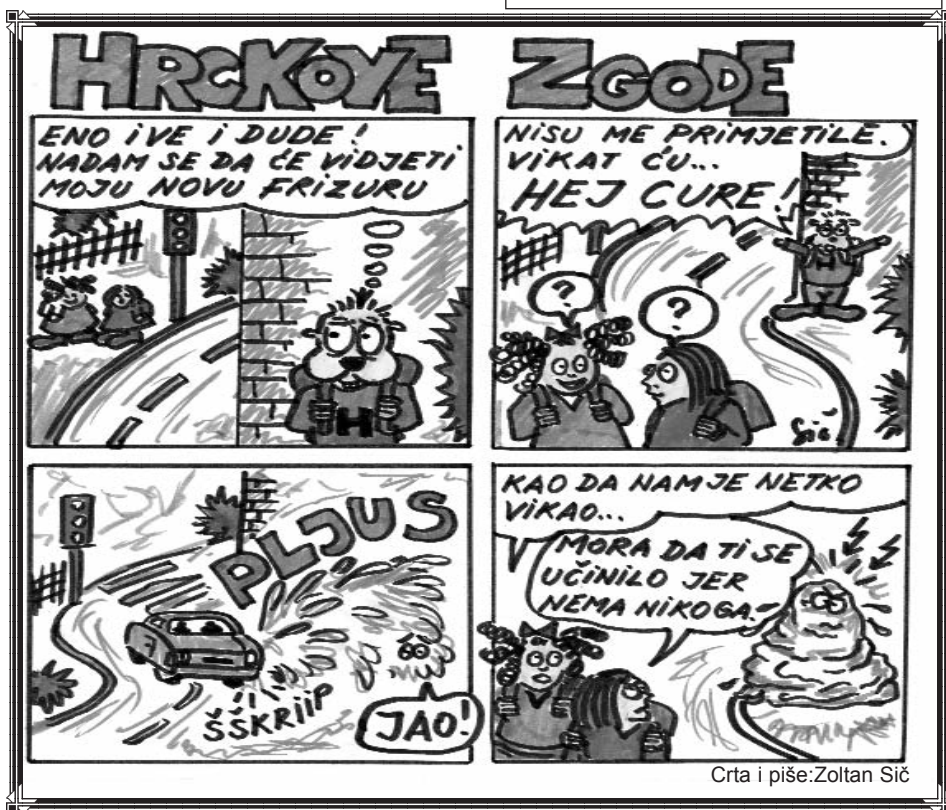
Stoga, draga djeco, ukoliko učite engleski jezik i ukaže vam se prilika da se do-

mognete »Vjetra u vrbama«, ili »Vrba zimi«, ili »Žapca, pobjednika«, ali prije svega »Vjetra u vrbama«, knjige od koje je sve, pa i ova priča počela, zamolite roditelje, rodbinu, sve koji ikako mogu nabaviti ovu knjigu da to svakako učine. Imat ćete knjigu koja će Vam praviti društvo kroz cio život, jer to nije samo knjiga za djecu, već društvo od djetinjstva do starosti: knjiga je najvjerniji prijatelj i najbolje društvo koje imate i koje vas nikada neće iznevjeriti.

DAČKI BISERI

- Dopravi rečenicu:
»Evo nam lasta doljeće,
nosi nam slavno TELE.«
(proljeće)
- Učiteljica:
– Što nam daje biljka?
Učenica:
– Biljka nam daje meso.
- Kontrolni prirode i društva:
Na pitanje – Odakle polazi vlak?
Učenik odgovara:
– Vlak polazi iz Makedonije.

Bisere prikupila učiteljica iz
OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić



Crta i piše: Zoltan Sić



Tihomir Šeremešić, I. b
OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor

MIRISNO PROLJEĆE

Visibaba, kukurek,
ljubičice plave,
na sunce su izložile
svoje male glave.
S ponosom i radošću,
blistaju od sreće,
svima nama najavljuju
mirisno proljeće.

Nena



Dajana Sloboda, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

U PROLJEĆE

Kad vjetar njiše
vlati trava
ispod jablana
i jaban njiše.
A on, kao olovka prava
po nebu piše
po nebu riše
leptira bijelog
i oblačak
cijelo je nebo
ljubica plava
a žuto sunce
zlatni maslačak.

Marija Lovrić



Nastasja Marjanović, II. h
OŠ »M. Vuković«, Subotica



Davor Temunović, II. d
OŠ »I. Milutinović«, M. Bosna



Jovana Rakić, IV. b
OŠ »I. Milutinović«, Subotica



Ivana Daraboš
OŠ »M. Gubec«, G. Tavankut



Danijel Šarčević, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

MOJA BAKA

Moja baka se zvala Jelena.
Bila je jako dobra.
Nikada nije vikala na mene
i stalno mi je kuhala.
Moja baka je sada anđeo.
Ja sam nju jako voljela.
Mnogo mi nedostaje.

Bojana Jurić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. Spoji riječi koje imaju isto značenje:

- | | |
|-------------|------------|
| 1. ogledalo | 1. rajčica |
| 2. paradajz | 2. tjedan |
| 3. padavine | 3. nogomet |
| 4. nedelja | 4. kruh |
| 5. hleb | 5. zrcalo |
| 6. fudbal | 6. oborine |

II. U kvadratićima su imena domaćih životinja. Spoji ih i otkrij njihova imena!

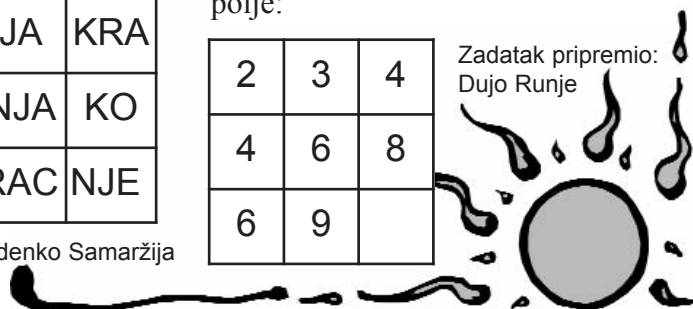
SVI	KO	JA	KRA
ZA	VA	NJA	KO
JA	KOŠ	RAC	NJE

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

III. U prikazanoj tablici pronađi osobinu po kojoj su upisani brojevi i odgovarajući broj upiši u prazno polje:

2	3	4
4	6	8
6	9	

Zadatak pripremio:
Dujo Runje



S novim proljećem vraća nam se Sunce

Izvor života i topline

Piše: Dražen Prčić

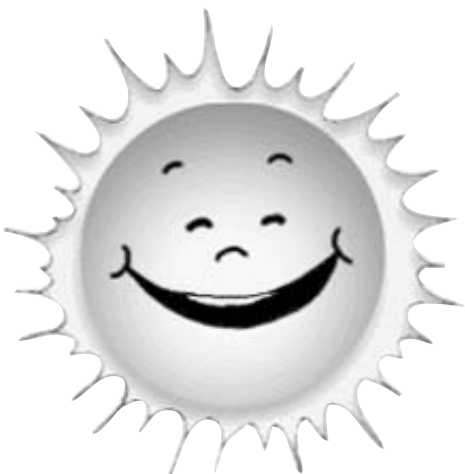
Poslije duge, sumorne zime u kojoj su suvereno vladali sivi hladni dani, konac ožujka donosi smjenu godišnjih doba, u kojem se na vremenski prijestol vraća, po mišljenju mnogih najljepše godišnje doba, proljeće.

A novi vladar u miraz svim Zemljanima donosi prekrasan dar za kojim su žudjeli tijekom proteklih mjeseci – Sunce koje, oslobođeno zimskih stega, ponovno počinje sjati topline bez koje nema života.

SUNCE: Generički gledano, Sunce je zvijezda koja zahvaljujući gravitacijskim efektima svoje iznimne mase dominira planetarnim sustavom u kojem se nalazi i naš planet. Zahvaljujući radijaciji koju oslobađa u vlastitoj elektromagnetskoj energiji, ova sjajna zvijezda snabdijeva, direktno ili indirektno, nužnim energetske potencijalom svaki oblik razvijanja života na Zemlji, prije svih proces fotosinteze u biljnom svijetu, kojom dolazi do pretvorbe svjetlosne energije u kemijsku. Specifičnim položajem u kozmosu, Sunce kontrolira orbitu planeta u neposrednoj »okolici«, tvoreći tzv. Sunčev sustav kojemu uz naš planet pripadaju još i: Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun i Pluton. Izvori sunčevog magnetskog potencijala nalaze se u specifičnim promjenama na njegovoj površini, nazvanim »sunčeve pjege«, a koje

djeluju u određenim vremenskim ciklusima (najdulje do 11 godina) i direktno utječu na Zemljino magnetsko polje.

Sunce se rotira u periodu od 25 dana (ekvator), promjer koji zahvaća prostire se na 1.400.000 km u masi koja je 330.000 puta veća od Zemlje, s temperaturom od 15.000.000 Celzija u jezgri i 5.500 C na površini.



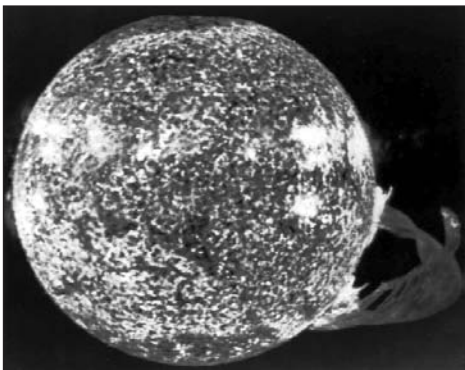
ZEMLJA – SUNCE: Udaljenost od Sunca: 149.600.000 km

Revolucija oko Sunca: 365,2 dana

Rotacija: 23,9 sati

BUDUĆNOST SUNCA: Zbog svoje specifične blizine Zemlji Sunce je od davnina bilo predmet čovjekova izučavanja. Stari Kinezi su znali za sunčeve pjege još 200 godina prije Krista, ali ih je znanstveno zabilježio Galileo 1611. godine, koristeći tek izumljeni teleskop. Njegova zapažanja otvorila su nove teorije i postavile suvremenu teoriju glede nastanka sjajne zvijezde. Pretpostavlja se da je Sunce nastalo prije 4,5 milijuna godina, a prema znanstvenim proračunima količine vodika dostatne su i za sljedećih 4,5 milijuna godina. Kada se resursi energetskeg potencijala iscrpe, Sunce će postati hladnija divovska crvena zvijezda, 10.000 puta svjetlija nego što je to danas, nastavljajući sa sagorijevanjem helija u svojoj jezgri još najmanje pola milijuna godina.

SUNCE I ČOVJEK: Znanost i povijest su ipak, prečesto, i suviše daleko od obične čovjekove spoznaje o sjajnoj zlatnoj zvijezdi koja nam sja s nebeskog svoda. Pa ipak, svi se radujemo prvim jačim zrakama proljetnog sunca koje će uskoro, iskreno se nadamo, otjerati zimu na višemjesečni odmor. Dobro nam došlo!



ENERGETSKI POTENCIJAL: Poput brojnih drugih zvijezda i Sunce se sastoji ponajviše od vodika (71 posto), potom helija (27 posto) i ostalih težih elemenata (2 posto). U specifičnim uvjetima ogromne toplotne energije i gustoće koja je 150 puta veća od vode, jezgra individualnih atoma vodika dolaze u interakciju, pod nuklearnom fuzijom, i dolazi do stvaranja energije u formi gamma zračenja. Oslobođena energija jednaka je snazi 100 milijuna hidrogenskih bombi od jednog megatona koje bi detonirale u jednoj sekundi. Proizvedena energija transportira se putem zračenja do površine Sunca

Moje putovanje

Pustinjske čari Egipta

Piše: Marija P. Matarić

U periodu od 13. do 24. veljače ove godine bila sam na međunarodnom znanstvenom kongresu za studente medicine i mlade liječnike u Kairu, kao predstavnik Medicinskog fakulteta iz Novog Sada. Na kongresu je bilo prisutno oko 200 studenata iz cijelog sveta. Osim važnih poznanstava i velikog stručnog iskustva, ukazala mi se prilika da bolje upoznam ljude i kulturu zemlje o kojoj sam, do sada, samo slušala. Dio toga ću vam ovom prilikom pokušati opisati.

Arapaska Republika Egipt, skraćeno Egipt, prostire se na gotovo milijun četvornih kilometara i spada među najveće zemlje Afrike. Pošto najveći dio površine zauzima bezvodna pustinja Sahara, većina stanovnika je naseljena u dolini rijeke Nil, kao i njegovoj delti. Populaciju čini oko 65 milijuna stanovnika. Državu na sjeveru ograničava Sredozemno more, na istoku Crveno more, na zapadu Libija, a na jugu Sudan.

SUSRET S DREVONOM KULTUROM: Povijest egipatske države je izuzetno duga. Počevši od oko 4 tisuće godina prije Krista, razvijala se egipatska civilizacija, s faraonima na čelu, koja je ostavila žig cijelom daljnjem razvitku zemlje i čija su dostignuća i danas vidljiva. Oficijelna religija je islam, a svega 20 posto stanovnika je neislamske, uglavnom kršćanske vjeroispovijesti. Službeni jezik je arapski. Zanimljivo je napomenuti da je na pojedinim fakultetima, među kojima je i medicinski, službeni jezik studiranja engleski jezik.

U Egipt se najlakše stiže zrakoplovom. Poslije trosatnog leta Beograd-Kairo, prvo iznenađenje koje me je tamo dočekalo bila

je razlika u temperaturi. Poslije ovdašnjih »ledenih« minus 2 dočekalo nas je prijatnih 16 stupnjeva Celzija. Ubrzo je uslijedilo još jedno, ne baš tako prijatno iznenađenje. Ulice, prodavaonice, većina restorana i kafića, pa i sami ljudi bili su na izuzetno niskoj higijenskoj razini, da ne kažem prljavi. Naravno, izuzetak čine luksuzni hoteli, od kojih smo u jednom i mi bili smješteni.

Prvi susret s drevnom egipatskom kulturom bio je odlazak na plato kod Gizeha, u predgrađu Kaira, gdje se nalaze najpoznatije i najveće piramide: Keopsova, Kefrenova i Mikerinosova. Ispred njih se nalazi Sfinga, velika kamena statua s tijelom lava i likom faraona Kefrena. Zajedno sa spomenutim piramidama, Sfinga predstavlja jedno od sedam svjetskih čuda i najpoznatije turističko mjesto u Egiptu. Uslijedio je posjet jedinom kršćanskom dijelu grada, starom kopskom Kairu, u kojemu se nalazi nekoliko manjih crkava. Najjači doja među njima ostavila je na mene tzv. Viseća crkva, građena na stupovima radi čestog izlivanja Nila. U dijelu grada koji se zove Citadela nalazi se jedno od najvažnijih obilježja islamske kulture, velika džamija Muhameda Alija (naravno, ne onog boksača na koga mnogi prvo pomisle kad čuju ovo ime), velikog vođe koji je donio islam u Egipt. Ova građevina opčinjava svojom veličinom i bogatstvom ukrasa. Čudno sam se osjećala u okruženju mladih žena koje su krile tijelo, kosu i lice, skrivajući katkad i oči crnom čipkanom maramom.

ALEKSANDRIJSKA KNJIŽNICA: Najpoznatiju tržnicu u Kairu, Khan al Khalili opisala bih kao veliku košnicu u kojoj vrvili ljudi. Najzanimljivije mi je bilo is-

probavanje moje sposobnosti cjenkanja, koje je nezaobilazno prilikom svake kupovine. Ovaj običaj je u toj mjeri zastupljen da se pojedini prodavači čude ukoliko prihvatite prvu cijenu koju ponude. Inače, cjenkanje je veoma isplativo jer početnu cijenu možete umanjiti čak i desetak puta.



Poslije Kaira, u kojem sam provela 5-6 dana, otišli smo u posjet Aleksandriji, gradu na Sredozemnom moru. Iako je posjet bio kratak, ostavio je veliki dojam na mene. U gradu se mnogo više osjeća utjecaj europske kulture nego u ostalom dijelu Egipta. Posebno me je oduševilo ono po čemu je ovaj grad najpoznatiji – velika Aleksandrijska knjižnica. Počevši od anti-fonih zidova (upijaju zvuk), posebnom, prirodnom i umjetnom rasvjetom, pristupom na internet i priključkom za lap-top na svakom stolu, kao i posebno kreiranom stolcem, stječe se dojam da je sve prilagođeno onom zbog čega se tamo i odlazi – učenju. U muzeju knjižnice vidjeli smo prvu tiskanu Bibliju, najstariji pisani Kuran, stare knjige ispisane zlatnim slovima, pa čak i Kuran na hrvatsko-bosanskom jeziku. Tu se nalazi kopija najstarijeg očuvanog papirusa starog više tisuća godina, čiji je original u Beču. Šećući obalom Sredozemnog mora, osjetili smo glad, pa smo riješili svratiti u jedan od mnogobrojnih restorana s nacionalnom kuhinjom. Teško mi je opisati izgled i ukus svih tih jela, u čijoj se osnovi nalazi grah. Baš ih se i ne želim sjećati... Ja sam za svaki slučaj uzela pohani sir.

Poslije smo otputovali u Hurgadu, 800 km južnije na post kongresnu turu, koja je jednostavno rečeno bila fenomenalna: Crveno more, ronjenje, sunce, koralji, hotel s 5 zvjezdica, bazeni, plaže, sunce, sunce, Luxor, Dolina kraljeva, safari, odlazak kod beduina, jahanje na devama, sunce, bosi na pijesku, opuštanje i nezaboravan osjećaj igranja trbušnog plesa, sunce, trčanje po dinama, pozitivan umor i pozitivna iscrpljenost, koja nas je pratila tih 5 dana. Ali o svemu ovom možda nekom drugom prilikom...



Igor Štimac, sportski direktor splitskog Hajduka

Dupla kruna se očekuje na Poljudu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Igor Štimac je uspješnu nogometnu karijeru zamijenio stolcem najodgovornijeg sportskog funkcionara u splitskom Hajduku, trenutačnom lideru 1. HNL, klubu u kojem je odigrao stotine susreta u najdražoj »biloj« majici s hajdučkim grbom na prsima. Nekadašnji kapetan majstora s mora i zapaženi član »vatrene«, odlučio se oprobati u novom nogometnom izazovu, ovog puta kao vođa Hajdukovog logistike, koja u ovoj sezoni juriša na trofej u oba domaća natjecanja.

► **Kako biste, iz pozicije sportskog direktora Hajduka, prokomentirali današnje pozicije vašeg kluba?**

Trenutno smo s 5 bodova prednosti, dvije utakmice prije početka Lige za prvaka. Momčad igra na zavidnoj razini, u nastavku prvenstva ostvarila je tri značajne pobjede, dok naš najveći takmac Dinamo ima evidentnih problema. Očekivanja su da osvojimo Kup i Prvenstvo uz brojnu podršku publike.

► **Ove sezone Hajduk igra izuzetno dopadljiv i atraktivan nogomet, zahvaljujući i kvalitetnoj selekciji stručnog stožera.**

Trener Vulić prakticira napadački nogomet u nekoliko sustava od kojih je najkonstantniji 3-4-1-2 i u njemu se momčad najbolje nalazi. Imamo veliku grupu iskusnih igrača, koji pružaju ono što se od njih očekuje i izvrsno se snalaze u ovakvoj koncepciji igre. Grupi starijih predvode: vratar Balić, napadači Krpan i Turković, Bule, najkonstantniji od svih Rukavina, koji je ključni razlog zašto Hajduk ima najbolju obranu u Ligi, te povratnik Pralija koji je, nakon poteškoća u 1. dijelu sezone (propuštenih priprema), u nastavku podigao formu i bit će dobitak za momčad. Profesionalni pogon broji 36 igrača, od kojih se 8 mladih nalazi na posudbi u drugim klubovima (Solin, Novalja, Posušje, Šibenik).

Od igrača, koji su izašli iz Hajdukovih škole (Andrić, Deranja, Đolonga, Miladin, Sunara, Vuković, Carević), od kojih je nekima ovo i 6. sezona u seniorskoj momčadi, može se očekivati na kraju sezone da neki i napuste klub (potencijalni transferi). Očekujemo da igrači koji imaju ugovore s klubom do 2006/07/08. – Blatnjak, Čačić, Fileković, Jelavić, Ljuta, Lozo, Skočibušić, Talevski, Vučko, Đira i drugi, zauzmu njihova mjesta.

► **1. HNL iz vašeg kuta?**

Prva tri kola u nastavku pružila su odličan nogomet i dosta neočekivanih rezultata, te možemo kazati da se radi o poboljšanju

kvalitete, jer je do sada liga svojim rezultatima bila dosta predviđiva.

► **Dinamo?**

Sve što možemo reći je da se nadamo da će nam na kraju prvenstva gledati u leđa. Želja nam je da derbiji i u nastavku proteknu u dobroj atmosferi i rivalstvu koje će biti prikazano isključivo kroz nogomet kao sport.

► **Šanse Hrvatske nogometne reprezentacije na EP u Portugalu i mladih u Njemačkoj?**

»A« reprezentacija ima izuzetno tešku zadaću, međutim, predsjednik Marković je dao zadaću Ottu Bariću da se plasira u 1/4 finale. Svjesni smo da su naše ambicije bile uvijek veće od objektivnih mogućnosti, ali da nije tako, sigurno ne bismo bili uspješni u svim sportovima.

»U-21« – Ukoliko budu kompletni u stanju su pobijediti svakoga, ovise isključivo o tomu da li će Srna, Babić, Pranjić i dr., koji su na meti izbornika Barića, biti dostupni izborniku mlade reprezentacije Martinu Novoselcu?!

► **Torcida?**

Torcida je zasebna udruga građana (navijačka organizacija), koja ima izuzetnu povijest (od 1950.) i koja je uvijek bila Hajdukov 12. igrač. Hajduk je uvijek imao poseban tretman prema Torcidi (ponekad se i pretjerivalo u dodvoravanju vodećim ljudima navijačkog kluba), smatram opravdano, jer argument je bio – ne dopustiti politici da stavi uzde oko splitskog giganta. Danas imaju novu mladu upravu od koje Hajduk očekuje da eliminira pripadnike koji pozivaju na divljanje i slične izgrede (bacanje bengalki, miješanje u upravljanje klubom i sl.), te da budu ono što su bili najveći dio svog postojanja NAVIJAČI HAJDUKA!

► **Koju biste utakmicu izdvojili kao bisser svoje aktivne nogometne karijere, a koju u tek započetoj funkcionarskoj nogometnoj ulozi?**

Utakmica u dresu Hajduka; finale posljednjeg Kupa Jugoslavije 1991. (Stadion JNA) C. zvezda – Hajduk 0:1. Kao kaptan te momčadi podigao sam zadnji trofej Hajduka u bivšoj Jugoslaviji, protiv Zvezde – koja je te godine superiorno postala prvak Europe i svijeta. Na klupi u ulozi sportskog direktora nastojim biti podrška treneru Vuliću i igračima. Za sada mi je najdraža pobjeda nad Dinamom u zadnjem



Igor Štimac

kolu jesenskog dijela, kada smo slavili s 3:1.

► **Hajduk iz Splita ima veliki broj navijača u Vojvodini koji redovito prate i raduju se uspjesima »Bilih«. Postoji li mogućnost odigravanja prijateljskog susreta na našim prostorima?**

Na to pitanje bismo mogli odgovoriti kada dobijemo poziv! Preduvjet za takvo nešto je da se osnuje povjerenstvo HNK »Hajduk« Split za Vojvodinu, koje bi onda trebalo prikupiti dovoljan broj članova, te organizirati željeni susret. A do tada, srdačan pozdrav svim navijačima Hajduka u Vojvodini. ■

TippNet
www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
Izrada web-prezentacija
Prodaja računara i računarske opreme
Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža
Prodaja licenciranih softwera
Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera
Bogat izbor informatičke stručne literature
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!
Karadorđev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765
e-mail: support@tippnet.co.yu

Nogomet

Champions league

Idućeg tjedna (23-24. ožujka) igraju se prvi četvrtfinalni susreti Champions league, a ždrijeb je odlučio da se za proboj u polufinale natječu: Real – Monaco, Chelsea – Arsenal, Milan – Deportivo i Porto – Lyon. Uzvratne utakmice igrat će se 6-7. travnja. Pobjednici prva dva para igrat će u jednom, a druga dva para u drugom polufinalu (20-21. travnja i 4-5. svibnja).



Kup UEFA

U prvim susretima osmine finala Kupa UEFA zabilježeni su sljedeći rezultati: Celtic – Barcelona 1:0, Genclerbirligi – Valencia 1:0, Bordeaux – Club Bruges 3:1, Newcastle – Mallorca 4:1, Auxerre – PSV 1:1, Benfica – Inter 0:0, Liverpool – Marseille 1:1, Villarreal – Roma 2:0. Uzvratni susreti igraju se 25. ožujka.

HNL

21. kolo, 13. ožujka

Hajduk – Slaven B. 2:1
Cibalia – Dinamo 0:1
Inker – Marsonia 1:1
Zagreb – Osijek 0:0
Kamen I. – Rijeka 0:1
Varteks – Zadar 3:2

Tablica: Hajduk 52, Dinamo 47, Rijeka 31, Varteks 29, Kamen I. 28, Zadar 28, Osijek 26, Inker 24, Slaven B. 23, Zagreb 19, Cibalia 17, Marsonia 17

Sportske vijesti

Vaterpolo

Pobjede Mladosti i Primorja u Euroligi

U skupini A, Primorje je na domaćem plivalištu svladalo Šturm 2002 rezultatom 8:7, što su također učinili i vaterpolisti Mladosti pobijedivši Primorac sa 9:6 u skupini C.

U prvom susretu polufinala Kupa LEN, Jadran je doživio katastrofu gostujući Barceloni i najvjerojatnije se oprostio od finala porazom od 9:1.

Tenis

Skromni učinak u Indian Wellsu



Najbolji hrvatski tenisači i tenisačice (Ljubičić, Ančić, Karlović i Šprem, Majoli i Kostanić) ostavili su blijedi dojam na super turniru u Indian Wellsu (2.779.600 \$), oprostivši se od daljnjeg natjecanja već na samom startu. Jedina svijetla točka hrvatskog vrhunskog tenisa je Silvija Talaja

koja se plasirala u 3. kolo, uz još dvije pobjede u kvalifikacijama.

Skijanje

Kristalni globus za Maiera i Paerson

Austrijanac Herman Maier i Švedanka Anja Paerson pobjednici su u generalnom plasmanu

protekle skijaške sezone u Svjetskom kupu i osvajači prestižnog velikog kristalnog globusa.



Nažalost, ovu ski godinu najviše ćemo pamtiti po izostanku kraljice svjetskog skijanja Janice Kostelić, koja je zbog zdravstvenih tegoba bila spriječena brani-



ti svoj naslov najbolje svjetske skijašice, te ozbiljne ozljede njezinog brata Ivica; koja ga je odvojila od obrane svjetske titule u slalomu.

Liga SCG

19. kolo, 13. ožujka

OFK Beograd – Partizan 1:1
C. zvezda – Kom 2:0
Hajduk – Zemun 3:1
Napredak – Budućnost 0:1
Sartid – Železnik 0:0
Sutjeska – Obilić odloženo
Vojvodina – Borac 1:2
Zeta – Radnički (O) 4:2

Tablica: C. zvezda 49, Partizan 42, Sartid 35, Železnik 34, OFK Beograd 31, Hajduk 30, Zeta 28, Obilić 26

Goodyear liga

25. kolo, 13. ožujka

Zagreb – Split 79:67
Zadar – Budućnost 101:107
Lovćen – Cibona 76:84
Laško – Krka 74:85
Banjalučka P. – Slovan 84:69
Reflex – C. zvezda 99:95
Široki – Olimpija

Tablica: Cibona 44, Reflex 44, C. zvezda 41, Olimpija 40, Laško 40, Budućnost 40, Zadar 38, Krka 38, Zagreb 34, Split 34, Široki 33, Banjalučka P. 33, Slovan 33, Lovćen 30

Žednički kamenčići

• Tridesetih godina prošloga stoljeća kada je još rijetko bilo i radija, a kamoli televizora, ljudi su se puno više »komšijali«. Skoro svaku večer su odlazili jedan kod drugog na divan i kartanje, posebice zimi da bi prekratili duge zimske noći. Kad su pak bile neke izvanredne prilike, kao na primjer svinjokolj, tad su ti isti komšije bili »gosti« sa cijelim obiteljima.

Tako su se jedne zimske večeri nakon »disnotora« kod nas sakupili gosti iz komšiluka na večeru. Pored dobrih zalogaja od svežeg svinjskog mesa bilo je i malo vina, pa se »gosti« usjedi- li i nikako da pođu kući. Kada je komšija Pere (Vojnić Tunić) već treći puta počeo da pripovijeda istu priču o gazda-Grginoj kobili, moj otac Lojzija podiže se iza stola i reče mojoj majci:

– Hajdemo mi, Mariška, spavati – možda bi gosti htjeli ići kući!

• Za dugih zimskih večeri sakupljali se komšije sada kod jedno- ga, pa drugoga na kartanje. Tako se jednom sakupilo društvo kod bać Stipana Kokica – i kao sva- ke večeri udarilo u kartanje. Da kartanje ne bi baš bilo na 'suho' i da bi bilo zanimljivije i pored silnog siromaštva igrali su »ajncu« u sitne novce. Bać Sti- pana te večeri baš nikako nije »htjela karta«, pa je ubrzo izgu- bio i posljednju paru – i nije mo- gao, iako domaćin, nastaviti kartanje. Ostalo društvo se za- grijalo i kartanju nikako kraja. Budući da više nije imao intere- siranja za kartanje, a i da bi podsjetio društvo na razlaz, bać Stipan krene u drugu sobu i do- baći društvu:

– Ja, ljudi, idem na spavanje, a vi kad pođete kući nemojte za- boraviti da utrnete lampaš!

• Pere Gabrić zvani Laćman dugo godina je bio predsjednik Žed- ničke općine. Tako i u vrijeme onih »krvavih« obveznih otkupa poljoprivrednih proizvoda.

Jednoga dana pozvao je Luku, poznatog šereta i ozbiljno ga počeo »ribati«:

Luka, razrezano ti je da moraš pridať osam kila masti i to još da- nas!

Pere, nemam ja masti ni za jednu kašiku, a kamoli osam kila, ta znaš da sam siroma' i da ove godine nisam svinju ni klao.

Ništa ne znam, snađi se, obvezu moraš ispuniti, jer ti ne gine za- tvor!

Luka sav pokunjen iziđe iz Općine – i odjednom mu sine ideja.

Sidne na bicikl i uputi se pravo na Perin salaš.

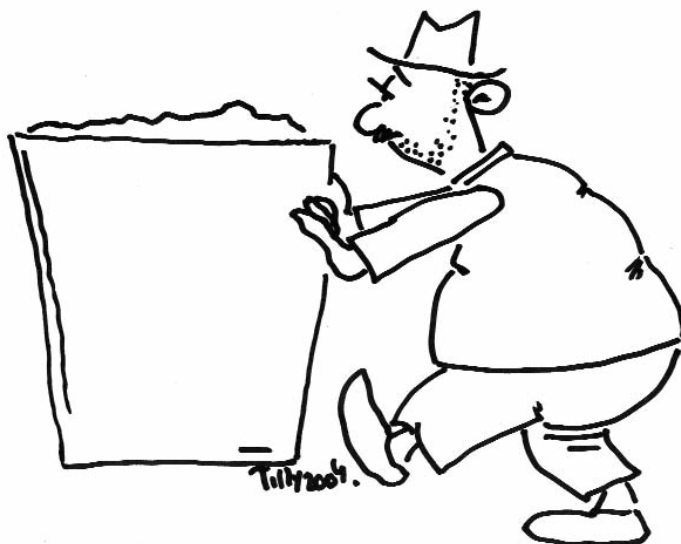
Tu Perinoj Etuški sav zadihano brzo saopći da ga je Pere poslao da uzme osam kila masti i da preda na Perino ime, jer dolazi kontro- la, pa ako utvrde da ni predsjednik nije predao obvezu, odu pred- sjedničke flundre.

Etuška brzo napuni jedan po- veći lonac mašču, odmjerava - jući da li će biti osam kila, pa ga preda Luki, a ovaj mast odnese u otkupnu stanicu i preda na svoje ime. Peri odnese potvrdu da je mast predao, a Pere će za- dovoljan:

– Eto vidiš da se mož' kad se 'oće!

Kad je Pere predvečer došao na salaš, Etuška ga obavijesti da je po Luki poslala mast da preda na njihovo ime, kao što joj je Pere poručio. Pere se lupi po čelu shvativši da se Luka snašao, pa mu još i lonac odnio.

Zabilježio: N. Tonković



Recept

Okruglice od kruha

Specijalitet dalmatinske kuhinje

Sastojci:

350 g krušnih mrvica

2 jaja i 2 žumanjka

ribanac, mlijeko, brašno, kadulja, muškatni oraščić

100 g maslaca

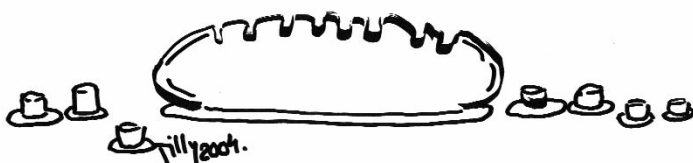
Opis:

Pomiješajte u zdjeli krušne mrvice, 3 žlice ribanog parmezana, 2 žlice brašna, malo soli, papar i muškatni oraščić.

Dodajte jaja i žumanjke te 50 g rastopljenog maslaca. (Tijesto mora biti dovoljno čvrsto povezano da se okruglice ne raspadnu kod kuhanja). Pustite da odstoji sat vremena.

Oblikujte grudice veličine manjeg oraha te ih pobrašnite. Sku- hajte ih u puno osoljene vode, izvadite čim isplivaju na površinu. Začinite tople s 50 g rastopljenog maslaca (u koji ste stavili 4 – 5 listova kadulje) i ribancem ili ukusnim umakom od povrća.

Narežite očišćenu mrkvu i list celera. Očistite i narežite jedan cr- veni luk te ga pirjajte na 3 – 4 žlice ulja pa dodajte povrće i krup- nu sol. Podlijte s pola čaše juhe i kuhajte na laganoj vatri 10 mi- nuta. Dodajte 2 – 3 kutlače pasirane rajčice i pustite da se umak polako zgusne a na samom kraju stavite peršin ili bosiljak. Upra- vo ste pripremili ukusan povrtni umak, lagan, ali preukusan.



[illegible]

PETAK ► 19. 3. 2004.

**HTV 1**

Izdvajamo emisiju
Hrvatska danas,
HRT 1, 17.20

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Nestali svijet, crtana serija
09.30 – Zvučnjak
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji
10.00 – Jezični petak
10.50 – Engleski jezik
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Serija za djecu
15.20 – Vijesti
15.30 – Prirodni svijet
16.20 – Trenutak spoznaje
16.50 – Među nama
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dokumentarni film
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 – Dnevnik
20.10 – Poslovni klub
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Hamlet, mini-serija
00.45 – Jill Rips, film (R)
02.15 – Duboko u šumi, francuski film
03.40 – Nestani, film (12)
05.10 – Braća Karamazovi, američki film

**HTV 2**

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.00 – Znakovi vremena
10.50 – Mala TV potraga
11.45 – Poslovni klub



12.15 – Budućnost Zemlje
12.45 – Željka Ogresta i gosti
13.40 – Inspektor Montalbano
15.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.10 – Vijesti za gluhe
16.35 – Zemlja nade, serija
17.20 – Inspektor Rex
18.10 – Panorama
18.40 – Marsupilami, crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – TV Bingo Show



20.50 – Igrani film
22.20 – Bljeskalica
23.50 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.35 – Pregled programa

**HTV 3**

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

SUBOTA ► 20. 3. 2004.

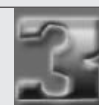
**HTV 1**

Izdvajamo koncert
grupe Red Hot Chili
Peppers, HRT 2, 23.00

08.00 – Vijesti
08.05 – Bogovi i demoni
08.55 – Ulične mačke napadaju, film za djecu
10.25 – Parlaonica
11.15 – Glazbena TV – TOP 10
12.00 – Podnevni dnevnik
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
14.00 – Reporteraža
15.00 – Vijesti
15.15 – Oprah Show (508)
16.00 – Iz antologije Dramskog programa HTV-a
17.25 – Briljanteen
18.45 – Po ure torture
19.30 – Dnevnik
19.28 – PP
19.30 – Dnevnik
20.10 – Rijeka: PORIN 2004, prijenos
22.25 – Sport danas
22.55 – Istiniti zločin, film
00.15 – Lov na hakera, film
01.50 – Manekenka i ministar, film
03.35 – Salomin posljednji ples, film
05.55 – TV izložba (R)
06.10 – Oprah Show

**HTV 2**

08.10 – Turistička središta Hrvatske
10.20 – Trenutak spoznaje
10.50 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
11.20 – Među nama
11.50 – Opera Box
14.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
15.00 – Olupina broda Mary Deare, američki film
16.35 – Korijeni - hrvatske manjine u Europi
17.05 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
18.00 – Modro, švicarsko-francusko-talijanski film
17.55 – Pravda u Zemlji čudesa, TV film (oko 90')
19.30 – Glazbena TV
20.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.45 – Prva HNL Ožujsko - emisija
22.15 – S one strane, serija
23.00 – Red Hot Chili Peppers Live at Slane Castle
00.00 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
00.45 – Po ure torture (R)
01.15 – Pregled programa za nedjelju

**HTV 3**

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
12.05 – TV raspored
12.10 – Zemlja nade, serija (12) (pet tjednih epizoda) (R)
15.55 – Bljeskalica (R)
19.25 – TV raspored
19.30 – Amerika - život prirode (R)
20.00 – Film
21.30 – Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 21. 3. 2004.



HTV 1

Izdvajamo prijenos mise
HRT 2, 11.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Amerika – život prirode
07.35 – Crni gusar, crtani film
07.55 – Legenda o Lobu, film za djecu
09.00 – Vijesti
09.05 – Dizalica
10.05 – Ružno pače, crtana serija
10.30 – Percy, čuvar parka – crtana serija
10.55 – Videokiosk
12.00 – Podnevni dnevnik
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.05 – Fotografija u Hrvatskoj
15.25 – Bjanko ček, film
17.00 – Od pet do sedam – nedjeljno zabavno popodne
19.00 – Cocco Bill, serija
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.10 – g'lamur:kafé
22.35 – Kasno je za heroje, američki film
00.00 – Na rubu ponora, film
01.30 – Videokiosk
02.30 – Ekstaza, film
05.00 – Amerika – život prirode (R)
05.30 – Film



HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Katolici, dokumentarna serija
10.45 – Biblija
11.00 – Osekovo: Misa, prijenos
12.00 – Obiteljski vrtuljak
12.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
13.00 – SPORT
NEDJELJOM:
13.45 – Kuala Lumpur: F1 za Veliku nagradu Malezije, snimka

-- -- - Vaterpolo, prijenos
-- -- - Sportski program
20.25 – Talijanska nogometna liga: Lazio - Roma, prijenos



22.20 – Košarka NBA liga: New Jersey - Dallas
00.45 – Prodane, dokumentarni film
01.40 – Pregled programa za ponedjeljak



HTV 3

09.00 – TV vodica + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
18.00 – Sudac John Deed, mini-serija (12)
19.30 – Kao lupar na kamenu, emisija predajne kulture
20.00 – TV raspored
20.05 – Pijetao, švedski film
21.45 – Frasier 7., serija (R)
22.05 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija (R)
22.30 – Nedjeljom u dva (R)
23.30 – Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 22. 3. 2004.



HTV 1

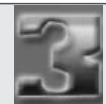
Izdvajamo film iz ciklusa
Julia Roberts - Zgodna žena, HRT 2, 22.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 – Mali veliki svijet
10.00 – Učilica
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – ŠKOLSKI SAT
16.20 – Planet Internet
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – National Geographic
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Alpe-Dunav-Jadran
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Smrt na cesti
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Alias, serija
23.45 – Zlatna krila 3., serija
00.35 – National Geographic
01.15 – Katakizma, film
02.50 – Ekipa za očevid
03.35 – Amerika – život prirode (R)
04.05 – Alias, serija (R)
04.50 – Blues Pettea Kellyja, film



HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
11.05 – Talijanska nogometna liga, snimka
13.00 – Duh Crnobradog, američki film (90')
14.30 – Felix i Lola, francuski film
16.15 – Vijesti za gluhe
16.25 – TV kalendar
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Zlatna krila 3., serija
18.10 – Panorama
18.40 – Crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Petica – europski nogomet
21.10 – Ekipa za očevid
22.00 – Filmska večer – Julia Roberts: Zgodna žena, američki film
00.35 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija (R)
01.20 – Alpe-Dunav-Jadran
01.50 – Pregled programa za utorak



HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
17.45 – Košarka NBA liga: New Jersey - Dallas



20.00 – Dobro ugođeno poslijepodne
21.00 – Katolici, dokumentarna serija
21.55 – Pregled programa za utorak

UTORAK ► 23. 3. 2004.



HTV 1



Izdvajamo film
Michael Collins,
HRT 2, 22.10

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Cy, kiber djevojka - serija za djecu
09.30 – Život je pun iznenađenja
09.45 – Brum, crtani film
10.00 – Učilica
10.10 – Prirodoslovlje
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.15 – Hrvatska kulturna baština
17.20 – Hrvatska danas
17.35 – Busted on the Job, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Mliječni put
19.30 – Dnevnik
20.10 – Globalno sijelo
20.45 – Forum
22.15 – Meridijan 16
22.35 – Policijske priče
00.10 – Frasier 7., serija (R)
00.30 – Sjetve i žetve, serija
01.15 – Tajni život mozga
02.05 – San Bernardo, američki film
03.35 – Film
05.00 – Film (R)
06.30 – Prijatelji 6., humoristična serija (R)



HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.10 – Mir i dobro
10.10 – Latinica: Smrt na cesti (R)
11.55 – Alpe-Dunav-Jadran
12.25 – Petica – europski nogomet
13.30 – Psi milijunaši, američki film
15.00 – Crno-bijelo u boji
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Cure u trendu
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Frasier 7., humoristična serija
20.25 – Nogometna Liga prvaka, prijenos (četvrtfinale)
22.10 – Filmska večer - Julia Roberts: Michael Collins, film
01.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
02.15 – Crno-bijelo u boji (R)
02.45 – Pregled programa za srijedu



HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

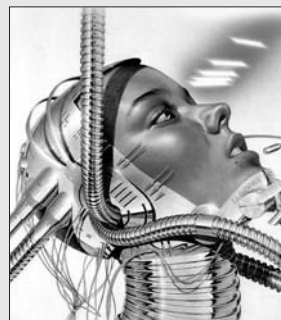


19.45 – TEST
19.55 – TV raspored
20.00 – Sidharta, snimka koncerta
23.00 – g'lamur:kafé (R)
23.55 – Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 24. 3. 2004.



HTV 1



Izdvajamo
Cy, kiber djevojka,
HRT 1, 9.05

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Cy, kiber djevojka - serija za djecu
09.30 – Kokice
10.10 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost
10.50 – Stilske figure: Hiperbola i litota
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Slika zdravlja
16.10 – Stilske figure
16.20 – Kućni ljubimci
16.50 – Boje turizma
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Divlje vrijeme, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Split: More
19.30 – Dnevnik
20.05 – Peruanski spomenar:
Pod barjakom Svetog Vlaha
20.40 – Brisani prostor
21.35 – Pola ure kulture
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Internacional
23.10 – Na rubu znanosti
00.15 – Vrijeme je za jazz
01.40 – CIA, serija
02.20 – Echelon, dokumentarni film
03.40 – Film



HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.00 – KULT., emisija iz kulture
10.00 – Govorimo o zdravlju
10.30 – Globalno sijelo
11.00 – Forum
12.50 – Mliječni put
13.25 – Film
15.00 – S Međunarodne smotre folklor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – CIA, serija
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
NOGOMETNA LIGA PRVAKA:
20.05 – Emisija
20.35 – Prijenos utakmice (četvrtfinale)



22.50 – Filmska večer - Julia Roberts: I Love Trouble
00.50 – Nogometna Liga prvaka, snimka 2. utakmice
02.40 – Zvezdane staze
04.10 – Pregled programa



HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

ČETVRTAK ► 25. 3. 2004.



HTV 1



Izdajamo
Stoljeće Stanislavskog,
HRT 1, 17.30

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Cy, kiber djevojka - serija za djecu
09.30 – Športerica
09.45 – Korak po korak
10.00 – Učilica
10.10 – Povijest i zemljopis
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Znanstveno-obrazovni program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – Povijest i zemljopis
16.20 – Savršeni svijet
16.50 – Heureka
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Stoljeće Stanislavskog, dokumentarna serija
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Poslovni klub
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – Znakovi vremena
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Željka Ogresta i gosti
23.40 – Romeo, film
02.15 – Đavolji otok, dokumentarni film
03.15 – Obavještajci, serija
04.10 – Film (R)
05.45 – Sutkinja Amy



HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Boje turizma
10.35 – Pola ure kulture
11.05 – Split: More
11.35 – Internacional, vanjskopolitički magazin
12.05 – Znanstveno sučeljavanje
13.05 – Brisani prostor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Hitna služba
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.55 – Obavještajci, serija
21.50 – Seks i grad 6., humoristična serija (18)



22.25 - Filmska večer - Julia Roberts: The Pelican Brief, američki film
00.50 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
01.35 - Savršeni svijet (R)
02.05 - Pregled programa za petak



HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)



FILMSKI HIT TJEDNA

DRUGI PROGRAM
PONEDJELJAK, 22.3.2004.

22.00

ZGODNA ŽENA

američki film

(PRETTY WOMAN, 1990.)

Edward Lewis (R. Gere) nemilosrdni je i silno bogat biznismen specijaliziran za kupovinu kompanija u poslovnim poteškoćama, koje potom dijeli na manje dijelove i dobro prodaje, ne brinući se za sudbinu zaposlenih. Lewis poslom dolazi u Los Angeles, gdje mu mlada i privlačna ulična prostitutka Vivian Ward (J. Roberts) pokaže put do Beverly Hillsa. On je pozove da provede noć s njim u luksuznom



hotelu, a sutradan joj predloži da s njim ostane cijeli taj poslovni tjedan u Los Angelesu, za tri tisuće dolara. Pošto joj se Lewis svidio, Vivian prihvaća, a on joj kupuje novu i vrlo skupu garderobu. Vivianina neposrednost i dobrotu počinju pozitivno djelovati na tvrdokornog biznismena...

Jedan od najvećih hitova devedesetih, film o kojem su se pisali poticajni eseji i studije kao reprezentu ondašnjeg američkog duha vremena, Zgodna žena bila je dobrodošao novi poticaj u već blago zamrloj karijeri Richarda Gere, te promocija nadolazeće megazvijezde Julije Roberts koja je bila nominirana za Oscara, dok je Zlatni globus i osvojila. Ova filmska bajka, spoj Pepeljuge i Traviate, u svjetskoj je kino distribuciji zaradila preko 450 milijuna dolara.

Uloge: Richard Gere, Julia Roberts, Jason Alexander, Laura San Giacomo, Hector Elizondo, Ralph Bellamy

Scenarist: J. F. Lawton

Redatelj: Garry Marshall

Trajanje: 116'

Branko Jegić (1944. – 2002.)

Veliki duhovni potencijal

Ovih se dana prije dvije godine, ili točnije 19. ožujka 2002. godine, *Branko Jegić*, moj prijatelj i školski kolega, umoran i shrvan bolešću, tiho i nezamijećeno uputio na vječno odmaralište. Ostala su proživljena i pisana sjećanja dostojna nasve poštenu čovjeku. Ispraćen je toplo kako od njegovih najmilijih, obitelji, tako i od svih relevantnih suvremenika njegova doba iz kulturnog, vjerskog i nacionalnog života Hrvata Bunjevaca i šire.

Naša je dosadašnja šutnja o njemu kroz protekle dvije godine nepravedna i zato je želim ovime prekinuti i skrenuti pozornost na njegovo kulturno djelo što je ostavio iza sebe, odnosno skrenuti pozornost na njegov uvijek optimistički i vedar duh kojim nas je presretao prigodom i najkraćeg susreta.

Nakon nekoliko godina poznanstva u Subotici, više smo se povezali davne 1960. godine, kada smo skupa krenuli u srednju školu u Zagrebu. Tada smo skupa zagrijani idejom poštovanja vlastita do-

moljblja, onog »male grane ali fine«, koju smo crpili od, tada neporecivog živućeg autoriteta *Ivana Kujundžića*, čuvara i zaštitnika kulturnog naslijeđenog blaga Hrvata u Bačkoj. U takvom kulturnom ozračju smo drugovali. Iz toga vremena posjedujem njegova pisma i originalne zabilješke, mnoge pjesme pisane njegovom rukom.

Branko Jegić je bio javni kulturni djelatnik, pjesnik hrvatske i bunjevačke orijentacije, član raznih kulturnih i crkvenih institucija. Svoje radove je objavljivao u raznim tada dostupnim glasilima u Subotici, ali i u kasnim šezdesetim i sedamdesetim u Hrvatskoj. U njima je uspio potpuno i najkvalitetnije očitovati svoj duhovni profil. Posebno bih istaknuo značajnim njegovu zbirku od 29 pjesama Jeka sa ravnice, koja je objavljena kao književni prilog Bačkog klasja br. 69 iz 1992. godine. Već na temelju tih pjesama možemo proniknuti u Jegićevu bogatu duhovnu škrinju koja će nam se na prvi pogled učiniti začaranom, no, to više zanimljivom, i još više, nedorečenom. Dobija se dojam da procedure navedene zbirke započinje negdje drugdje i završava negdje što nam je još ne-

poznato. Uvjeren sam da me taj dojam ne vara, pogotovo što sam prekapajući po svom osobnom arhivu našao što njegovih rukopisnih uradaka, što uradaka (opet originalnih) iz naše privatne korespondencije iz druge polovice šezdesetih godina prošloga stoljeća.

Uvjeren sam da njegovih radova ima puno više na drugim adresama, posebno u njegovoj obitelji, pa bi bilo vrlo vrijedno pokrenuti inicijativu da se skupe svi njegovi radovi na jedno mjesto kako bi se književno, kulturološki, stručno i kronološki obradili, te na dostojan način predali javnosti. Na sreću danas imamo za to kvalificirane i institucije i stručnjake u Subotici i šire, e bi se Jegićevi bogati pjesnički i prozni radovi u jednoj (ili dvije) zbirke predstavile javnosti.

Pošto je Jegićev duhovni potencijal na kulturnom polju bio velik, a da toga još nismo u potpunosti svjesni, posebno nas obvezuje da mu posthumno dademo priznanje koje je zaslužio, da ga iščupamo iz zaborava koji tako brzo i nesmiljeno nadire iz mraka sadašnje budućnosti.

Lajčo Perušić, Zagreb



**BAŠ SVE ZA
POLJOPRIVREDU**

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel: (024) 548-241, Fax: (024) 548-241
www.skalagreen.co.yu - E-mail: office@skalagreen.co.yu

OTVORILI SMO SPECIJALIZOVANI SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE POD IMENOM

AGROCENTAR

POPUST 4%

**DO 31. MARTA DAJEMO POPUST OD 4% NA
CELOKUPAN IZNOS KUPOVINE U AGROCENTRU!**

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

- | | | |
|---------------------|------------------------|-----------------------|
| - NAVODNJAVANJE | - MREŽE I DŽAKOVI | - SIJALICE |
| - SEMENA | - KANAPI I VEZIVA | - HTZ OPREMA |
| - ĐUBRIVA | - "TESA" TRAKE | - RUČNI I ELEKTRIČNI |
| - SUBSTRATI | - PLASTIČNI KONTEJNERI | - PROFESIONALNI ALATI |
| - ZAŠTITNA SREDSTVA | - BOJE I LAKOVI | - ŠRAFOVI I EKSERI |
| - FOLIJE | - ELEKTRO MATERIJAL | - VODOVODNI MATERIJAL |



RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

**SHEMA programa na hrvatskom jeziku
19,00 h**

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net



MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

NOVO na našem tržištu!!
garniture JORDAN i DARIO

21.225⁰⁰

15.861⁰⁰

49.420⁰⁰

8.683²⁰

10.612⁰⁰

15.912²⁰

31.488⁰⁰

35.552⁰⁰

10.584⁰⁰

8.640⁰⁰

12.960⁰⁰

15.177⁰⁰

3.546⁷²

6.696⁰⁰

4.320⁰⁰

27.560⁰⁰

38.016⁰⁰

2.494⁰⁰

5.040⁰⁰

1.518⁰⁰

44.782⁰⁰

6.480⁰⁰

10.368⁰⁰

40.176⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos



sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

